

**PROGRAMACIÓN
6º EDUCACIÓN PRIMARIA**

CURSO 2020-2021

PROFESORADO DO 6º NIVEL DE E.P.

Noelia Vázquez Rey (Titora)

Remedios Pedrosa Fernández (Especialista en Relixión)

Mª del Carmen Casal Tato (Especialista en Educación Física)

Teresa Díaz Martínez (Especialista en Lingua Estranxeira: Inglés)

José Luis Alamancos Couso (Especialista en Educación Musical)

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN
2. PRINCIPIOS XERAIS
3. OBXECTIVOS DE ETAPA
4. APRENDIZAXES IMPRESCINDIBLES NON ADQUIRIDAS O CURSO ANTERIOR
5. CRITERIOS DE AVALIACIÓN, OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS
6. METODOLOXÍA
7. METODOLOXÍA DA ACTIVIDADE LECTIVA NON PRESENCIAL
8. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
9. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN
10. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
11. AVALIACIÓN DA ACTIVIDADE LECTIVA NON PRESENCIAL
12. MÍNIMOS ESIXIBLES PARA UNHA AVALIACIÓN POSITIVA
13. DIRECTRICES E INSTRUMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL
14. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE
15. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AOS DISTINTOS PLANS
16. ACTIVIDADES DE REFORZO E RECUPERACIÓN
17. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS
18. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES
19. TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS
20. PROCEDEMENTO E INDICADORES PARA A AVALIACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN
21. LINGUA ESTRANXEIRA INGLÉS
22. EDUCACIÓN FÍSICA
23. EDUCACIÓN ARTÍSTICA: MÚSICA
24. EDUCACIÓN ARTÍSTICA: PLÁSTICA
25. RELIXIÓN CATÓLICA

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Esta programación foi deseñada para levar a cabo con 19 alumnos e alumnas de 6º nivel de Educación Primaria. O grupo está formado por alumnado con distintos ritmos e estilos de aprendizaxe. Este é o motivo polo que deseñamos unha programación aberta e flexible para que se adapte a cada un deles ou delas e a súa situación.

Este centro escolar está situado en Arzúa, A Coruña. Hai 222 alumnos atendidos por 22 profesores. O colexio está equipado con 12 aulas, das cales 5 son de Infantil e as restantes de Educación Primaria. Tamén conta cunha biblioteca, unha aula de informática, unha aula de música, dúas aulas de inglés, un ximnasio, dous patios, unha sala de mestres...

As súas **instalacións** están compostas por varios edificios nos que se sitúan as aulas, a sala de mestres, a biblioteca, a aula de audiovisuais, as oficinas, un ximnasio, o comedor, a aula de informática,... pistas deportivas e unha zona de xogos para educación infantil.

En canto ao profesorado se refire, ademais dos/as titores/as, contamos con especialistas de **Inglés, Música, Relixión e de Educación Física**. Asimesmo, para a atención ao Alumnado con Necesidade Específica de Apoio Educativo contamos co persoal especializado: unha **orientadora**, unha **especialista en Audición e Linguaxe** e dúas **especialistas en Pedagogía Terapéutica**.

A principal actividade económica das **familias** está vencellada á agricultura e gandeiría, atopándose nun nivel sociocultural medio. É de destacable relevancia o papel das mesmas, xa que participan de xeito activo nas actividades que se realizan no centro.

A lingua vehicular do centro será o galego, xa que esta é a lingua materna da maioría dos nenos e nenas e das súas familias. O reparto de horas en Castelán e Galego farase seguindo a porcentaxe marcada no Proxecto Lingüístico do centro.

2. PRINCIPIOS XERAIS

A Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa, modificou a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, coa finalidade de desenvolver medidas que permitan seguir avanzando cara un sistema educativo de calidade, inclusivo, que garanta a igualdade de oportunidades e faga efectiva a posibilidade de que cada alumno e alumna desenvolva ao máximo as súas potencialidades.

Esta lei modificou o artigo 6 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, para definir o currículo como a regulación dos elementos que determinan os procesos de ensino e aprendizaxe para cada unha das ensinanzas, que se desenvolve no *DECRETO 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.*

A presente programación baséase nas Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato. Para elaborar esta programación tamén se tivo en conta as Instrucións polas que se incorporan a declaración de actuacións coordinadas en materia de saúde pública aprobadas polo Consejo Interterritorial do Sistema Nacional de Salud Pública (d.o.g nº 174 bis do 28-08-2020) e a actualización das recomendacións sanitarias do Comité Clínico ao Protocolo do 22 de xullo de adaptación ao contexto da Covid 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2020-2021, Version 31-08-2020.

3. OBXECTIVOS DA ETAPA

A Educación Primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e

respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.

- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza nun mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos, que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres, e a non-discriminación de persoas con discapacidade.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua castelá e, se a houber, a lingua cooficial da comunidade autónoma, e desenvolver hábitos de lectura.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas, e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser capaces de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, das ciencias sociais, da xeografía, da historia e da cultura.
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- l) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas, e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- m) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- n) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar xeitos de comportamento que favorezan o seu coidado.

- ñ) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas.
- o) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

4. APRENDIZAXES IMPRESCINDIBLES NON ADQUIRIDOS NO CURSO ANTERIOR

As aprendizaxes imprescindibles non adquiridos non curso anterior debido a situación epidemiolóxica son os seguintes:

- Na área de Matemáticas:
 - Superficie
 - Sistema sexagesimal
 - Figuras planas
 - Perímetro y área
 - Probabilidade y estadística

- Na área de Lingua Castelá:
 - Gramática: o pronome, o verbo (pasado, presente e futuro), suxeito e predicado; adverbio, preposición, conxunción.
 - Ortografía: a diéresis, palabras con bl e br, palabras con h, verbos rematados en –bir, verbos con h, verbos rematado en –ger –gir, verbos rematados en –aba, -abas,...
 - Vocabulario: campo semántico, palabras compostas, onomatopeias, frases feitas e refráns.

- Na área de Lingua Galega:
 - Gramática: os pronomes persoais, o verbo, conxugacións verbais e tempo verbal, adverbios, preposicións, conxuncións.

- Ortografía: palabras con b e v, verbos rematados en –aba e palabras con x.
- Vocabulario: palabras compostas, diminutivos e aumentativos, familia de palabras e campo semántico, a descrición.
- Na área de Ciencias Sociais:
 - A poboación de España e Europa
 - España na Idade Media, Idade Moderna e séculos XVIIe XVIII.
- Na área de Ciencias Naturais:
 - Os ecosistemas
 - A materia e a enerxía

Unha vez que se impartan estes contidos, partiremos dos coñecementos que o alumnado adquiriu no 5º nivel de Educación Primaria.

5. CRITERIOS DE AVALIACIÓN, OBXECTIVOS, CONTIDOS, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE

1. LINGUA GALEGA E LITERATURA

AREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	SEXTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR				
a e	B1.1. Comprensión de textos orais procedentes da radio, da televisión ou da internet, con	B1.1. Comprender textos orais diversos, procedentes da radio, da	LGB1.1.1. Comprende as ideas principais e secundarias dun texto oral, procedente da	CCL CAA

	especial incidencia na noticia, na entrevista, na reportaxe infantil e nos debates e comentarios de actualidade, para obter información xeral sobre feitos e acontecementos que resulten significativos, distinguindo información de opinión, e elaboración dun resumo.	televisión ou da internet, interpretando as intencións explícitas así como as intencións, opinións e valores non explícitos.	radio, da televisión ou de internet, identificando o tema e elaborando un resumo.	
			LGB1.1.2. Comprende o significado literal e inferencial dun texto oral, distinguindo a información da opinión.	CCL CSC
b d e i o	B1.2. Valoración dos medios de comunicación social como instrumento de aprendizaxe e de acceso a informacións e a experiencias doutras persoas. B1.3. Uso de documentos audiovisuais como medio de obter, identificar, seleccionar, clasificar, comparar e relacionar con progresiva autonomía informacións relevantes para aprender.	B1.2. Valorar e utilizar os documentos audiovisuais dos medios de comunicación como instrumento de aprendizaxe.	LGB1.2.1. Identifica en documentos audiovisuais a información relevante, e valora os medios de comunicación como instrumento de aprendizaxe.	CCL CD CAA CSC
			LGB1.2.2. Usa documentos audiovisuais como medio para obter, identificar, clasificar, comparar e relacionar informacións.	CCL CD CAA CSIEE
	B1.4. Interpretación elemental en textos	B1.3. Interpretar a retransmisión, a ironía	LGB1.3.1. Interpreta en producións orais	CCL

	orais da retranca, da ironía e de dobres sentidos, recoñecendo a primeira como un trazo característico da lingua galega.	e os dobres sentidos, entendendo a primeira como un trazo característico da lingua galega	a retranca, a ironía e os dobres sentidos.	
			LGB1.3.2. Recoñece a retranca como un trazo característico da lingua galega.	CCL CCEC CSC
a b c e o	B1.5. Comprensión e produción de textos orais para aprender e para informarse, tanto os creados con finalidade didáctica como os de uso cotián, de carácter informal (conversas entre iguais e no equipo de traballo) e dun maior grao de formalización (exposicións da clase, entrevistas ou debates).	B1.4. Comprender e producir textos orais propios do uso cotián ou do ámbito académico.	LGB1.4.1. Participa axeitadamente nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo coas propostas propias.	CCL CAA CSC CSEIEE
			LGB1.4.2. Sigue unha exposición da clase e extrae as ideas máis destacadas.	CCL CAA
			LGB1.4.3. Fai pequenas exposicións na aula adecuando o discurso ás diferentes necesidades comunicativas (narrar, describir e expoñer), utilizando o dicionario se é preciso.	CCL CSIEE CAA

			LGB1.4.4. Participa activamente no traballo en grupo, así como nos debates.	CCL CSIEE CAA
			LGB1.4.5 Identifica o grao de formalidade da situación de comunicación e axusta a este a súa produción.	CCL CAA CSIEE
A c e o	B1.6. Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas (tolerancia ás opinións, escoita atenta, respecto das de quen fala sen interrupcións inadecuadas, contacto visual).	B1.5. Manter unha actitude de escoita activa, respectando as opinións dos e das demais.	LGB1.5.1. Escoita atentamente as intervencións dos e das demais en actos de fala orais, sen interromper.	CCL CSC
			LGB1.5.2. Respecta as opinións dos e das demais.	CCL CSC
a c d e	B1.7. Participación e cooperación nas situacións comunicativas de relación social especialmente as destinadas a favorecer a convivencia (debates, exposicións curtas, conversas, expresións	B1.6. Participar nas diversas situacións de intercambio oral que se producen na aula amosando valoración e respecto polas normas que rexen a interacción oral.	LGB1.6.1. Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.	CCL CSC CAA
			LGB1.6.2. Respecta as opinións das persoas participantes nos	CCL CSC CCEC

	espontáneas, discusións, asembleas, narracións orais, entrevistas) con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral (quendas de palabra, roles diversos no intercambio, respecto ás opinións das demais persoas, ton de voz, posturas e xestos adecuados).		intercambios orais e é consciente da posibilidade de empregar a lingua galega en calquera intercambio oral dentro da escola ou fóra dela.	
			LGB1.6.3. Emprega unha postura e xestualidade adaptadas ao discurso, para reforzalo e facilitar a súa comprensión, procurando a empatía coa persoa interlocutora.	CCL CSC CCEC
			LGB1.6.4. Exprésase cunha pronuncia e dicción correctas: articulación, ritmo, entoación e volume.	CCL CSC CCEC
			LGB1.6.5. Participa activamente na conversa formulando e contestando preguntas.	CCL CSC CCEC CAA
a b	B1.8. Uso de estratexias elementais para comprender e facer	B1.7. Amosar interese por expresarse en público	LGB1.7.1. Planifica e elabora un discurso oral	CCL CAA

e o	comprender as mensaxes orais: fluidez, claridade, orde, léxico apropiado, pronuncia correcta, ton de voz, entoación, xestualidade. Incorporación das intervencións das demais persoas, formulación de preguntas coherentes e percepción das reaccións.	coherentemente, sen contradicións, sen repeticións innecesarias e usando nexos adecuados.	coherente, sen contradicións nin repeticións innecesarias, utilizando un vocabulario adecuado á súa idade.	
			LGB1.7.2. Elabora un discurso oral cohesivo, utilizando nexos adecuados.	CCL
			LGB1.7.3. Emprega o rexistro lingüístico (formal ou informal) adecuado a cada contexto.	CCL CSC
			LGB1.7.4. Amosa un discurso oral fluído, claro, cunha pronuncia e entoación axeitada e propia da lingua galega.	CCL CCEC
b e i	B1.9. Producción de textos orais propios dos medios de comunicación social mediante simulación ou participación para ofrecer e compartir información e opinión.	B1.8. Elaborar textos propios dos medios de comunicación.	LGB1.8.1. Elabora textos propios dos medios de comunicación.	CCL CD CAA CSIEE CSC

d e	B1.10. Utilización de estratexias para potenciar a expresividade das mensaxes orais (acenos, miradas, posturas corporais).	B1.9. Reforza a eficacia comunicativa das súas mensaxes orais coa utilización de elementos propios da linguaxe xestual.	LGB1.9.1. Utiliza a expresividade corporal: acenos, miradas, postura corporal... para reforzar o sentido das súas producións orais.	CCL CCEC CSC CAA
b d e	B1.11. Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.	B1.10. Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo.	LGB1.10.1. Amosa respecto ás ideas dos e das demais e contribúe activamente ao traballo en grupo.	CCL CAA CSIEE
E	B1.12. Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adequadas.	B1.11. Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adequadas.	LGB1.11.1. Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adequada a cada acto comunicativo.	CCL CAA CCEC CSIEE
a d e o	B1.13. Uso dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	B1.12. Usar unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	LGB1.12.1. Usa unha linguaxe non sexista.	CCL CSC
			LGB1.12.2. Usa unha linguaxe respectuosa coas diferenzas.	CCL CSC
a d	B1.14. Recoñecemento e valoración das diferenzas	B1.13. Recoñecer e valorar as diferenzas	LGB1.13.1. Recoñece textos orais pertencentes a	CCL CCEC

e o	dialectais orais da lingua galega, como elemento enriquecedor da lingua.	dialectais orais da lingua galega.	diferentes variedades da lingua galega.	
			LGB1.13.2. Valora as diferenzas dialectais orais da lingua galega como un símbolo de riqueza lingüística e cultural e o estándar como variante unificadora.	CCL CSC CCEC
a d e o	B1.15. Identificación da lingua galega con calquera contexto de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profesionais (sanidade, Administración, xustiza, educación, medios de comunicación...) e en conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	B1.14. Identificar a lingua galega con calquera contexto de uso oral.	LGB1.14.1. Identifica a lingua galega con calquera contexto profesional oral: sanidade, Administración, xustiza, educación, medios de comunicación...	CCL CCEC
			LGB1.14.2. Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	CCL CCEC CSC
BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER				
b e	B2.1. Comprensión da información relevante en textos	B2.1. Comprender, buscar, localizar e seleccionar	LGB2.1.1. Comprende a información relevante de	CCL CD

I J O	das situacións cotiás de relación social: correspondencia, normas, programas de actividades, convocatorias, plans de traballo ou regulamentos.	información explícita en textos escritos de soportes variados (webs infantís, libros, carteis) e realizar inferencias determinando intencións e dobres sentidos.	textos procedentes dos medios de comunicación social ou propios de situacións cotiás.	CSC
	B2.2. Comprensión de textos procedentes dos medios de comunicación social (incluídas webs infantís e xuvenís) con especial incidencia na noticia, na entrevista e nas cartas á dirección do xornal, para obter información xeral, localizando informacións destacadas.		LGB2.1.2. Identifica as ideas principais e secundarias dun texto (narrativo, descritivo, expositivo e argumentativo).	CCL
	B2.3. Comprensión de textos do ámbito escolar en soporte papel ou dixital para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso social (folletos informativos ou publicitarios, prensa, programas, fragmentos literarios).		LGB2.1.3. Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto, deducindo o significado de palabras e expresións polo contexto.	CCL CAA CSIEE
			LGB2.1.4. Interpreta metáforas, personificacións, hipérboles, ironías e dobres sentidos en textos.	CCL CAA CSIEE
			LGB2.1.5. Identifica a estrutura dun texto e recoñece algúns mecanismos de cohesión.	CCL

			LGB2.1.6. Identifica o punto de vista do autor ou autora e diferencia información, opinión e publicidade.	CCL CAA
			LGB2.1.7. Emprega o dicionario para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.	CCL CAA CSIEE
			LGB2.1.8. Fai unha lectura rápida, selectiva ou integral en función das necesidades de cada momento.	CCL CAA CSIEE
b e	B2.4. Integración de coñecementos e de informacións procedentes de diferentes soportes para aprender, comparando, clasificando, identificando e interpretando con especial atención aos datos que se transmiten mediante gráficos, esquemas e ilustracións.	B2.2. Interpretar e comprender a información procedente de gráficos, esquemas e ilustracións.	LGB2.2.1. Interpreta e comprende a información de gráficos, esquemas, mapas conceptuais e ilustracións, relacionando esta co contido do texto que a acompaña.	CCL CAA CSC CSIEE CMCT
b	B2.5. Subliñado, esquematización e	B2.3. Realizar o subliñado das	LGB2.3.1. Realiza o	CCL

e	resumo da información relevante dun texto.	ideas principais dun texto, e esquematizar e resumindo seu contido.	subliñado das ideas principais dun texto.	CAA
			LGB2.3.2. Esquematiza as ideas dun texto, indicando as ideas principais e secundarias.	CCL CAA
			LGB2.3.3. Realiza o resumo dun texto.	CCL CAA
b e	B2.6. Uso das estratexias de control do proceso lector (anticipación, formulación de hipóteses, relectura...).	B2.4. Utilizar estratexias para mellorar a lectura.	LGB2.4.1. Deduce o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións.	CCL CAA CSIEE
			LGB2.4.2. Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión integral, cando é preciso.	CCL CAA CSIEE
b e i	B2.7. Uso dirixido das tecnoloxías da información e da comunicación para a localización, selección, interpretación e	B2.5. Utilizar as tecnoloxías da información para tratar a información nun texto.	LGB2.5.1. Utiliza as tecnoloxías da información para localizar e seleccionar a información nun texto.	CCL CD CAA

	organización da información.		LGB2.5.2. Utiliza as tecnoloxías da información para organizar a información dun texto.	CCL CD
			LGB2.5.3. Utiliza dicionarios dixitais para interpretar a información dun texto.	CCL CAA CD CSIEE
b e o	B2.8. Realización de diferentes tipos de lectura: de investigación, de aprendizaxe, de gozo persoal, de resolución de problemas.	B2.6. Realizar diferentes tipos de lectura.	LGB2.6.1. Realiza diferentes tipos de lectura en función de cada texto: de investigación, de aprendizaxe, de gozo persoal ou de resolución de problemas.	CCL CSIEE CAA
a b e	B2.9. Lectura expresiva de textos literarios e non literarios, de diferente tipoloxía textual. B2.10. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios e non literarios.	B2.7. Ler expresivamente textos de diversa tipoloxía (dramatizando cando é preciso) con fluidez e precisión, atendendo á dicción, entoación, intensidade de voz, ritmo e velocidade, adecuados ás diversas situacións funcionais da	LGB2.7.1. Descodifica con precisión e rapidez as palabras.	CCL CAA
			LGB2.7.2. Le textos en voz alta con fluidez e precisión.	CCL
			LGB2.7.3. Le textos en voz alta con ritmo, velocidade e ton	CCL

		lectura en voz alta (ler para que alguén goce escoitando, ler para dar a coñecer un texto descoñecido, ler para compartir información que se acaba de localizar) facendo participar a audiencia da súa interpretación.	da voz adecuados.	
			LGB2.7.4. Le en voz alta adaptándose ao interese do auditorio: gozar escoitando, obter nova información...	CCL CAA CSC
			LGB2.7.5. Fai lecturas dramatizadas de textos.	CCL CSC
a b e i	B2.11. Uso da biblioteca de aula e do centro, amosando coñecemento da súa organización (catalogación, funcionamento) e participación en actividades literarias e na elaboración de propostas. B2.12. Utilización das bibliotecas, incluíndo as virtuais, de xeito cada vez máis autónomo, para obter información e modelos para a produción escrita.	B2.8. Usar as bibliotecas da aula e do centro, así como as virtuais, con autonomía abunda, comprendendo como se organiza e colaborando no seu coidado e mellora.	LGB2.8.1. Usa a biblioteca de aula con autonomía, para obter datos e informacións, e colabora no seu coidado e mellora.	CCL CAA CSC
			LGB2.8.2. Usa a biblioteca de centro con autonomía, para obter datos e informacións, e colabora no seu coidado e na súa mellora.	CCL CAA CSC
			LGB2.8.3. Usa as bibliotecas virtuais, para obter datos e informacións, con autonomía.	CCL CAA CD

a b e	B2.13. Mantemento adecuado e ampliación da biblioteca persoal.	B2.9. Ter interese por ter unha biblioteca propia, física ou virtual.	LGB2.9.1. Amosa interese pola conservación e organización dos seus libros físicos e/ou virtuais.	CCL CAA CSC
a b e	B2.14. Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación de experiencias e de regulación da convivencia.	B2.10. Amosar interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación.	LGB2.10.1. Amosa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación.	CCL CAA CSC CCEC
a b e m	B2.15. Desenvolvemento da autonomía lectora, da capacidade de elección de temas e de textos e de expresión das preferencias persoais.	B2.11. Amosar autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese, así como ser quen de expresar preferencias.	LGB2.11.1. Amosa autonomía lectora e capacidade de seleccionar textos do seu interese.	CCL
			LGB2.11.2. Éxpresa opinións e valoracións sobre as lecturas feitas.	CCL CSC CAA CSIEE
a d e o	B2.16. Análise de textos escritos en diferentes variedades da lingua galega.	B2.12. Analizar textos escritos en diferentes variedades da lingua galega.	LGB2.12.1. Percibe as diferenzas lingüísticas presentes nas variedades da lingua galega.	CCL CCEC
			LGB2.12.2. Valora a variedade interna	CCL CSC

			da lingua como símbolo de riqueza lingüística e cultural, así como o estándar como variante unificadora.	CCEC
--	--	--	--	------

BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA: ESCRIBIR

a b e	B3.1. Uso das estratexias de planificación, de textualización (formato, estrutura, ortografía e normas lingüísticas, puntuación, coherencia e cohesión...) e revisión como partes do proceso escritor.	B3.1. Usar as estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.	LGB3.1.1. Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir, xerando ideas, seleccionando e estruturando a información, mediante notas, esquemas, guións ou mapas conceptuais.	CCL CSIEE CAA
			LGB3.1.2. Elabora o texto cunha estrutura clara, con coherencia e cohesionando os enunciados.	CCL CAA CSIEE
			LGB3.1.3. Respecta as regras de puntuación no texto.	CCL
			LGB3.1.4. Aplica a norma lingüística: ortografía,	CCL CSC CCEC

			acentuación, léxico, morfosintaxe e usa unha linguaxe non sexista.	
			LGB3.1.5. Revisa e reescribe o texto cando é preciso.	CCL CAA CSIEE
			LGB3.1.6. Usa o dicionario durante a elaboración de textos.	CCL CAA CSIEE
a b e i	B3.2. Composición de textos propios de situacións cotiás de relación social (correspondencia, normas, programas, convocatorias, plans de traballo, mensaxes curtas) de acordo coas características propias destes xéneros. B3.3. Composición de textos de información e de opinión característicos dos medios de comunicación	B3.2. Producir textos de diferente tipoloxía que permitan narrar, describir, resumir, explicar e expoñer opinións, emocións e informacións relacionadas con situacións cotiás e aqueles que sexan característicos dos medios de comunicación	LGB3.2.1. Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos: cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas, programas...	CCL CAA CD
			LGB3.2.2. Escribe, en diferentes soportes, textos propios dos medios de comunicación,	CCL CSC CCEC CAA

	social sobre feitos e acontecementos significativos, con especial incidencia na noticia, na entrevista, no comentario breve sobre libros ou música, en situacións reais ou simuladas.		imitando modelos.	
			LGB3.2.3. Elabora diferentes tipos de textos (narrativos, expositivos, descritivos ou argumentativos) adaptando a linguaxe ás características de cada xénero.	CCL CAA
			LGB3.2.4. Escribe textos coherentes e cohesivos, usando o rexistro adecuado.	CCL CSC CCEC
			LGB3.2.5. Resume o contido de textos propios do ámbito da vida persoal ou familiar ou dos medios de comunicación.	CCL CSC CAA
b e	B3.4. Producción de textos relacionados co ámbito académico para obter, organizar e comunicar información (cuestionarios, enquisas, resumos, esquemas,	B3.3. Elaborar textos do ámbito académico para obter, organizar e comunicar información.	LGB3.3.1. Elabora textos do ámbito académico para obter, organizar e comunicar información: cuestionarios, enquisas,	CCL CAA CSIEE

	informes, descrições, explicacións).		resumos, informes...	
a b e j	B3.5. Redacción de textos breves creativos carteis publicitarios, anuncios, cómics, contos, poemas, cancións, anécdotas...	B3.4. Elaborar textos breves con creatividade.	LGB3.4.1. Expresa nos seus textos de maneira imaxinativa ideas, sentimentos e/ou emocións; narra accións e presenta personaxes, obxectos e/ou lugares: carteis publicitarios, anuncios, cómics, contos, poemas, cancións, anécdotas...	CCL CSC CCEC CAA CSIEE
			LGB3.4.2. Escribe textos breves de carácter creativo con certa riqueza léxica.	CCL CSC CCEC CAA CSIEE
			LGB3.4.3. Aprecia os usos creativos da linguaxe.	CCL CSC CCEC CAA CSIEE
b	B3.6. Uso progresivamente	B3.5. Usar de maneira	LGB3.5.1. Usa as TIC na	CCL

d e i j	autónomo das TIC na busca de información, o tratamento dos textos e a realización de presentacións.	autónoma as TIC para a busca de información, tratamento dos textos e realización de presentacións.	procura de información ou para consultar o dicionario.	CD CAA CSIEE
			LGB3.5.2. Emprega procesadores de textos de maneira autónoma.	CCL CAA CSIEE CD
			LGB3.5.3. Utiliza correctores de textos.	CCL CD CAA CSIEE
			LGB3.5.4. Utiliza as TIC para realizar presentacións.	CCL CD CSIEE
b e i j	B3.7. Utilización de elementos gráficos e paratextuais para facilitar a comprensión (ilustracións, gráficos, táboas e tipografía) e	B3.6. Utilizar recursos gráficos e paratextuais que faciliten a comprensión dos textos e contribúan á súa ilustración creativa.	LGB3.6.1. Utiliza recursos gráficos e paratextuais para facilitar a comprensión dos textos e ilustralos de maneira creativa.	CCL CD CSIEE

	ilustración creativa dos propios textos.			
a b e i	B3.8. Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica. B3.9. Valoración da escritura como instrumento de relación social, de obtención e de reelaboración da información e dos coñecementos.	B3.7. Coidar a presentación dos traballos escritos en calquera soporte e valorar a lingua escrita como medio de comunicación.	LGB3.7.1. Coida a presentación dos traballos escritos, en calquera soporte.	CCL CD CAA
			LGB3.7.2. Valora a lingua escrita como medio de comunicación.	CCL CSC

BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA

e	B4.1. Uso e identificación intuitiva da terminoloxía seguinte nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados; clases de palabras, sílaba tónica e átona; enunciados: frase e oración; tipos de enunciado: declarativo, interrogativo, exclamativo, imperativo; enlaces: preposición, conxunción e interxección; grupo de palabras: núcleo e complementos;	B4.1. Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical básica, implícita e funcionalmente, como apoio á comprensión e á produción de textos, así como aplicar o seu coñecemento no uso da lingua.	LGB4.1.1. Recoñece as diferentes categorías gramaticais pola súa función na lingua: substantivo, artigo, pronome, adxectivo, adverbio, verbo, preposición, conxunción e interxección.	CCL CAA
			LGB4.1.2. Conxuga e usa con corrección as formas verbais persoais e non persoais dos verbos.	CCL CAA
			LGB4.1.3. Diferencia as	CCL

	<p>substantivos, artigos e pronomes, adxectivo; tempo e modo verbal; persoa gramatical; modo imperativo e infinitivo; complementos do nome e complementos do verbo: o suxeito.</p>		<p>sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas.</p>	<p>CAA</p>
			<p>LGB4.1.4. Identifica e clasifica os diferentes tipos de enunciado: declarativo, interrogativo, exclamativo e imperativo.</p>	<p>CCL CAA</p>
			<p>LGB4.1.5. Identifica as oracións simples, recoñecendo o verbo e os seus complementos: o suxeito; utiliza correctamente a concordancia de xénero e número e recoñece os complementos do nome.</p>	<p>CCL CAA</p>
<p>b e</p>	<p>B4.2. Coñecemento das normas ortográficas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas nos escritos.</p> <p>B4.3. Uso de procedementos de derivación, de comparación e de contraste para</p>	<p>B4.2. Coñecer e aplicar as normas ortográficas xerais e as de acentuación en particular, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.</p>	<p>LGB4.2.1. Aplica correctamente as normas de acentuación xerais e de acentuación diacrítica, así como as demais normas ortográficas, e aprecia o seu valor social e a</p>	<p>CCL CSC CCEC</p>

	xulgar sobre a corrección das palabras e xeneralizar as normas ortográficas.		necesidade de cinguirse a elas.	
e	<p>B4.4. Comparación e transformación de enunciados, mediante inserción, supresión, cambio de orde, segmentación e recomposición, para xulgar sobre a gramaticalidade dos resultados e facilitar o desenvolvemento dos conceptos lingüísticos e da metalinguaxe.</p> <p>B4.5. Comparación de estruturas sintácticas diversas para observar a súa equivalencia semántica ou posibles alteracións do significado.</p> <p>B4.6. Observación da inserción e coordinación de oracións como procedementos propios da explicación, tanto na escritura como na expresión oral.</p>	B4.3. Utilizar correctamente as regras de puntuación, así como unha sintaxe adecuada nas producións orais e escritas.	LGB4.3.1. Emprega con correccións os signos de puntuación.	CCL
e			LGB4.3.2. Usa unha sintaxe adecuada nas súas producións.	CCL
			LGB4.3.3. Respecta as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono.	CCL CSC CCEC

e	B4.7. Exploración das posibilidades do uso de diversos enlaces entre oracións (causa, consecuencia, finalidade, contradición, condición...), así como doutros elementos de cohesión, en relación coa composición de textos.	B4.4. Recoñecer e empregar axeitadamente os conectores, así como outros elementos de cohesión.	LGB4.4.1. Usa axeitadamente diversos conectores entre oracións: causa, consecuencia, finalidade, contradición, condición...	CCL CAA
			LGB4.4.2. Recoñece determinados procesos de cohesión nos textos: anáfora, deixes, elipse, sinónimos...	CCL CAA
e	B4.8. Identificación, en oracións, do verbo e os seus complementos, especialmente o suxeito, así como o papel semántico deste (axente, paciente e causa). B4.9. Transformación de oracións de activa en pasiva, e viceversa, para mellorar a comprensión de determinados textos.	B4.5. Identificar o papel semántico do suxeito e transformar oracións activas en pasivas, e viceversa, para mellorar a comprensión e a produción de textos.	LGB4.5.1. Identifica, en oracións, o papel semántico do suxeito..	CCL CAA
			LGB4.5.2. Transforma oracións activas en pasiva, e viceversa.	CCL CAA
e	B4.10. Práctica do paso de estilo directo a estilo indirecto na narración, e viceversa, para	B4.6. Transformar un texto narrativo de estilo directo noutro de estilo	LGB4.6.1. Transforma un texto narrativo de estilo directo noutro de estilo	CCL CAA

	mellorar a produción de textos.	indirecto e viceversa.	indirecto e viceversa.	
b e i	<p>B4.11. Uso eficaz do dicionario, en papel ou dixital, na busca da ampliación do vocabulario e como consulta ortográfica e gramatical.</p> <p>B4.12. Ampliación do vocabulario, mediante o traballo con palabras sinónimas, antónimas, homónimas, polisémicas; aumentativos e diminutivos, arcaísmos, neoloxismos, estranxeirismos, frases feitas, siglas e abreviaturas.</p> <p>B4.13. Ampliación do vocabulario mediante os procedementos de creación de palabras: derivación (prefixos e sufixos) e composición.</p>	<p>B4.7. Ampliar o vocabulario a partir do uso do dicionario e do traballo e reflexión sobre as palabras que conforman a lingua.</p>	<p>LGB4.7.1. Usa axeitadamente o dicionario para buscar calquera palabra, seleccionando a acepción precisa segundo cada contexto.</p> <p>LGB4.7.2. Recoñece e crea palabras derivadas (prefixación e sufixación) e compostas.</p> <p>LGB4.7.3. Recoñece e usa sinónimos, antónimos, homónimos, palabras polisémicas, arcaísmos, neoloxismos, estranxeirismos, frases feitas, siglas e abreviaturas.</p>	<p>CCL CAA CD</p> <p>CCL CAA</p> <p>CCL CAA</p>
a d e h	<p>B4.14. Coñecemento das características relevantes (históricas,</p>	<p>B4.8. Coñecer as características relevantes da lingua galega e identificar e</p>	<p>LGB4.8.1. Identifica as características relevantes (históricas,</p>	<p>CCL CCEC</p>

m o	socioculturais...) da lingua galega e identificación e valoración desta lingua dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	valorar esta lingua dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	socioculturais...) da lingua galega. LGB4.8.2. Identifica e valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	CCL CSC CCEC
a b d e m o	B4.15. Comparación entre aspectos das linguas que o alumnado coñece e/ou está a aprender para mellorar os procesos comunicativos e recoñecer as interferencias.	B4.9. Establecer relacións entre as diversas linguas que utiliza ou está a aprender o alumnado para reflexionar sobre como mellorar os seus procesos comunicativos na lingua galega.	LGB4.9.1. Recoñece e evita as interferencias entre as linguas que está a aprender. LGB4.9.2. Identifica diferenzas, regularidades e semellanzas sintácticas, ortográficas, morfolóxicas e léxicas entre todas as linguas que coñece e/ou está a aprender, como punto de apoio para a súa aprendizaxe.	CCL CCEC CCL CCEC CAA CSIEE
BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA				
b d e o	B5.1. escoita, memorización e reprodución de textos procedentes da literatura popular oral galega (refrás, adiviñas,	B5.1. escoitar, memorizar, reproducir e valorar textos procedentes da literatura popular galega e da	LGB5.1.1. escoita, memoriza e reproduce textos procedentes da literatura popular oral galega	CCL CAA CCEC

	<p>lendas, contos, poemas, conxuros, cancións, ditos, romances, cantigas) e da literatura galega en xeral.</p> <p>B5.2. Valoración e aprecio do texto literario galego (oral ou non) como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.</p>	<p>literatura galega en xeral.</p>	<p>(refráns, adiviñas, lendas, contos, poemas, conxuros, cancións, ditos, romances, cantigas) e da literatura galega en xeral.</p>	
			<p>LGB5.1.2. Valora os textos da literatura galega (oral ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.</p>	<p>CCL CCEC</p>
<p>b d e i</p>	<p>B5.3. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta de obras en galego adecuadas á idade e aos intereses (conto, cómic, novela).</p> <p>B5.4. Lectura guiada de textos da literatura infantil, adaptacións de obras literarias clásicas e literatura actual en diversos soportes.</p>	<p>B5.2. Ler textos e obras en galego da literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.</p>	<p>LGB5.2.1. Le en silencio obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.</p>	<p>CCL CCEC CD</p>
			<p>LGB5.2.2. Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.</p>	<p>CCL CCEC CD</p>

b d e	B5.5. Lectura comentada de poemas, de relatos e de obras teatrais tendo en conta as convencións literarias (xéneros, figuras) e a presenza de certos temas e motivos repetitivos e tópicos.	B5.3. Analizar as características dos diferentes xéneros e as figuras literarias, así como temas e tópicos recorrentes.	LGB5.3.1. Recoñece as características fundamentais dos diferentes xéneros literarios: narrativa, poesía e teatro.	CCL CCEC
			LGB5.3.2. Distingue algúns recursos retóricos e métricos propios dos poemas.	CCL
			LGB5.3.3. Identifica e emprega algunhas figuras literarias: comparacións, metáforas, personificacións, hipérbolos e xogos de palabras.	CCL CCEC CAA
			LGB5.3.4. Identifica temas e tópicos recorrentes na literatura.	CCL CCEC
b e	B5.6. Recreación e composición de poemas e relatos para comunicar sentimentos, emocións, estados de ánimo, lembranzas, recoñecendo as	B5.4. Recrear e compoñer poemas e relatos a partir de modelos dados.	LGB5.4.1. Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos dados, para comunicar sentimentos, emocións, estados de	CCL CCEC CSC

	características dalgúns modelos.		ánimo, lembranzas.	
b d e	B5.7. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios diversos.	B5.5. Participar activamente en dramatizacións de textos literarios diversos.	LGB5.5.1. Participa activamente en dramatizacións de textos literarios diversos.	CCL
a d e o	B5.8. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento e como recurso de gozo persoal.	B5.6. Valorar a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento e como recurso de gozo persoal.	LGB5.6.1. Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento e como recurso de gozo persoal.	CCL CSC CCEC
a d e o	B5.9. Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos que se utilizan noutras culturas. B5.10. Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.	B5.7. Amosar interese, respecto e tolerancia ante as diferenzas persoais, sociais e culturais.	LGB5.7.1. Compara imaxes, símbolos e mitos sinxelos doutras culturas galega, amosando interese e respecto.	CCL CCEC
			LGB5.7.2. Amosa curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a	CCL CCEC

			diversidade cultural.	
--	--	--	-----------------------	--

2. LINGUA CASTELÁ E LITERATURA

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	SEXTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencia clave
BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL. FALAR E ESCOITAR				
a c e	B1.1. Estratexias e normas para o intercambio comunicativo: participación; exposición clara; organización do discurso; escoita; respecto á quenda de palabra; papel de persoa moderadora; entoación adecuada; respecto polos sentimentos, experiencias, ideas, opinións e coñecementos dos e das demais.	B1.1. Participar en situacións de comunicación, dirixidas ou espontáneas, respectando as normas da comunicación: quenda de palabra, organizar o discurso, escoitar e incorporar as intervencións dos e daws demais.	LCB1.1.1. Emprega a lingua oral e axusta os rexistros lingüísticos segundo o grao de formalidade e a finalidade (académica, social e lúdica).	CCL CAA CSC
			LCB1.1.2. Transmite as ideas con claridade, coherencia e corrección.	CCL CAA
			LCB1.1.3. Escoita atentamente as intervencións dos compañeiros e segue as estratexias e normas para o intercambio comunicativo mostrando respecto	CCL CAA CSC

			e consideración polas ideas, sentimentos e emocións dos e das demais.	
			LCB1.1.4. Aplica as normas sociocomunicativas: escoita atenta, espera de quendas participación respectuosa, adecuación á intervención da persoa interlocutora, papel de persoa moderadora e certas normas de cortesía.	CCL CAA CSC
e	B1.2. Comprensión e expresión de mensaxes verbais e non verbais.	B1.2. Integrar e recoñecer a información verbal e non verbal dos discursos orais.	LCB1.2.1. Emprega conscientemente recursos lingüísticos e non lingüísticos para comunicarse nas interaccións orais	CCL
a b e	B1.3. Participación en situacións de comunicación, espontáneas e dirixidas, utilizando un discurso ordenado e coherente.	B1.3. Expresarse de forma oral para satisfacer necesidades de comunicación en diferentes situacións con vocabulario preciso e estrutura coherente.	LCB1.3.1. Exprésase cunha pronunciación e unha dicción correctas: articulación, ritmo, entoación e volume. LCB1.3.2. Expresa as súas propias ideas comprensiblemente, substituíndo	CCL CCL

			<p>elementos básicos do modelo dado.</p> <hr/> <p>LCB1.3.3. Participa activamente en diversas situacións de comunicación: Debates e diálogos. Exposicións orais con e sen axuda das tecnoloxías da información e comunicación.</p> <hr/> <p>LCB1.3.4. Participa activamente e de forma construtiva nas tarefas de aula, cooperando en situación de aprendizaxe compartida.</p> <hr/>	<p>CCL CD CAA CSC CSIEE</p> <hr/> <p>CCL CAA CSC CSIEE</p> <hr/>
e	B.1.4. Valoración crítica de mensaxes verbais e non verbais.	B1.4. Analizar e valorar con sentido crítico as mensaxes orais.	<p>LCB1.4.1. Amosa unha actitude de escoita atenta.</p> <hr/> <p>LCB1.4.2. Comprende a información xeral en textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social.</p> <hr/> <p>LCB1.4.3. Interpreta o sentido dos elementos básicos do texto necesarios para a</p>	<p>CCL</p> <hr/> <p>CCL CAA</p> <hr/> <p>CCL CAA</p>

			comprensión global (léxico, locucións).	
e	B1.5. Valoración dos contidos transmitidos polo texto. Dedución das palabras polo contexto. Ampliación do vocabulario. Creación de redes semánticas sinxelas.	B1.5. Facer hipóteses sobre o significado de palabras a partir do seu contexto de uso	LCB1.5.1. Utiliza o vocabulario axeitado á súa idade nas expresións axeitadas para as diferentes funcións da linguaxe.	CCL
			LCB1.5.3. Diferenza polo contexto o significado de correspondencias fonema-grafía idénticas (palabras homófonas, homónimas, parónimas, polisémicas).	CCL
e	B1.6. Comprensión de textos orais segundo a súa tipoloxía. Ideas principais e secundarias. Ampliación do vocabulario. Redes semánticas.	B1.6. Comprender o sentido global dos textos orais, recoñecendo as ideas principais e secundarias e identificar ideas ou valores non explícitos.	LCB1.6.1. Identifica o tema do texto.	CCL
			LCB1.6.2. Identifica as ideas principais dun texto.	CCL CAA
			LCB1.6.3. Resume un texto distinguindo ideas principais e secundarias.	CCL CCA
b	B1.7. Audición e reprodución de textos	B1.7. Memorizar e	LCB1.7.1. Reproduce de	CCL

e	<p>adequados ao nivel que estimulen o seu interese.</p> <p>B1.8. Dramatizacións de textos literarios adaptados á idade e de producións propias.</p>	<p>reproducir textos axeitados aos seus gustos e intereses, utilizando con corrección e creatividade as distintas estratexias de comunicación oral.</p>	<p>memoria breves textos literarios ou non literarios axeitados aos seus gustos e intereses, utilizando con corrección e creatividade as distintas estratexias de comunicación oral.</p>	<p>CAA CCEC</p>
a e	<p>B1.9. Identificación da finalidade comunicativa de textos de diferentes tipoloxías: atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos) Ideas principais e secundarias. Ampliación do vocabulario. Redes semánticas.</p>	<p>B1.8. Comprender textos orais segundo a súa tipoloxía: atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos).</p>	<p>LCB1.8.1. Sigue instrucións dadas para levar a cabo actividades diversas.</p>	<p>CCL CAA</p>
			<p>LCB1.8.2. Responde de forma correcta a preguntas correspondentes á comprensión literal, interpretativa e crítica do texto, e infire o sentido de elementos non explícitos nos textos orais.</p>	<p>CCL CAA</p>
			<p>LCB1.8.3. Utiliza a información recollida para levar a cabo diversas actividades en situacións de aprendizaxe individual ou colectiva.</p>	<p>CCL CD CAA CSC CSIEE</p>
b e	<p>B1.10. Expresión e produción de textos orais segundo a súa tipoloxía:</p>	<p>B1.9. Producir textos orais breves e</p>	<p>LCB1.9.1. Reproduce comprensiblemente</p>	<p>CCL</p>

	narrativos, descritivos argumentativos, expositivos, instrutivos, informativos e persuasivos.	sinxelos dos xéneros máis habituais imitando modelos.	textos orais breves e sinxelos imitando modelos e axustándose á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos).	
			LCB1.9.2. Recorda algunhas ideas básicas despois de escoitar un texto e exprésaa oralmente en resposta a preguntas directas.	CCL CCA
			LCB1.9.3. Organiza e planifica o discurso axeitándose á situación de comunicación e aos diferentes modos discursivos (narrar, describir, informarse e dialogar) empregando os recursos lingüísticos pertinentes.	CCL CAA CSIEE
a b	B1.11. Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de	B1.10. Utilizar de xeito efectivo a linguaxe oral:	LCB1.10.1. Emprega de xeito efectivo a linguaxe	CCL CAA

e	comunicación e aprendizaxe: escoitar, recoller datos, preguntar. Participación en enquisas e entrevistas. Comentario oral e xuízo persoal.	escoitar activamente, recoller datos, preguntar e repreguntar, participar nas enquisas e entrevistas e expresar oralmente con claridade o propio xuízo persoal, de acordo coa súa idade.	oral para comunicarse e aprender: escoita activa, recollida de datos, pregunta e repregunta, participación en enquisas e entrevistas, emisión de xuízo persoal.	CSC CSIEE
b d e	B1.11. Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe: escoitar, recoller datos, preguntar. Participación en enquisas e entrevistas. Comentario oral e xuízo persoal.	B1.11. Valorar os medios de comunicación social como instrumento de aprendizaxe e de acceso a informacións e experiencias de outras persoas.	LCB1.11.1. Resume entrevistas, noticias e debates infantís... procedentes da radio, televisión e da internet.	CCL CD CAA CSC
			LCB1.11.2. Transforma en noticias feitos cotiáns próximos á súa realidade, axustándose á estrutura e linguaxe propios do xénero e imitando modelos.	CCL CSC
			LCB1.11.3. Realiza entrevistas e reportaxes sobre temas do seu interese, seguindo modelos.	CCL CAA CSIEE

			LCB1.11.4. Prepara, segundo modelos, reportaxes sobre temas de seu interese.	CCL CAA CSIEE
--	--	--	---	---------------------

BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA. LER

e	B2.1. Consolidación do sistema de lecto-escritura. B2.2. Lectura en voz alta de distintos tipos de texto.	B2.1. Ler en voz alta diferentes textos, con fluidez e entoación adecuada.	LCB2.1.1. Le en voz alta, con precisión, diferentes tipos de textos apropiados á súa idade con velocidade, fluidez e entoación adecuada.	CCL
			LCB2.1.2. Descodifica con precisión e rapidez todo tipo de palabras.	CCL
e	B2.3. Comprensión de textos, en voz alta e en silencio, segundo o seu tipoloxía. B2.4. Audición de diferentes tipos de textos.	B2.2. Comprender distintos tipos de textos adaptados á idade e utilizando a lectura como medio para ampliar o vocabulario e fixar a ortografía correcta.	LCB2.2.1. Entende a mensaxe de xeito global e identifica as ideas principais e as secundarias dos textos de diferente tipoloxía, do ámbito escolar e social, a partir da lectura dun texto en voz alta.	CCL CAA
			LCB2.2.2. Comprende, con certo grado de detalle, diferentes tipos de textos atendendo á forma da mensaxe (descriptivos,	CCL CAA

			narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos).	
e	B2.5. Lectura, en silencio, e comprensión de distintos tipos de texto.	B2.3. Ler en silencio diferentes textos valorando o progreso na velocidade e a comprensión.	LCB2.3.1. Le en silencio coa velocidade adecuada textos de diferente complexidade.	CCL
			LCB2.3.2. Realiza lecturas en silencio resumindo con brevidade os textos lidos.	CCL
e	B2.6. Subliñado, esquematización e resumo da información relevante dun texto.	B2.4. Resumir un texto lido reflectindo a estrutura e destacando as ideas principais e secundarias nos distintos tipos de textos.	LCB2.4.1. Capta o propósito de diferentes tipoloxía textuais. Identifica as partes da súa estrutura organizativa, analiza a súa progresión temática.	CCL CAA
			LCB2.4.2. Elabora resumos de textos lidos e identifica os elementos característicos dos diferentes tipos de texto.	CCL CAA

			LCB2.4.3. Recoñece algúns mecanismos de cohesión en diferentes tipos de texto.	CCL
			LCB2.4.4. Elabora esquemas a partir de textos expositivos.	CCL
e	B2.7. Comprensión de textos segundo a súa tipoloxía.	B2.5. Utilizar estratexias para a comprensión de textos de diversa índole.	LCB2.5.1. Interpreta o valor do título e as ilustracións.	CCL CAA
			LCB2.5.2. Marca as palabras clave dun texto que axudan á comprensión global.	CCL CAA
			LCB2.5.3. Activa coñecementos previos axudándose deles para comprender un texto.	CCL CAA
			LCB2.5.4. Realiza inferencias e formula hipóteses.	CCL CAA
			LCB2.5.5. Comprende a información contida	CCL CMCT

			nos gráficos, establecendo relacións coa información que aparece no texto relacionada con estes.	CAA
			LCB2.5.6. Interpreta esquemas de chave, números, mapas conceptuais sinxelos.	CCL CAA
e	B2.8. Gusto pola lectura. Hábito lector. Lectura de diferentes textos como fonte de información, de deleite e de diversión. B2.9. Selección de libros segundo o gusto persoal. B2.10. Lectura dos libros establecidos no Plan lector.	B2.6. Ler por propia iniciativa diferentes tipos de textos.	LCB2.6.1. Ten programado un tempo semanal para ler diferentes textos.	CCL CAA CSIEE
			LCB2.6.2. Le voluntariamente textos propostos polo mestre ou mestra.	CCL CAA CSIEE
b e i	B2.11. Uso da biblioteca para a procura de información e utilización da mesma como fonte de aprendizaxe	B2.7. Utilizar textos científicos en diferentes soportes para seleccionar e recoller información, ampliar coñecementos e aplicarlos en traballos persoais.	LCB2.7.1. Consulta diferentes fontes bibliográficas e textos de soporte informático para obter datos e información para realizar traballos individuais ou en grupo.	CCL CD CAA
a b	B2.12. Identificación e valoración crítica das	B2.8. Concentrarse en	LCB2.8.1. Deduce o	CCL CAA

e	mensaxes e valores transmitidos polo texto.	entender e interpretar o significado dos textos lidos.	significado de palabras e expresións con axuda do contexto.	
			LCB2.8.2. Comprende textos xornalísticos e publicitarios. Identifica a súa intención comunicativa. Diferenza entre información, opinión e publicidade.	CCL CAA CSC
			LCB2.8.3. Infire, interpreta e formula hipótese sobre o contido. Sabe relacionar os elementos lingüísticos cos non lingüísticos nos diferentes tipos de textos.	CCL CAA CSC
			LCB2.8.4. Establece relación entre as ilustracións e os contidos do texto, presenta hipóteses, realiza predicións, e identifica na lectura o tipo de texto e a intención.	CCL CMCT CAA
			LCB2.8.5. Interpreta a linguaxe figurada, metáforas, personificacións, hipérboles e xogos	CCL CCEC

			de palabras en textos publicitarios.	
a e i	<p>B2.13. Uso guiado das Tecnoloxías da Información e a Comunicación para a localización, selección, interpretación e organización da información.</p> <p>B2.12. Identificación e valoración crítica das mensaxes e valores transmitidos polo texto.</p>	<p>B2.9. Utilizar as Tecnoloxías da Información e a Comunicación de modo eficiente e responsable para a procura e tratamento da información.</p>	<p>LCB2.9.1. Utiliza os medios informáticos para obter información.</p> <p>LCB2.9.2. Interpreta a información e fai un resumo da mesma.</p>	<p>CCL CD CAA</p> <p>CCL CAA</p>
e	<p>B2.8. Gusto pola lectura. Hábito lector. Lectura de diferentes textos como fonte de información, de deleite e de diversión.</p> <p>B2.11. Uso da biblioteca para a procura de información e utilización da mesma como fonte de aprendizaxe.</p> <p>B2.14. Lectura dos libros establecidos no Plan lector.</p>	<p>B2.10. Desenvolver o Plan lector que dea resposta a unha planificación sistemática de mellora da eficacia lectora e fomenta o gusto pola lectura.</p>	<p>LCB2.10.1. Utiliza a biblioteca para localizar un libro determinado con seguridade e autonomía, aplicando as normas de funcionamento da mesma.</p> <p>LCB2.10.2. Expón os argumentos de lecturas realizadas dando conta dalgunhas referencias bibliográficas: autor ou autora, editorial, xénero ou ilustracións.</p> <p>LCB2.10.3. Selecciona lecturas con criterio persoal e expresa o gusto pola lectura de</p>	<p>CCL CAA CSIEE</p> <p>CCL CAA CCEC</p> <p>CCL CAA CSIEE CCEC</p>

			diversos xéneros literarios como fonte de lecer manifestando a súa opinión sobre os textos lidos.	
BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA. ESCRIBIR				
e	<p>B3.1. Producción de textos para comunicar coñecementos, experiencias e necesidades: atendendo á forma da mensaxe (descriptivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos).</p> <p>B3.2. Cohesión do texto: enlaces, substitucións léxicas, mantemento do tempo verbal e puntuación.</p> <p>B3.3. Aplicación das normas ortográficas e signos de puntuación (punto e coma, guión, dous puntos, raia, signos de entoación, parénteses, etc). Acentuación.</p> <p>B3.4. Orde e presentación.</p>	<p>B3.1. Producir textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, respectando a súa estrutura e aplicando as regras ortográficas cuidando a caligrafía, orde e presentación.</p>	<p>LCB3.1.1. Escribe, en diferentes soportes, textos propios do ámbito da vida cotiá, do ámbito escolar e social: diarios, cartas, correos electrónicos, noticias, textos literarios, folletos informativos e literarios, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, regulamentos, receitas, instrucións, normas, solicitudes,</p> <p>LCB3.1.2. Escribe textos usando o rexistro adecuado, organizando as ideas con claridade, enlazando enunciados en secuencias lineais cohesivas e respectando as normas gramaticais e ortográficas.</p>	<p>CCL CD CAA</p> <p>CCL CAA</p>

			LCB3.1.3. Escribe diferentes tipos de textos adecuando a linguaxe ás características do xénero, seguindo modelos, encamiñados a desenvolver a súa capacidade creativa na escritura.	CCL CCA CSIEE
e	B3.5. Normas e estratexias para a produción de textos: planificación (función, destinatario, estrutura...).	B3.2. Aplicar todas as fases do proceso de escritura na produción de textos escritos de distinta índole: planificación, textualización, revisión e reescritura, utilizando esquemas e mapas conceptuais, aplicando estratexias de tratamento da información, redactando os seus textos con claridade, precisión e corrección, revisándoos para melloralos e avaliando, coa axuda de guías, as producións propias e alleas.	LCB3.2.1. Resume o contido de textos propios do ámbito da vida persoal e do ámbito escolar, recollendo as ideas principais, evitando parafrasear o texto e utilizando unha expresión persoal.	CCL CAA CCEC
	B3.6. Revisión e mellora do texto.		LCB3.2.2. Aplica correctamente os signos de puntuación, as regras de acentuación e ortográficas propias do nivel.	CCL CAA
	B3.7. Realización de ditados.		LCB3.2.3. Reproduce textos ditados con corrección.	CCL
			LCB3.2.4. Emprega estratexias de procura e selección da información:	CCL CD CAA

			tomar notas, elaborar esquemas, guións, borradores e mapas conceptuais.	CSIEE
e	B3.3. Aplicación das normas ortográficas e signos de puntuación (punto e coma, guión, dous puntos, raia, signos de entoación e parénteses).Acentuación.	B3.3. Utilizar o dicionario como recurso para resolver dúbidas sobre a lingua, o uso ou a ortografía das palabras.	LCB3.3.1. Utiliza habitualmente o dicionario, en papel e en liña, no proceso de escritura.	CCL CAA
a e	B3.8. Creación de textos utilizando a linguaxe verbal e non verbal con intención informativa: carteis publicitarios. Anuncios. Cómicos.	B3.4. Elaborar proxectos individuais ou colectivos sobre diferentes temas da área.	LCB3.4.1. Elabora gráficas a partir de datos seleccionados e organizados procedentes de diferentes textos (libros de consulta, xornais e revistas).	CCL CAA
			LCB3.4.2. Presenta un informe de forma ordenada e clara, utilizando soporte papel e informático, sobre problemas ou situacións sinxelas, recollendo información de diferentes fontes (directas, libros, Internet), seguindo un plan de traballo e expresando conclusións.	CCL CD CAA CSIEE
			LCB3.4.3. Elabora un informe seguindo un guión	CCL CD

			establecido que supoña a procura, selección e organización da información de textos de carácter científico, xeográfico ou histórico.	CAA CSIEE CCEC
e	B3.2. Cohesión do texto: enlaces, substitucións léxicas, mantemento do tempo verbal, puntuación.	B3.5. Buscar unha mellora progresiva no uso da lingua, explorando canles que desenvolvan a sensibilidade, a creatividade e a estética.	LCB3.5.1. Pon interese e esfórzase por escribir correctamente de forma persoal.	CCL CAA
a e	B3.8. Creación de textos utilizando a linguaxe verbal e non verbal con intención informativa: carteis publicitarios. Anuncios. Cómic.	B3.6. Favorecer a través da linguaxe a formación dun pensamento crítico que impida discriminacións e prexuízos.	LCB3.6.1. Expresa, por escrito, opinións, reflexións e valoracións argumentadas e usa, de xeito habitual, unha linguaxe non sexista.	CCL CAA
e	B3.9. Producción de textos segundo o Plan de escritura.	B3.7. Levar a cabo o plan de escritura que de resposta a unha planificación sistemática de mellora da eficacia escritora e fomenta a creatividade.	LCB3.7.1. Planifica e redacta textos seguindo uns pasos: planificación, redacción, revisión e mellora. - Determina con antelación como será o texto, a súa extensión, o tratamento autor/a-lector/a e a presentación. - Adapta a	CCL CAA CSIEE

			<p>expresión á intención, tendo en conta ao interlocutor e o asunto de que se trata.</p> <p>- Presenta os escritos con limpeza, claridade, precisión e orde os escritos.</p> <p>- Reescribe o texto.</p>	
			<p>LCB3.7.2. Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.</p>	<p>CCL</p> <p>CSC</p>

<p>b</p> <p>e</p> <p>i</p>	<p>B3.8. Creación de textos utilizando a linguaxe verbal e non verbal con intención informativa: carteis publicitarios. Anuncios. Cómicos.</p> <p>B3.9. Produción de textos segundo o Plan de escritura.</p>	<p>B3.8. Utilizar as Tecnoloxías da Información e a Comunicación de modo eficiente e responsable para presentar as súas producións.</p>	<p>LCB3.8.1. Usa con eficacia Internet e as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para escribir, presentar os textos e buscar información, crear táboas e gráficas.</p>	<p>CCL</p> <p>CD</p> <p>CAA</p>
----------------------------	--	---	---	---------------------------------

BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA

<p>e</p>	<p>B4.1. A palabra.</p> <p>B4.2. Recoñecemento das distintas clases de palabras e explicación reflexiva do seu uso en situacións concretas de comunicación (nome, verbo, adxectivo, preposición, adverbio, conxunción,</p>	<p>B4.1. Aplicar os coñecementos básicos sobre a estrutura da lingua, a gramática (categorías gramaticais), o vocabulario (formación e</p>	<p>LCB4.1.1. Identifica todas as categorías gramaticais pola súa función na lingua: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar accións ou estados,</p>	<p>CCL</p>
----------	--	--	---	------------

	<p>pronomes, artigos, interxeccións).</p> <p>B4.3. Conxugación dos verbos regulares e irregulares máis frecuentes.</p>	<p>significado das palabras e campos semánticos), así coma as regras de ortografía para favorecer unha comunicación máis eficaz.</p>	<p>enlazar ou relacionar palabras ou oracións.</p>	
			<p>LCB4.1.2. Conxuga e usa con corrección todos os tempos simples e compostos nas formas persoais e non persoais do modo indicativo e subxuntivo de todos os verbos.</p>	CCL
			<p>LCB4.1.3. Diferenza familias de palabras.</p>	CCL
e	<p>B4.4. Vocabulario: sinónimos e antónimos, palabras polisémicas e homónimas, arcaísmos, estranxeirismos e neoloxismos. Frases feitas. Formación de substantivos, adxectivos e verbos. Recursos derivativos: prefixos e sufixos na formación de nomes, adxectivos e verbos. Siglas e abreviaturas.</p> <p>B4.5. Recoñecemento e observación reflexiva dos constituíntes oracionais: a oración simple, suxeito e predicado.</p> <p>B4.6. Recoñecemento e uso dalgúns conectores textuais (de orde, contraste e explicación) e dos</p>	<p>B4.2. Desenvolver as destrezas e competencias lingüísticas a través do uso da lingua.</p>	<p>LCB4.2.1. Identifica e usa sinónimos e antónimos, palabras polisémicas e homónimas, arcaísmos, estranxeirismos e neoloxismos, frases feitas, siglas e abreviaturas.</p>	CCL
			<p>LCB4.2.2. Recoñece palabras compostas, prefixos e sufixos e crea palabras derivadas.</p>	CCL
			<p>LCB4.2.3. Identifica e clasifica os diferentes tipos de palabras nun texto.</p>	CCL
			<p>LCB4.2.4. Recoñece e usa os</p>	CCL

	principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais (substitucións pronominais) coma léxicos (elipses e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos).		conectores básicos entre oracións: causa, consecuencia, finalidade...	
			LCB4.2.5. Identifica as oracións como unidades de significado completo. Recoñece a oración simple, diferencia suxeito e predicado.	CCL
e	B4.7. Uso eficaz do dicionario para ampliación de vocabulario e como consulta ortográfica e gramatical.	B4.3. Sistematizar a adquisición de vocabulario a través dos textos.	LCB4.3.1. Recoñece a estrutura do dicionario e tipos de dicionario, en diferentes soportes e úsaos para buscar o significado de calquera palabra (derivadas e sinónimas).	CCL CAA
			LCB4.3.2. Selecciona a acepción correcta segundo o contexto de entre as varias que lle ofrece o dicionario.	CCL CAA
			LCB4.3.3. Recoñece e usa correctamente as normas ortográficas nas súas producións escritas.	CCL
e	B4.2. Recoñecemento das distintas clases de	B4.4. Desenvolver	LCB4.4.1. Sinala as características	CCL

	<p>palabras e explicación reflexiva do seu uso en situacións concretas de comunicación (nome, verbo, adxectivo, preposición, adverbio, conxunción, pronomes, artigos, interxeccións).</p> <p>B4.8. Ortografía: utilización das regras básicas de ortografía. Regras de acentuación.</p> <p>B4.9. Clases de nomes: comúns, propios, individuais, colectivos, concretos e abstractos.</p> <p>B4.10. Utilización adecuada dos signos de puntuación.</p> <p>B4.11. As relacións gramaticais. Recoñecemento e explicación reflexiva das relacións que se establecen entre o substantivo e o resto dos compoñentes do grupo nominal.</p>	<p>estratexias para mellorar a comprensión oral e escrita a través do coñecemento da lingua.</p>	<p>que definen ás diferentes clases de palabras e nomes: clasificación e uso para construír o discurso nos diferentes tipos de producións.</p>	
			<p>LCB4.4.2. Utiliza correctamente as normas de concordancia de xénero e número na expresión oral e escrita.</p>	CCL
			<p>LCB4.4.3. Aplica correctamente as normas de acentuación e clasifica as palabras dun texto.</p>	CCL
			<p>LCB4.4.4. Usa con corrección os signos de puntuación.</p>	CCL
			<p>LCB4.4.5. Aplica as normas do uso da til.</p>	CCL
			<p>LCB4.4.6. Utiliza unha sintaxe adecuada nas producións escritas propias.</p>	CCL
e i	B4.12. Utilización de material multimedia educativo e outros	B4.5. Utilizar programas educativos	LCB4.5.1. Utiliza distintos programas educativos dixitais	CCL CD

	recursos didácticos ao seu alcance e propios da súa idade.	dixitais para realizar tarefas e avanzar na aprendizaxe.	como apoio e reforzo da aprendizaxe.	CAA
d e i o	B4.13. As variedades da lingua. B4.14. Coñecemento xeral de realidade plurilingüe de España e a súa valoración como fonte de enriquecemento persoal e como unha mostra da riqueza do noso patrimonio histórico e cultural.	B4.6. Coñecer a variedade lingüística de España e do español como fonte de enriquecemento cultural. Mostrar respecto tanto cara ás linguas e dialectos que se falan en España, como cara ao español de América.	LCB4.6.1. Valora a variedade lingüística de España e o español de América. LCB4.6.2. Recoñece e identifica algunhas das características relevantes (históricas, socioculturais, xeográficas e lingüísticas) das linguas oficiais en España.	CCL CSC CCL CSC

BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA

d e	B5.1. Valoración dos textos literarios como vehículo de comunicación e como fonte de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas e como gozo persoal.	B5.1. Valorar os textos literarios e utilizar a lectura como fonte de lecer e información e considerala como un medio de aprendizaxe e enriquecemento persoal de máxima importancia.	LCB5.1.1. Recoñece e valora as características fundamentais de textos literarios narrativos, poéticos e dramáticos.	CCL CCEC
d e	B5.2. Distinción entre conto e lenda. Coñecemento de lendas	B5.2. Integrar a lectura expresiva e a	LCB5.2.1. Realiza lecturas guiadas de textos	CCL CCEC

	<p>españolas e doutros países.</p> <p>B5.3. Lectura guiada de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual.</p> <p>B5.4. Lectura comentada de poemas, relatos e obras teatrais.</p> <p>B.5.5. Identificación de recursos literarios.</p>	<p>comprensión e interpretación de textos literarios narrativos, líricos e dramáticos na práctica escolar e recoñecer e interpretar algúns recursos da linguaxe literaria (metáforas, personificacións, hipérboles e xogos de palabras), e diferenciar as principais convencións formais dos xéneros.</p>	<p>narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual.</p> <p>LCB5.2.2. Interpreta a linguaxe figurada, metáforas, personificacións, hipérboles e xogos de palabras en textos literarios.</p>	<p>CCL</p> <p>CAA</p>
d e	<p>B5.5. Identificación de recursos literarios.</p>	<p>B5.3. Coñecer e valorar os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns ou adiviñas.</p>	<p>LCB5.3.1. Distingue algúns recursos retóricos e métricos propios dos poemas</p> <p>LCB5.3.2. Utiliza comparacións, metáforas, aumentativos, diminutivos e sinónimos en textos literarios.</p>	<p>CCL</p> <p>CCEC</p> <p>CCL</p> <p>CCEC</p>
d e i	<p>B5.6. Creación de textos literarios en prosa ou en verso, valorando o sentido estético e a creatividade: contos,</p>	<p>B5.4. Producir a partir de modelos dados textos literarios en prosa ou en verso, con</p>	<p>LCB5.4.1. Crea textos literarios (contos, poemas, cancións e sinxelas obras teatrais) a partir de pautas ou modelos dados</p>	<p>CCL</p> <p>CAA</p> <p>CSIEE</p> <p>CCEC</p>

	poemas, adiviñas, cancións e teatro.	sentido estético e creatividade: contos, poemas, adiviñas, cancións, e fragmentos teatrais.	utilizando recursos léxicos, sintácticos, fónicos e rítmicos en ditas producións.	
a d e	B5.7. Comprensión, memorización e recitado de poemas co ritmo, entoación e dicción adecuados. B5.8. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios.	B5.5. Participar con interese en dramatizacións de textos literarios adaptados á idade e de producións propias ou dos compañeiros, utilizando adecuadamente os recursos básicos dos intercambios orais e da técnica teatral.	LCB5.5.1. Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios apropiados ou adecuados á súa idade e de textos de produción propia. LCB5.5.2. Memoriza e reproduce textos orais adecuados á súa idade: contos, poemas, cancións, refráns e adiviñas.	CCL CAA CSC CCEC CCL CAA CCEC
b e o	B5.9. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada) como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	B5.6. Valorar a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	LCB5.7.1. Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	CCL CSC CCEC

3. MATEMÁTICAS

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO	SEXTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave

BLOQUE 1. PROCESOS, MÉTODOS E ACTITUDES EN MATEMÁTICAS				
b g	B1.1. Proposta de pequenas investigacións en contextos numéricos, xeométricos e funcionais.	B1.1. Describir e analizar situacións de cambio para encontrar patróns, regularidades e leis matemáticas, en contextos numéricos, xeométricos e funcionais, valorando a súa utilidade para facer predicións.	MTB1.1.1. Realiza predicións sobre os resultados esperados, utilizando os patróns e leis encontrados, analizando a súa idoneidade e os erros que se producen.	CMCT CAA
b e g i	B1.1. Proposta de pequenas investigacións en contextos numéricos, xeométricos e funcionais.	B1.2. Realizar e presentar informes sinxelos sobre o desenvolvemento, resultados e conclusións obtidas no proceso de investigación.	MTB1.2.1. Elabora informes sobre o proceso de investigación realizado, expoñendo as fases do mesmo, valorando os resultados e as conclusións obtidas.	CMCT CCL CAA CSIEE CD
b g	B1.2. Achegamento ao método de traballo científico mediante o estudo dalgunhas das súas características e a súa práctica en situacións sinxelas.	B1.3. Planificar e controlar as fases do método de traballo científico en situacións apropiadas ao seu nivel.	MTB1.3.1. Elabora conxecturas e busca argumentos que as validen ou as refuten, en situacións a resolver, en contextos numéricos, xeométricos ou funcionais.	CMCT CAA CSIEE
b e g	B1.2. Achegamento ao método de traballo científico	B1.4. Desenvolver e cultivar as actitudes persoais inherentes	MTB1.4.1. Propón a resolución de retos e problemas coa	CMCT CAA

	<p>mediante o estudo dalgunhas das súas características e a súa práctica en situacións sinxelas.</p> <p>B1.3. Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias do traballo científico.</p>	<p>ao traballo matemático.</p>	<p>precisión, co esmero e co interese apropiado ao nivel educativo e a dificultade da situación.</p> <p>MTB1.4.2. Desenvolve e aplica estratexias de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios) para crear e investigar conxecturas e construír e defender argumentos.</p>	<p>CMCT CCL CAA</p>
<p>b g i</p>	<p>B1.4. Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas e presentar resultados.</p>	<p>B1.5. Superar bloqueos e inseguridades ante resolución de situacións descoñecidas.</p>	<p>MTB1.5.1. Reflexiona sobre os problemas resoltos e os procesos desenvoltos, valorando as ideas claves, aprendendo para situacións futuras similares.</p> <p>MTB1.5.2. Utiliza ferramentas tecnolóxicas para a realización de cálculos numéricos, para aprender e para resolver problemas, conxecturas e construír e defender argumentos.</p>	<p>CMCT CAA CSIEE</p> <p>CMCT CD CAA CSIEE</p>

b e g i	<p>B1.3. Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias do traballo científico.</p> <p>B1.4. Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas e presentar resultados.</p> <p>B1.5. Integración nas tecnoloxías da información e a comunicación no proceso de aprendizaxe.</p>	<p>B1.6. Seleccionar e utilizar as ferramentas tecnolóxicas e estratexias para o cálculo para coñecer os principios matemáticos e resolver problemas.</p>	<p>MTB1.6.1. Realiza un proxecto, elabora e presenta un informe creando documentos dixitais propios (texto, presentación, imaxe, vídeo, son...), buscando, analizando e seleccionando a información relevante, utilizando a ferramenta tecnolóxica axeitada e compartindo cos seus compañeiros.</p>	<p>CMCT CD CAA CCL CSIEE</p>
------------------	--	--	--	--

BLOQUE 2. NÚMEROS

b e g	<p>B2.1. Números enteiros, decimais e fraccións.</p> <p>B2.2. A numeración romana.</p> <p>B2.3. Orde numérica. Utilización dos números ordinais.</p>	<p>B2.1. Ler, escribir e ordenar utilizando razoamentos apropiados, distintos tipos de números (romanos, naturais, fraccións e decimais ata as milésimas).</p>	<p>MTB2.1.1. Identifica os números romanos aplicando o coñecemento á comprensión de datacións.</p> <p>MTB2.1.2. Le, escribe e ordena en textos</p>	<p>CMCT CCEC</p> <p>CMCT CAA</p>
-------------	---	---	--	--

	<p>Comparación de números.</p> <p>B2.4. Nome e grafía dos números de máis de seis cifras.</p> <p>B2.5. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas etc.</p> <p>B2.6. O sistema de numeración decimal: valor de posición das cifras.</p> <p>B2.7. O número decimal: décimas, centésimas e milésimas.</p> <p>B2.8. Fraccións propias e impropias. Número mixto. Representación gráfica.</p> <p>B2.9. Os números decimais: valor de posición.</p> <p>B2.10. Números positivos e negativos.</p> <p>B2.11. Ordenación de</p>		<p>numéricos e da vida cotiá, números (naturais, fraccións e decimais ata as milésimas), utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.</p>	<p>CCL</p>
--	--	--	--	------------

	conxuntos de números de distinto tipo.			
b e g	<p>B2.3. Orde numérica. Utilización dos números ordinais. Comparación de números.</p> <p>B2.5. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas etc.</p> <p>B2.12. Concepto de fracción como relación entre as partes o todo.</p> <p>B2.8. Fraccións propias e impropias. Número mixto. Representación gráfica.</p> <p>B2.9. Os números decimais: valor de posición.</p> <p>B2.13. Redondeo de números decimais ás décima, centésima ou milésima máis próxima.</p>	<p>B2.2. Interpretar diferentes tipos de números segundo o seu valor, en situacións da vida cotiá.</p>	<p>MTB2.2.1. Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá, números (naturais, fraccións e decimais ata as milésimas), utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.</p> <p>MTB2.2.2. Utiliza os números negativos en contextos reais.</p>	<p>CMCT CAA CCL</p> <p>CMCT</p>

	<p>B2.10. Números positivos e negativos.</p> <p>B2.14. Redondeo de números naturais ás decenas, centenas e millares.</p>			
g	<p>B2.15. Fraccións equivalentes, redución de dúas ou máis fraccións a común denominador.</p> <p>B2.13. Redondeo de números decimais á décima, centésima ou milésima máis próxima.</p> <p>B2.16. Relación entre fracción e número decimal, aplicación á ordenación de fraccións.</p>	<p>B2.3. Realizar operacións e cálculos numéricos mediante diferentes procedementos, incluído o cálculo mental, facendo referencia implícita ás propiedades das operacións, en situación de resolución de problemas.</p>	<p>MTB2.3.1. Reduce dúas ou máis fraccións a común denominador e calcula fraccións equivalentes.</p> <p>MTB2.3.2. Redondea números decimais á décima, centésima ou milésima máis próxima.</p> <p>MTB2.3.3. Ordena fraccións aplicando á relación entre fracción e número decimal.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p>
g	<p>B2.15. Fraccións equivalentes, redución de dúas ou máis fraccións a común denominador.</p> <p>B2.17. Divisibilidade: múltiplos, divisores, números primos e</p>	<p>B2.4. Utilizar as propiedades das operacións, as estratexias persoais e os diferentes procedementos que se usan segundo a natureza do cálculo que se realizará (algoritmos</p>	<p>MTB2.4.1. Coñece e aplica os criterios de divisibilidade por 2, 3, 5, 9 e 10.</p>	<p>CMCT</p>

	números compostos. Criterios de divisibilidad.	escritos, cálculo mental, tanteo, estimación e calculadora).		
b e g	B2.18. Estimación de resultados.	B2.5. Utilizar os números enteiros, decimais, fraccionarios e as porcentaxes sinxelas para interpretar e intercambiar información en contextos da vida cotiá.	MTB2.5.1. Opera cos números coñecendo a xerarquía das operacións.	CMCT
	B2.19. Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas.		MTB2.5.2. Utiliza diferentes tipos de números en contextos reais, establecendo equivalencias entre eles, identificándoos e utilizándoos como operadores na interpretación e resolución de problemas.	CMCT CCL
	B2.20. Propiedades das operacións e relacións entre elas utilizando números naturais.		MTB2.5.3. Estima e comproba resultados mediante diferentes estratexias.	CMCT CAA
b g	B2.17. Divisibilidad: múltiplos, divisores, números primos e números compostos. Criterios de divisibilidad.	B2.6. Operar cos números tendo en conta a xerarquía nas operacións, aplicando as propiedades destas, as estratexias persoais e os diferentes procedementos que se utilizan	MTB2.6.1. Calcula cadrados, cubos e potencias de base 10.	CMCT
	B2.21 Operacións con números naturais:		MTB2.6.2. Realiza sumas e restas de fraccións co mesmo denominador. Calcula o produto	CMCT

	<p>suma, resta, multiplicación e división.</p> <p>B2.22. Potencia como produto de factores iguais. Cadrados e cubos. Potencias de base 10.</p> <p>B2.23. Identificación e uso dos termos propios da división.</p> <p>B2.20. Propiedades das operacións e relacións entre elas utilizando números naturais.</p> <p>B2.24. Operacións con fraccións.</p> <p>B2.25. Operacións con números decimais.</p> <p>B2.26. Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división.</p>	<p>segundo a natureza do cálculo que se realizará (algoritmos escritos, cálculo mental, tenteo, estimación, calculadora), usando o máis adecuado</p>	<p>dunha fracción por un número.</p> <hr/> <p>MTB2.6.3. Realiza operacións con números decimais.</p> <hr/> <p>MTB2.6.4. Aplica a xerarquía das operacións e os usos da paréntese.</p> <hr/>	<p>CMCT</p> <hr/> <p>CMCT CAA</p> <hr/>
<p>b</p> <p>e</p> <p>g</p> <hr/>	<p>B2.16. Relación entre fracción e número decimal, aplicación á</p>	<p>B2.7. Iniciarse no uso das porcentaxes e a proporcionalidade directa para</p>	<p>MTB2.7.1. Calcula e utiliza as porcentaxes dunha cantidade para expresar partes.</p> <hr/>	<p>CMCT</p> <hr/>

	<p>ordenación de fraccións.</p> <p>B2.27. Porcentaxes e proporcionalidade.</p> <p>B2.28. Expresión das partes utilizando porcentaxes.</p> <p>B2.29. Correspondencia entre fraccións sinxelas, decimais e porcentaxes.</p> <p>B2.30. Aumentos e diminucións porcentuais.</p> <p>B2.31. Proporcionalidade directa.</p> <p>B2.32. A regra de tres en situacións de proporcionalidade directa: lei do dobre, triplo, metade.</p> <p>B2.33. Resolución de problemas da vida cotiá.</p>	<p>interpretar e intercambiar información e resolver problemas en contextos da vida cotiá.</p>	<p>MTB2.7.2. Establece a correspondencia entre fraccións sinxelas, decimais e porcentaxes.</p> <p>MTB2.7.3. Calcula aumentos e diminucións porcentuais.</p> <p>MTB2.7.4. Usa a regra de tres en situacións de proporcionalidade directa: lei do dobre, triplo, metade, para resolver problemas da vida diaria.</p> <p>MTB2.7.5. Resolve problemas da vida cotiá utilizando porcentaxes e regra de tres en situacións de proporcionalidade directa, explicando oralmente e por escrito o significado dos datos, a situación formulada, o proceso seguido e as solucións obtidas.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT CAA</p> <p>CMCT CCL CAA</p>
<p>b</p> <p>g</p>	<p>B2.17. Divisibilidade: múltiplos, divisores,</p>	<p>B2.8. Coñecer, utilizar e automatizar algoritmos estándar</p>	<p>MTB2.8.1. Emprega e automatiza algoritmos estándar</p>	<p>CMCT CAA</p>

<p>números primos e números compostos. Criterios de divisibilidade.</p> <p>B2.18. Estimación de resultados.</p> <p>B2.26. Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división.</p> <p>B2.34. Automatización de algoritmos.</p> <p>B2.35. Descomposición de forma aditiva e de forma aditivo-multiplicativa.</p> <p>B2.36. Descomposición de números naturais atendendo o valor de posición das súas cifras.</p> <p>B2.37. Construción de series ascendentes e descendentes.</p> <p>B2.38. Obtención dos primeiros múltiplos dun número dado.</p>	<p>de suma, resta, multiplicación e división con distintos tipos de números, en comprobación de resultados en contextos de resolución de problemas e en situacións da vida cotiá.</p>	<p>de suma, resta, multiplicación e división con distintos tipos de números (naturais, enteiros, decimais e fraccións).</p>	
		<p>MTB2.8.2. Descompón de forma aditiva e de forma aditivo-multiplicativa, números menores de un millón, atendendo o valor de posición das súas cifras.</p>	<p>CMCT</p>
		<p>MTB2.8.8. Calcula todos os divisores de calquera número menor de 100.</p>	<p>CMCT</p>
		<p>MTB2.8.9. Calcula o mcm e o mcd.</p>	<p>CMCT</p>
		<p>MTB2.8.10. Descompón números decimais atendendo ao valor de posición das súas cifras.</p>	<p>CMCT</p>
		<p>MTB2.8.11. Calcula tantos por cen en situacións reais.</p>	<p>CMCT</p>

	<p>B2.39. Obtención de todos os divisores de calquera número menor de 100.</p> <p>B2.40. Descomposición de números decimais atendendo ao valor de posición das súas cifras.</p> <p>B2.41. Cálculo de tantos por cen en situacións reais.</p> <p>B2.42. Elaboración e uso de estratexias de cálculo mental.</p> <p>B2.43. Utilización da calculadora.</p>		<p>MTB2.8.12. Elabora e emprega estratexias de cálculo mental.</p>	<p>CMCT CAA</p>
<p>b e g</p>	<p>B2.19. Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas.</p> <p>B2.44. Resolución de problemas da vida cotiá.</p>	<p>B2.9. Identificar, resolver problemas da vida cotiá, adecuados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos adecuados e reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.</p>	<p>MTB2.9.1. Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construíndo, argumentando e</p>	<p>CMCT CAA CCL CSIEE</p>

			tomando decisións, valorando as súas consecuencias e a conveniencia do seu uso.	
			MTB2.9.2. Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas: revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto e buscando outras formas de resolvelo.	CMCT CAA CCL CSIEE

BLOQUE 3. MEDIDA

b e g	<p>B3.1. Elección da unidade máis axeitada para a expresión dunha medida.</p> <p>B3.2. Realización de medicións.</p> <p>B3.3. Estimación de lonxitudes, capacidades, masas, superficies e volumes de obxectos e</p>	<p>B3.1. Escoller os instrumentos de medida máis pertinentes en cada caso, estimando a medida de magnitudes de lonxitude, capacidade, masa e tempo facendo previsións razoables.</p>	<p>MTB3.1.1. Estima lonxitudes, capacidades, masas, superficies e volumes de obxectos e espazos coñecidos elixindo a unidade e os instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida, explicando de forma oral o proceso seguido e a estratexia utilizada.</p>	<p>CMCT CCL CAA</p>
-------------	---	--	---	-----------------------------

	<p>espazos coñecidos; elección da unidade e dos instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida.</p>		<p>MTB3.1.2. Mide con instrumentos, utilizando estratexias e unidades convencionais e non convencionais, elixindo a unidade máis axeitada para a expresión dunha medida.</p>	<p>CMCT CAA</p>
g	<p>B3.4. Comparación e ordenación de medidas dunha mesma magnitude.</p> <p>B3.5. Desenvolvemento de estratexias para medir figuras de maneira exacta e aproximada.</p> <p>B3.6. Comparación de superficies de figuras planas por superposición, descomposición e medición.</p> <p>B3.7. Sumar e restar medidas de lonxitude, capacidade, masa, superficie e volume.</p>	<p>B3.2. Operar con diferentes medidas</p>	<p>MTB3.2.1. Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade, masa, superficie e volume en forma simple dando o resultado na unidade determinada de antemán.</p> <p>MTB3.2.2. Expresa en forma simple a medición da lonxitude, capacidade ou masa dada en forma complexa e viceversa.</p> <p>MTB3.2.3. Compara e ordena medidas dunha mesma magnitude.</p>	<p>CMCT</p> <p>CMCT</p> <p>CMCT</p>
b e g	<p>B3.8. Explicación oral e escrita do proceso seguido e da estratexia utilizada en</p>	<p>B3.4. Utilizar as unidades de medida máis usuais, convertendo unhas unidades noutras</p>	<p>MTB3.4.1. Coñece e utiliza as equivalencias entre as medidas de capacidade e volume.</p>	<p>CMCT</p>

	<p>calquera dos procedementos empregados.</p> <p>B3.9. Equivalencias entre as medidas de capacidade e volume.</p>	<p>da mesma magnitude, expresando os resultados en unidades de medida máis axeitadas, explicando oralmente e por escrito o proceso seguido e aplicándoo á resolución de problemas.</p>	<p>MTB3.4.2. Explica de forma oral e por escrito os procesos seguidos e as estratexias utilizadas en todos os procedementos realizados.</p>	<p>CCL CAA</p>
			<p>MTB3.4.3. Resolve problemas utilizando as unidades de medida máis usuais, convertendo unhas unidades noutras da mesma magnitude, expresando os resultados nas unidades de medida máis axeitadas, explicando oralmente e por escrito o proceso seguido.</p>	<p>CMCT CCL CAA</p>
<p>b g</p>	<p>B3.10. O sistema sesaxesimal.</p> <p>B3.11. O ángulo como unidade de medida dun ángulo. Medida de ángulos.</p>	<p>B3.5. Coñecer o sistema sesaxesimal para realizar cálculos con medidas angulares.</p>	<p>MTB3.5.1. Resolve problemas realizando cálculos con medidas angulares.</p>	<p>CMCT CAA</p>
<p>b g</p>	<p>B3.12. Resolución de problemas de medida.</p>	<p>B3.6. Identificar e resolver problemas da vida cotiá adecuados ao seu nivel, establecendo</p>	<p>MTB3.6.1. Reflexiona sobre o proceso seguido na resolución de problemas revisando as</p>	<p>CMCT CAA CSIEE</p>

		conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados e reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto e buscando outras formas de resolvelo.	
--	--	--	--	--

BLOQUE 4. XEOMETRÍA

g	B4.1. Posicións relativas de rectas e circunferencias.	B4.1. Utilizar as conexións xeométricas de paralelismo, perpendicularidade, simetría, xeometría, perímetro e superficie para describir e comprender situacións da vida cotiá.	MTB4.1.1. Identifica e representa posicións relativas de rectas e circunferencias.	CMCT
	B4.2. Ángulos en distintas posicións: consecutivos, adxacentes, opostos polo vértice...		MTB4.1.2. Identifica e representa ángulos en diferentes posicións: consecutivos, adxacentes, opostos polo vértice...	CMCT
	B4.3. Sistema de coordenadas cartesianas. Descrición de posicións e movementos.		MTB4.1.3. Describe posicións e movementos por medio de coordenadas, distancias, ángulos, xiros...	CMCT
	B4.4. A representación elemental do espazo, escalas e gráficas sinxelas.		MTB4.1.4. Realiza escalas e gráficas sinxelas, para facer representacións	CMCT

			elementais no espazo.	
			MTB4.1.5. Identifica en situacións moi sinxelas a simetría do tipo axial e especular.	CMCT
g i	B4.5. Formas planas e espaciais: figuras planas: elementos, relación e clasificación. B4.6. Clasificación de triángulos atendendo os seus lados e os seus ángulos.	B4.2 Coñecer as figuras planas; cadrado, rectángulo, romboide, triángulo, trapecio e rombo.	MTB4.2.1. Clasifica triángulos atendendo aos seus lados e aos seus ángulos, identificando as relacións entre os seus lados e entre ángulos.	CMCT
			MTB4.2.2. Utiliza instrumentos de debuxo e ferramentas tecnolóxicas para a construción e exploración de formas xeométricas.	CMCT CD
b g	B4.5. Formas planas e espaciais: figuras planas: elementos, relación e clasificación. B4.6. Clasificación de triángulos atendendo os seus lados e os seus ángulos.	B4.3. Comprender o método de calcular a área dun paralelogramo, triángulo, trapecio e rombo. Calcular a área de figuras planas.	MTB4.3.1. Calcula a área e o perímetro de: rectángulo, cadrado e triángulo.	CMCT
			MTB4.3.2. Aplica os conceptos de perímetro e superficie de figuras para a realización de cálculos sobre	CMCT CAA

			planos e espazos reais e para interpretar situacións da vida diaria.	
g	<p>B4.7. Clasificación de cuadriláteros atendendo o paralelismo dos seus lados. Clasificación dos paralelepípedos.</p> <p>B4.8. Concavidade e convexidade de figuras planas.</p> <p>B4.9. A circunferencia e o círculo. Elementos básicos: centro, raio, diámetro, corda, arco, tanxente e sector circular.</p>	B4.4. Utilizar as propiedades das figuras planas para resolver problemas.	<p>MTB4.4.1. Identifica e diferencia os elementos básicos da circunferencia e círculo: centro, raio, diámetro, corda, arco, tanxente e sector circular.</p> <p>MTB4.4.2. Calcula perímetro e área da circunferencia e do círculo.</p>	CMCT
b g	B4.10. Interpretación de representacións espaciais en situacións da vida cotiá.	B4.5. Interpretar representacións espaciais realizadas a partir de sistemas de referencia e de obxectos ou situacións familiares.	MTB4.5.1. Comprende e describe situacións da vida cotiá, e interpreta e elabora representacións espaciais (planos, esbozos de itinerarios, maquetas,...), utilizando as nocións xeométricas básicas (situación, movemento, paralelismo, perpendicularidade, escala, simetría,	CMCT CAA

			perímetro e superficie).	
b e g	B4.11. Resolución de problemas de xeometría relacionados coa vida cotiá.	B4.6. Identificar, resolver problemas da vida cotiá axeitados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	MTB4.6.1 Resolve problemas xeométricos que impliquen dominio dos contidos traballados, utilizando estratexias heurísticas de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construíndo, argumentando e tomando decisións, valorando as súas consecuencias e a conveniencia da súa utilización.	CMCT CAA CCL CSIEE
			MTB4.6.2. Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas: revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto, propoñendo outras formas de resolvelo.	CMCT CAA

BLOQUE 5. ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE				
b g	B5.1. Recollida e clasificación de datos cualitativos e cuantitativos.	B5.1. Recoller e rexistrar unha información cuantificable, utilizando algúns recursos sinxelos de representación gráfica: táboas de datos, bloques de barras, diagramas lineais... comunicando a información.	MTB5.1.1. Identifica datos cualitativos e cuantitativos en situacións familiares.	CMCT CAA
b g	B5.2. Construción de táboas de frecuencias absolutas e relativas. B5.3. Iniciación intuitiva ás medidas de centralización: a media aritmética, a moda e o rango. B5.4. Realización e interpretación de gráficas sinxelas: diagramas de barras, poligonais e sectoriais. B5.5. Análise crítica das informacións que se presentan mediante gráficas estadísticas.	B5.2. Realizar, ler e interpretar representacións gráficas dun conxunto de datos relativos ao contorno inmediato.	MTB5.2.1. Recolle e clasifica datos cualitativos e cuantitativos de situacións do seu contorno, utilizándoos para construír táboas de frecuencias absolutas e relativas. MTB5.2.2. Aplica de forma intuitiva a situacións familiares as medidas de centralización: a media aritmética, a moda e o rango. MTB5.2.3. Realiza e interpreta gráficos moi sinxelos: diagramas de barras, poligonais e sectoriais, con	CMCT CAA CMCT CAA CMCT CAA

			<p>datos obtidos de situacións moi próximas.</p> <p>MTB5.2.4. Realiza análise crítica e argumentada sobre as informacións que se presentan mediante gráficas estatísticas</p>	
g	B5.6. Carácter aleatorio dalgunhas experiencias	B5.3. Facer estimacións baseadas na experiencia sobre o resultado (posible, imposible, seguro, máis ou menos probable) de situacións sinxelas nas que interveña o azar e comprobar o dito resultado.	<p>MTB5.3.1. Identifica situacións de carácter aleatorio.</p>	CMCT
b g	B5.6. Carácter aleatorio dalgunhas experiencias.	B5.4. Observar e constatar que hai sucesos imposibles, sucesos que con case toda seguridade prodúcense ou que se repiten, sendo máis ou menos probable esta repetición.	<p>MTB5.4.1. Realiza conxecturas e estimacións sobre algún xogos (moedas, dados, cartas, loterías...)</p>	CMCT CAA
b e g	B5.7. Iniciación intuitiva ao cálculo da probabilidade dun suceso.	B5.5. Identificar e resolver problemas da vida cotiá axeitados ao seu nivel, establecer conexións entre a	<p>MTB5.5.1. Resolve problemas que impliquen dominio dos contidos propios da estatística e probabilidade,</p>	CMCT CAA CCL CSIEE

		<p>realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.</p>	<p>utilizando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios...), creando conxecturas, construíndo, argumentando e tomando decisións, valorando as consecuencias destas e a conveniencia da súa utilización.</p>	
			<p>MTB5.5.2. Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto e propoñendo outras formas de resolvelo.</p>	<p>CMCT CAA CCL CSIEE</p>

4. CIENCIAS SOCIAIS

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO	S
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	C clave

BLOQUE 1. CONTIDOS COMÚNS				
e h	B1.1.Iniciación ao coñecemento científico, toma de conciencia das fases do mesmo e a súa aplicación nas Ciencias sociais.	B1.1.Obter información concreta e relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados, utilizando diferentes fontes (directas e indirectas)	CSB1.1.1.Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, a analiza, obtén conclusións, reflexiona respecto ao proceso seguido e o comunica oralmente e/ou por escrito.	C C C C
	B1.2.Recollida de información do tema a tratar, utilizando diferentes fontes (directas e indirectas).			
e h i	B1.3.Utilización das tecnoloxías da información e a comunicación para buscar e seleccionar información, simular procesos e presentar conclusións.	B1.2.Utilizar as tecnoloxías da información e a comunicación para obter información e como instrumento para aprender, e expresar contidos sobre Ciencias sociais.	CSB1.2.1.Utiliza as tecnoloxías da información e a comunicación (internet, blogs, redes sociais...) para elaborar traballos coa terminoloxía adecuada aos temas tratados.	C C C C C
	B1.4.Desenvolvemento de estratexias para organizar, assimilar e recuperar a información obtida mediante diferentes métodos e fontes.			
	B1.5.Técnicas de traballo intelectual.		CSB1.2.2.Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.	C C C C C
e h b i	B1.6.Estratexias para desenvolver a responsabilidade, a capacidade de esforzo e a constancia no estudo.	B1.3.Desenvolver a responsabilidade, a capacidade de esforzo e a	CSB1.3.1.Emprega con rigor e precisión o vocabulario adquirido para elaborar traballos	C C C C

o	<p>Elaboración dun glosario colectivo.</p> <p>B1.7. Uso e utilización correcto de diversos materiais cos que se traballa.</p> <p>B1.8. Utilización e lectura de diferentes linguaxes textuais e gráficos.</p>	<p>constancia no estudo.</p>	<p>coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.</p> <p>CCB1.3.2. Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos.</p>	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p>
h b i	<p>B1.9. Fomento de Técnicas de animación á lectura de textos de divulgación das Ciencias sociais (de carácter social, xeográfico e histórico). A prensa escrita e dixital como fonte de información.</p>	<p>B1.4. Realizar traballos e presentacións a nivel individual e grupal que supoñan a busca, selección e organización de textos de carácter social, xeográfico ou histórico, amosando habilidade para traballar tanto individualmente como de maneira colaborativa dentro dun equipo.</p>	<p>CSB1.4.1. Realiza traballos e presentacións a nivel individual e grupal que supoñen a busca, selección e organización de textos de carácter xeográfico, social e histórico.</p>	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p>
h b	<p>B1.10. Utilización de técnicas para potenciar a cohesión do grupo e o traballo cooperativo.</p>	<p>B1.5. Valorar o traballo en grupo, amosando actitudes de cooperación e participación responsable, aceptando as diferenzas con respecto e tolerancia cara ás ideas e achegas alleas nos diálogos e debates.</p>	<p>CSB1.5.1. Utiliza estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, e amosa habilidades para a resolución pacífica de conflitos.</p> <p>CSB1.5.2. Participa en actividades de grupo adoptando un comportamento responsable, construtivo e solidario e respecta os principios básicos do</p>	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p> <p>C</p>

			funcionamento democrático.	
a h i	B1.11. Estratexias para a resolución de conflitos, utilización das normas de convivencia e valoración da convivencia pacífica e tolerante.	B1.6. Respecta a variedade dos diferentes grupos humanos e valora a importancia dunha convivencia pacífica e tolerante entre todos eles sobre a base dos valores democráticos e os dereitos humanos universalmente compartidos.	CSB1.6.1. Valora a importancia dunha convivencia pacífica e tolerante entre os diferentes grupos humanos sobre a base dos valores democráticos e os dereitos humanos universalmente compartidos.	C C
a c	B1.12. Participación activa e construtiva na vida social.	B1.7. Participa dunha maneira eficaz e construtiva na vida social creando estratexias para resolver conflitos e empregando códigos de conduta xeralmente aceptados.	CSB1.7.1. Participa dunha maneira eficaz e construtiva na vida da aula e do centro e crea e utiliza estratexias para resolver conflitos entre seus compañeiros CSB1.7.2. Identifica e utiliza os códigos de conduta e os usos xeralmente aceptados nas distintas sociedades e contornos (escola, familia, barrio etc.)	C C C C
a h	B1.13. A cooperación e o diálogo como valores democráticos fundamentais.	B1.8. Valorar a cooperación e o diálogo como forma de evitar e resolver conflitos, fomentando os valores democráticos.	CSB1.8.1. Valora a cooperación e o diálogo como forma de evitar e resolver conflitos e fomenta os valores democráticos.	C C
b d	B1.14. Iniciativa emprendedora.	B1.9. Desenvolver a creatividade e o espírito emprendedor aumentando as	CSB1.9.1. Avisa actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal,	C C C

	Actividades de experimentación.	capacidades para aproveitar a información, as ideas e presentar conclusións innovadoras.	curiosidade, interese, creatividade na aprendizaxe e espírito emprendedor que o fan activo ante as circunstancias que lle rodean.	
			CSB1.9.2. Manifiesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.	C C
a b c	B1.15. Planificación e xestión de proxectos co fin de acadar obxectivos.	B1.10. Desenvolver actitudes en cooperación e de traballo en equipo, así como o hábito de asumir novos roles nunha sociedade en continuo cambio.	CSB1.10.1. Desenvolve actitudes de cooperación e de traballo en equipo, valora as ideas alleas e reacciona con intuición, apertura e flexibilidade ante elas.	C C C
			CSB1.10.2. Planifica traballos en grupo, coordina equipos, toma decisións e acepta responsabilidades.	C C C

BLOQUE 2. O MUNDO QUE NOS RODEA

h g e i	<p>B2.1. Cartografía. Planos, mapas e planisferios.</p> <p>B2.2. Tipos de mapas: físicos, políticos e temáticos.</p> <p>B2.3. Escalas e signos convencionais dun mapa.</p> <p>B2.4. Técnicas de orientación no espazo. Elaboración dun itinerario</p>	B2.1. Describir correctamente planos e mapas, incluíndo os planisferios, interpretando a súa escala e signos convencionais.	CSB2.1.1. Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas, incluíndo os planisferios, define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que poden aparecer nel.	C C
------------------	---	---	---	--------

	de viaxe coa axuda de ferramentas dixitais.			
e g h	B2.5.O clima. Elementos e factores climáticos.	B2.2.Identificar os elementos que inflúen no clima, explicando como actúan nel e adquirindo unha idea básica de clima e dos factores que o determinan.	CSB2.2.1.Define clima, nomea os seus elementos e identifica os factores que o determinan	C C
e h o	B2.6.A paisaxe: elementos que o forman, tipos de paisaxes. B2.7.Características dos principais paisaxes de España e de Europa	B2.3.Explicar que é unha paisaxe, identificar os principais elementos que o compoñen e as características dos principais paisaxes de España e de Europa.	CSB2.3.1.Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características dos principais paisaxes de España e de Europa valorando a súa diversidade.	C C C
e h	B2.8.A diversidade xeográfica das paisaxes de Europa: relevo, climas e hidrografía. B2.9. Utilización e consulta en sistemas de información xeográfica.	B2.4.Identificar as principais unidades de relevo de Europa, os seus climas e a súa rede hidrográfica, localizándoos nun mapa.	CSB2.4.1.Localiza nun mapa o relevo de Europa, as súas vertentes hidrográficas e o seu clima. CSB2.4.2.Recoñece as principais características do relevo, os ríos e o clima de Europa.	C C C
a b h	B2.10.A intervención humana no medio. Consumo responsable. Os problemas da contaminación. B2.11.O desenvolvemento sostible.	B2.5.Explicar a influencia do comportamento humano no medio natural, identificando o uso sostible dos recursos naturais propoñendo unha serie de medidas necesarias para o	CSB2.5.1.Explica o uso sostible dos recursos naturais propoñendo e adoitando unha serie de medidas e actuacións que conducen á mellora das condicións ambientais do nosos planeta.	C C C C

	B2.12. Elaboración dun plan de reciclaxe.	desenvolvemento sostible da humanidade, especificando os seus efectos positivos.		
a b h	B2.13.O cambio climático: causas e consecuencias.	B2.6. Explicar as consecuencias que teñen as nosas accións sobre o clima e o cambio climático.	CSB2.6.1 Explicar as causas e consecuencias do cambio climático e as actuacións responsables para frealo.	C C C C

BLOQUE 3. VIVIR EN SOCIEDADE

a d h	B3.1.A Unión Europea. B3.2.A organización económica, social, política e territorial da Unión Europea. Aproximación a algunhas características significativas dos países europeos a través dun proxecto cooperativo.	B3.1. Identificar a estrutura e os fins da Unión Europea, explicando algunhas vantaxes derivadas do feito de formar parte da Unión Europea.	CSB3.1.1. Explica que é a Unión Europea e cales son os seus obxectivos políticos e económicos e localiza nun mapa os países membros e as súas capitais. CSB3.1.2. Identifica as principais institucións e os seus órganos de goberno na Unión Europea, recoñecendo os seus símbolos e explicando en que consiste o mercado único e a zona euro.	C C C C
d g h i	B3.3. Demografía e poboación. Variables demográficas. B3.4. Conceptos demográficos: poboación absoluta, densidade de poboación distribución espacial, crecemento natural e crecemento real da poboación.	B3.2. Comprender e interpreta os principais conceptos demográficos e calculalos a partir dos datos de poboación.	CSB3.2.1. Define poboación dun territorio e identifica os principais factores que inciden nesta e defíneos correctamente. CSB3.2.2 Interpreta unha pirámide de poboación e outros	C C C C

	B3.5.Representación gráfica de datos demográficos: as pirámides de poboación.		gráficos usados no estudo da poboación.	C
d g o h	B3.6 Poboación de Europa: distribución e evolución.	B3.3.Distinguir as principais características española e europea, explicando a súa evolución e a súa distribución demográfica e representándoa graficamente.	CSB3.3.1.Describe as principais características da poboación española e europea.	C C
			CSB3.3.2.Explica o proceso da evolución da poboación en España e Europa e describe a incidencia que tiveron nesta, factores como a esperanza de vida ou a natalidade.	C C C
			CSB3.3.3.Describe os factores que condicionan a distribución da poboación española e europea.	C C
			CSB3.3.4.Describe a densidade de poboación de España comparándoa mediante gráficos coa media da Unión Europea.	C C
a d o h	B3.7.Os movementos migratorios: éxodo rural, a emigración a Europa, a chegada de emigrantes ao noso país, problemas actuais da poboación.	B3.4.Describir os movementos migratorios da poboación galega e de España explicando o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada	CSB3.4.1.Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de emigrantes ao noso país.	C C C

	Estudo dos movementos migratorios da familia.	de emigrantes ao noso país e identificar os problemas actuais da poboación.	CSB3.4.2. Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación: superpoboación, envellecemento, inmigración etc.	C C
h o	B3.8. As actividades económicas e os sectores produtivos de España e Europa. B3.9. A produción de bens e servizos.	B3.5. Identificar as actividades que pertencen a cada un dos sectores económicos, describir as características destes recoñecendo as principais actividades económicas de España e Europa.	CSB3.5.1. Identifica os tres sectores de actividades económicas e clasifica distintas actividades no grupo ao que pertencen. CSB3.5.2. Explica as actividades relevantes dos sectores primario, secundario e terciario en España e Europa e as súas localizacións nos territorios correspondentes	C C C C
b h	B3.10. O consumo e a publicidade. Debates sobre a influencia da publicidade nas nosas prácticas diarias.	B3.6. Describir o funcionamento da publicidade e as súas técnicas distinguindo publicidade educativa e publicidade consumista.	CSB3 6.1. Valora con espírito crítico a función da publicidade e reconece e explica as técnicas publicitarias máis habituais, analizando exemplos concretos.	C C C
g h b	B3.11. Educación financeira. O diñeiro. O aforro. Elaboración dun presuposto persoal.	B3.7. Tomar conciencia do valor do diñeiro e dos seus usos mediante un consumo responsable e o sentido do aforro.	CSB3 7.1. Diferencia entre distintos tipos de gasto e adapta o seu presuposto a cada un deles	C C C C

			CSB3 7.2.Planifica os seus aforros para gastos futuros elaborando un pequeno presuposto persoal.	C C C C
			CSB3.7.3.Investiga sobre diferentes estratexias de compra, comparando prezos e recompilando información.	C C C C
b h	B3.12.Empregabilidade e espírito emprendedor.	B3.8.Comprender os beneficios que ofrece o espírito emprendedor.	CSB3 8.1.Desenvolve a creatividade e valora a capacidade emprendedora dos membros dunha sociedade.	C C C
H	B3.13.A empresa. Actividade e funcións.	B3.9.Explica as características esenciais dunha empresa, especificando as diferentes actividades e formas de organización que poden desenvolver distinguindo entre os diferentes tipos de empresas.	CSB3.9.1.Identifica diferentes tipos de empresa segundo o seu tamaño e o sector económico ao que pertencen ás actividades que desenvolven. CSB3.9.2.Describe diversas formas de organización empresarial. CSB3.9.3.Define termos sinxelos relacionados co mundo da empresa e a	C C C C

			economía, ilustrando as definicións con exemplos.	
BLOQUE 4. AS PEGADAS DO TEMPO				
g h i o b	<p>B4.1.As idades da historia: duración e datación dos feitos históricos significativos que as acoutan.</p> <p>B4.2.As fontes históricas e a súa clasificación. Realización dun traballo expositivo seleccionando e clasificando distintas fontes (artísticas, literarias, gráficas, estatísticas, cartográficas, orais, etc.)</p>	<p>B4.1.Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia.</p>	<p>CSB4.1.1.Define o concepto de prehistoria, identifica a idea de idade da historia e data as idades da historia, asociadas aos feitos que marcan os inicios e finais nomeando algunhas fontes da historia representativas de cada unha delas.</p>	C C C C C
g h i	<p>B4.3.O tempo histórico e a súa medida.</p> <p>B4.4.Técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado: os mapas históricos e as liñas do tempo. Realización dunha liña do tempo que recolla os acontecementos históricos máis relevantes que marcan as idades da historia.</p>	<p>B4.2.Utiliza as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade para ordenar temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes.</p>	<p>CSB4.2.1.Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.</p>	C C C C
b d o h	<p>B4.5.As transformacións económicas, políticas, sociais e culturais do século XIX.</p>	<p>B4.3.Identificar, localizar no tempo e no espazo e comprender os procesos e acontecementos históricos, políticos, sociais e culturais,</p>	<p>CSB4.3.1.Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes das distintas idades da historia en España.</p>	C C C

<p>B4.6.España na Idade Contemporánea I: o século XIX.</p> <p>B4.7.As transformacións económicas, políticas, sociais e culturais do século XX.</p> <p>B4.8.España na Idade Contemporánea II: o século XX. Mulleres e homes relevantes na historia de España e Galicia.</p> <p>B4.9.España na Unión Europea.</p> <p>B4.10.O Mundo Actual. Realización de arquivos sobre temas de actualidade.</p>	<p>máis relevantes da historia de España para adquirir unha perspectiva global da súa evolución.</p>	<p>CSB4.3.2. Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia de España describindo as principais características de cada unha delas.</p>	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p>
		<p>CSB4.3.3. Explica aspectos relacionados coa forma de vida e organización social de España das distintas épocas históricas estudadas.</p>	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p>
		<p>CSB4.3.4. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais das distintas etapas da historia de España citando os seus representantes máis significativos.</p>	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p>
		<p>CSB4.3.5. Explica os principais acontecementos que se produciron durante o s. XIX e XX e que determinan a nosa historia contemporánea.</p>	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p>
		<p>CSB4.3.6. Describe as características da sociedade española actual, e valora o seu carácter democrático e plural, así como a pertenza á Unión Europea.</p>	<p>C</p> <p>C</p> <p>C</p>

d o h	B4.11.Noso patrimonio histórico e cultural.	B4.4.Desenvolver a curiosidade por coñecer as formas da vida humana no pasado, valorando a importancia que teñen os restos para o coñecemento e estudo da historia e como patrimonio cultural que hai que coidar e legar.	CSB4.4.1. Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.	C C C
	B4.12.Patrimonio da Humanidade. Elaboración dunha guía sobre os sitios e lugares Patrimonio da Humanidade.		CSB4.4.2. Respecta os restos históricos e os valora como un patrimonio que debemos legar e recoñece o valor que o patrimonio arqueolóxico monumental nos achega para o coñecemento do pasado.	C C C
d o h	B4.13.Museos, sitios e monumentos históricos como espazos de aprendizaxe e gozo.	B4.5. Valorar a importancia dos museos, sitios e monumentos históricos como espazos onde se ensina e aprende, amosando unha actitude de respecto á súa contorna e á súa cultura, apreciando a herdanza cultural.	CSB4.5.1. Respecta e asume o comportamento que debe cumprirse cando visita un museo ou un edificio antigo.	C C C
			CSB4.5.2. Aprecia a herdanza cultural a escala local, nacional e europea como a riqueza compartida que hai que coñecer, preservar e coidar.	C C C

5. CIENCIAS NATURAIS

ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	SEXTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave

BLOQUE 1. INICIACIÓN Á ACTIVIDADE CIENTÍFICA				
b e h i	B1.1. Iniciación á actividade científica.	B1.1. Obter información relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados, facendo predicións sobre sucesos naturais, integrando datos de observación directa e indirecta a partir da consulta de fontes directa e indirectas e comunicando os resultados en diferentes soportes.	CNB1.1.1. Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, elabora informes para o rexistro de plan de traballo e comunica, de forma oral e escrita, as conclusións.	CCL CSIEE CAA CD CMCCT
	B1.2. Emprego de diferentes fontes de información.		CNB1.1.2. Expresa oralmente e por escrito, de forma clara e ordenada contidos relacionados coa área manifestando a comprensión de textos orais e/ou escritos.	CCL CMCCT
	B1.3. Lectura de textos propios da área.		CNB1.1.3. Emprega de forma autónoma o tratamento de textos (axuste de páxina, inserción de ilustracións ou notas etc.). Xestión de ficheiros.	CCL CSIEE CMCT CD
	B1.4. Utilización das tecnoloxías da información e comunicación para buscar e seleccionar información, simular procesos e comunicar conclusións sobre os traballos realizados.		CNB1.1.4. Manexa estratexias axeitadas para	CMCCT CAA CCL
	B1.5. Uso progresivamente autónomo do tratamento de textos (axuste de páxina, inserción de ilustracións ou notas, imaxes etc.). Xestión de ficheiros.			

			acceder á información dos textos de carácter científico.	
b h	B1.6. Aproximación experimental a cuestións científicas próximas á súa realidade.	B1.2. Establecer conxecturas tanto respecto de sucesos que ocorren dunha forma natural como sobre os que ocorren cando se provocan a través dun experimento ou dunha experiencia.	CNB1.2.1. Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións, identificando os criterios e as consecuencias das decisións tomadas.	CSIEE CAA CMCCT
a b c e g h i	B1.7. Traballo individual e cooperativo. B1.8. A igualdade entre homes e mulleres. A conduta responsable. B1.9. A relación cos demais. A resolución pacífica de conflitos. Toma de decisións: criterios e consecuencias. B1.10. Técnicas de traballo. Recursos e técnicas de traballo individual. Desenvolvemento de hábitos de	B1.3. Traballar de forma cooperativa, apreciando o coidado pola seguridade propia e a dos seus compañeiros/as, coidando as ferramentas e facendo uso adecuado dos materiais	CNB1.3.1. Utiliza estratexias para estudar e traballar de forma eficaz, individualmente e en equipo, amosando habilidades para a resolución pacífica de conflitos. CNB1.3.2. Coñece e emprega as normas de uso e de seguridade dos instrumentos, dos materiais de traballo e das tecnoloxías da	CAA CSC CMCCT CSIEE CMCCT CSC CD CAA

	<p>traballo, esforzo e responsabilidade.</p> <p>B1.11. Hábitos de prevención de enfermidades e accidentes, na aula e no centro.</p> <p>B1.12. Emprego de diversos materiais, tendo en conta as normas de seguridade.</p> <p>B1.13. Elaboración de protocolos de uso das TIC na aula.</p> <p>B1.14. Valoración da necesidade de controlar o tempo destinado ás tecnoloxías da información e da comunicación e o seu poder de adicción.</p>		<p>información e comunicación.</p>	
<p>a</p> <p>b</p> <p>c</p> <p>e</p> <p>g</p> <p>h</p> <p>i</p> <p>m</p>	<p>B1.15. Planificación e realización de proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións, formulando problemas, enunciando hipóteses, seleccionando o material necesario,</p>	<p>B1.4. Realizar proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións e presentar informes coas conclusións en diferentes soportes.</p>	<p>CNB1.4.1. Realiza proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións formulando problemas, enunciando hipóteses, seleccionando o material necesario, realizando,</p>	<p>CMCCT</p> <p>CCL</p> <p>CAA</p> <p>CSIEE</p>

	montando, realizando e extraendo conclusións e presentando informes en diferentes soportes.		extraendo conclusións e comunicando os resultados.	
			CNB1.4.2. Presenta un informe, de forma oral ou escrita, empregando soportes variados, recollendo información de diferentes fontes (directas, libros, internet) cando traballa de forma individual ou en equipo na realización de proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións.	CCL CMCCT CSC CD CAA CSIEE

BLOQUE 2 - O SER HUMANO E A SAÚDE

e h	<p>B2.1. O corpo humano e o seu funcionamento.</p> <p>B2.2. Anatomía e fisioloxía.</p> <p>B2.3. Células, tecidos, órganos, aparellos e sistemas.</p> <p>B2.4. Diferentes tipos de células. Os virus e as bacterias.</p>	<p>B2.1. Identificar e localizar os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano e establecer algunhas relacións fundamentais entre elas e determinados hábitos de saúde.</p>	<p>CNB2.1.1. Identifica e localiza os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do ser humano.</p>	<p>CMCCT</p>
--------	---	---	---	--------------

E h	<p>B2.5. As funcións vitais no ser humano.</p> <p>B2.6. Función de relación (órganos dos sentidos, sistema nervioso e aparello locomotor).</p> <p>B2.7. Función de nutrición (aparells respiratorio, dixestivo, circulatorio e excretor).</p> <p>B2.8. Función de reprodución (aparello reprodutor).</p>	B2.2. Coñecer o funcionamento de células, tecidos, órganos, aparellos, sistemas: a súa localización, forma, estrutura, funcións, cuidados etc.	CNB2.2.1. Identifica e describe as principais características dos aparellos respiratorio, dixestivo, locomotor, circulatorio e excretor e explica as principais funcións.	CMCCT CCL
a b c d h k m	<p>B2.9. Saúde e enfermidade.</p> <p>B2.10. Principais enfermidades que afectan aos aparellos e sistemas do organismo humano.</p>	B2.3. Relacionar determinadas prácticas de vida co adecuado funcionamento do corpo, adoptando estilos de vida saudables e coñecendo as repercusións para a saúde.	CNB2.3.1. Recoñece estilos de vida saudables e os seus efectos sobre o cuidado e mantemento do funcionamento global do corpo.	CMCCT CCL CSC
	<p>B2.11. Hábitos saudables para previr enfermidades.</p> <p>B2.12. Trastornos alimenticios.</p> <p>B2.13. Efectos nocivos do</p>		CNB2.3.2. Coñece e explica os principios das dietas equilibradas, identificando as prácticas saudables para previr e detectar os riscos para a saúde.	CMCCT CCL CAA CSC

	consumo de alcohol e drogas. B2.14. Tipos de dietas. B2.15. Análise de etiquetas de produtos. B2.16. Avances da ciencia que melloran a saúde e a vida. B2.17. Coñecemento de actuacións básicas de primeiros auxilios.		CNB2.3.3. Recoñece os efectos nocivos do consumo de alcohol e drogas.	CMCCT CAA CSC
	CNB2.3.4. Observa, identifica e describe algúns avances da ciencia que melloran a saúde (medicina, produción e conservación de alimentos, potabilización da auga etc.).		CMCCT CCL CSC	
			CNB2.3.5. Coñece técnicas de primeiros auxilios, en situacións simuladas e reais.	CMCCT CSC

BLOQUE 3. OS SERES VIVOS

e h	B3.1. Seres vivos, seres inertes. Diferenciación. B3.2. Organización e estrutura dos seres vivos: células, tecidos: tipos; órganos; aparellos e sistemas: principais	B3.1. Coñecer a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, tipos, órganos, aparellos e sistemas: identificando as principais características e funcións.	CNB3.1.1. Identifica e describe a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, aparellos e sistemas nomeando as principais características e	CCL CMCCT
--------	--	--	--	--------------

	características e funcións.		funcións de cada un deles.	
e h l	B3.3. Os seres vivos: características, clasificación e tipos.	B3.2. Coñecer diferentes niveis de clasificación dos seres vivos, atendendo ás súas características e tipos.	CNB3.2.1. Identifica as características e clasifica os seres vivos: Reino animal. Reino das plantas. Reino dos fungos. Outros reinos.	CMCCT
	B3.4. Os animais vertebrados e invertebrados, características e clasificación.		CNB3.2.2. Utiliza guías na identificación científica de animais e plantas.	CMCCT CAA
	B3.5. As plantas: estrutura e fisioloxía. A fotosíntese e a súa importancia para a vida na Terra.		CNB3.2.3. Explica a importancia da fotosíntese para a vida na Terra.	CMCCT CCL
a e h l i o	B3.6. As relacións entre os seres vivos. Cadeas alimentarias. Poboacións, comunidades e ecosistemas. Características e compoñentes dun ecosistema.	B3.3. Investigar as características de ecosistemas do seu contorno mediante a recollida de datos, facendo hipóteses, empregando diversas fontes de información e presentando os resultados en diferentes soportes, mostrando interese pola rigurosidade e	CNB3.3.1. Investiga e explica as relacións entre os seres vivos. Cadeas alimentarias. Poboacións, comunidades e ecosistemas.	CMCT CCL
	B3.7. Ecosistemas: pradería, poza, lagoa, bosque,		CNB3.3.2. Recoñece e explica algúns ecosistemas: pradería, charca,	CMCCT CCL

	<p>litoral e cidade e os seres vivos. A biosfera, diferentes hábitats dos seres vivos.</p> <p>B3.8 Hábitos de respecto e coidado cara aos seres vivos.</p> <p>B3.9. Uso de medios tecnolóxicos para o estudo dos seres vivos.</p> <p>B3.10. Interese pola observación e polo estudo rigoroso de todos os seres vivos.</p> <p>B3.11. Uso da lupa para a observación científica.</p>	<p>hábitos de respecto e coidado cara aos seres vivos.</p>	<p>bosque, litoral e cidade e os seres vivos que neles habitan.</p>	
			<p>CNB3.3.3. Observa e identifica diferentes hábitats dos seres vivos facendo fincapé no coidado destes e nomea algunhas causas de extinción de especies.</p>	<p>CMCCT CSC</p>
			<p>CNB3.3.4. Usa a lupa e outros medios tecnolóxicos para a observación científica.</p>	<p>CMCCT</p>
			<p>CNB3.3.5. Observa e rexistra algún proceso asociado á vida dos seres vivos, utilizando os instrumentos e os medios audiovisuais e tecnolóxicos apropiados, comunicando de xeito oral e escrito os resultados.</p>	<p>CMCCT CCL CD CAA</p>
BLOQUE 4. MATERIA E ENERXÍA				
e	B4.1. Concepto de enerxía.	B4.1. Coñecer leis básicas que	CNB4.1.1. Investiga a través	CMCCT CAA

h	<p>Diferentes formas de enerxía. A luz como fonte de enerxía.</p> <p>B4.2. Electricidade: a corrente eléctrica. Circuitos eléctricos. Magnetismo: o magnetismo terrestre. O imán: o compás.</p> <p>B4.3. Os cambios de estado. As reaccións químicas: a combustión, a oxidación e a fermentación.</p>	<p>rexen fenómenos como a reflexión da luz, a transmisión da corrente eléctrica, os cambios de estado e as reaccións químicas: a combustión, a oxidación e a fermentación.</p>	<p>da realización de experiencias sinxelas para achegarse ao coñecemento das leis básicas que rexen fenómenos como a reflexión da luz, a transmisión da corrente eléctrica e os cambios de estado.</p>	CSIEE
			<p>CNB4.1.2. Investiga a través da realización de experiencias sinxelas para achegarse ao coñecemento das leis básicas que rexen reaccións químicas: combustión, oxidación e fermentación.</p>	CMCCT CAA CSIEE
e h	<p>B4.4. Fontes de enerxía e materias primas: a súa orixe. Enerxías renovables e non renovables.</p> <p>B4.5. Fontes de enerxías renovables e non renovables. O desenvolvemento enerxético, sostible e equitativo.</p> <p>B4.6. Utilidade dalgúns avances,</p>	<p>B4.2. Coñecer as características das fontes de enerxía e materias primas renovables e non renovables e relacionalas co desenvolvemento enerxético e sostible.</p>	<p>CNB4.2.1. Identifica e explica algunhas das principais características das diferentes formas de enerxía: mecánica, lumínica, sonora, eléctrica, térmica e química.</p>	CMCCT CCL
			<p>CNB4.2.2. Identifica e explica os beneficios e riscos</p>	CMCCT CSC CCL

	produtos e materiais para a sociedade.		relacionados coa utilización das enerxías renovables e non renovables: esgotamento, choiva ácida, radioactividade, expoñendo posibles actuacións para un desenvolvemento sostible.	
e h	B4.7. Planificación e realización de experiencias diversas para estudar as propiedades de materiais de uso común e o seu comportamento diante da luz, o son, a calor, a humidade e a electricidade.	B4.3. Planificar e realizar sinxelas investigacións para estudar o comportamento dos corpos diante das forzas, a luz, a electricidade, o magnetismo, a calor ou o son.	CNB4.3.1. Planifica e realiza sinxelas experiencias e predí cambios no movemento, na forma ou no estado dos corpos por efecto das forzas ou das achegas de enerxía, comunicando o proceso seguido e o resultado obtido.	CAA CMCCT CSIEE CCL
	B4.8. Predición de cambios no movemento ou na forma dos corpos por efecto das forzas.		CNB4.3.2. Observa de xeito sistemático, aprecia e explica os efectos da calor no aumento de temperatura e dilatación dalgúns materiais.	CMCCT CCL
e h	B4.9. Observación dalgúns	B4.4. Realizar experiencias sinxelas e	CNB4 4.1 Identifica, experimenta e	CMCCT

<p>fenómenos de natureza eléctrica e os seus efectos (luz e calor).</p> <p>B4.10. Atracción e repulsión de cargas eléctricas.</p> <p>B4.11. Separación de compoñentes dunha mestura mediante destilación, filtración, evaporación ou disolución.</p> <p>B4.12. Reaccións químicas: a combustión, a oxidación e a fermentación.</p> <p>B4.13. Normas de prevención de riscos.</p>	pequenas investigacións sobre diferentes fenómenos físicos e químicos da materia.	exemplifica argumentando algúns cambios de estado e a súa reversibilidade.	
		CNB4.4.2. Separa os compoñentes dunha mestura mediante destilación, filtración, evaporación ou disolución.	CMCCT
		CNB4.4.3. Presenta conclusións de procesos de investigación, experiencias sinxelas ou proxectos sobre diferentes fenómenos físicos e químicos da materia, en diferentes soportes.	CMCCT CAA CSIEE CCL CD
		CNB4.4.4. Identifica e expón as principais características das reaccións químicas: combustión, oxidación e fermentación.	CMCCT CAA
		CNB4.4.5. Respecta as	CMCCT CSC

			normas de uso, de seguridade e de mantemento dos instrumentos de observación e dos materiais de traballo.	
--	--	--	---	--

BLOQUE 5. A TECNOLOXÍA, OBXECTOS E MÁQUINAS

e h	B5.1. Máquinas e aparellos. Tipos de máquinas na vida cotiá e a súa utilidade.	B5.1. Coñecer os principios básicos que rexen as máquinas e os aparellos.	CNB5.1.1. Identifica diferentes tipos de máquinas e clasifícaaas segundo o número de pezas, o xeito de accionalas e a acción que realizan.	CMCCT CAA
	B5.2. Análise de operadores e emprego na construción dun aparello.		CNB5.1.2. Observa, identifica e describe algúns dos compoñentes das máquinas.	CMCCT CCL
			CNB5.1.3. Observa e identifica algunha das aplicacións das máquinas e dos aparellos e a súa utilidade para facilitar as actividades humanas.	CMCCT CSC
g h j	B5.3. Construción de estruturas sinxelas que	B5.2. Planificar a construción de obxectos e aparellos cunha finalidade	CNB5 2.1 Constrúe algunha estrutura sinxela que	CMCCT CAA CSIEE

	cumpran unha función ou condición para resolver un problema a partir de pezas moduladas.	previa, empregando fontes enerxéticas, operadores e materiais apropiados, realizando o traballo individual e en equipo e proporcionando información sobre que estratexias se empregaron.	cumpra unha función ou condición para resolver un problema a partir de pezas moduladas (escaleira, ponte, tobogán etc.)	
e h	<p>B5.4. A electricidade no desenvolvemento das máquinas.</p> <p>B5.5. Elementos dos circuitos eléctricos.</p> <p>B5.6. Efectos da electricidade.</p> <p>B5.7. Condutores e illantes.</p> <p>B5.8. A relación entre electricidade e magnetismo.</p>	<p>B5.3. Realizar experiencias sinxelas para coñecer as leis básicas que rexen a transmisión da corrente eléctrica.</p>	<p>CNB5.3.1. Identifica os elementos dun circuito eléctrico, constrúe un e explica algúns efectos da electricidade.</p> <p>CNB5.3.2. Observa e identifica as principais características dos imáns e relaciona electricidade e magnetismo.</p>	<p>CMCCT</p> <p>CSIEE</p> <p>CCL</p> <p>CMCCT</p>
e h	<p>B5.9. A ciencia: presente e futuro da sociedade.</p> <p>B5.10. Beneficios e riscos das tecnoloxías e produtos.</p> <p>B5.11. Importantes</p>	<p>B5.4. Coñecer os principais avances da ciencia e da tecnoloxía. Identificar os beneficios e riscos.</p>	<p>CNB5.4.1. Coñece e explica algúns dos grandes descubrimentos e inventos da humanidade.</p> <p>CNB5.4.2. Coñece e explica algúns dos avances da</p>	<p>CCL</p> <p>CMCCT</p> <p>CSC</p> <p>CMCCT</p> <p>CCL</p> <p>CSC</p>

	descubrimientos e inventos.		ciencia no fogar e na vida cotiá, na medicina, na cultura e no lecer, na arte, na música, no cine e no deporte e nas tecnoloxías da información e a comunicación.	CCEC

6. VALORES SOCIAIS E CÍVICOS

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	SE
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Co clave
BLOQUE 1. A IDENTIDADE E A DIGNIDADE DA PERSOA				
m k	B1.1. O autoconcepto. A autovaloración; os trazos de personalidade. A autoconciencia emocional. A respectabilidade e a dignidade persoal. O estilo persoal positivo.	B1.1. Construír o estilo persoal baseándose na respectabilidade e na dignidade persoal	VSCB1.1.1. Explica o valor da respectabilidade e da dignidade persoal.	CS CC
			VSCB1.1.2. Actúa de forma respectable e digna.	CS CS
			VSCB1.1.3 Coñece e asume os rasgos característicos da súa personalidade, poñéndoos de manifesto asertivamente.	CA CC

<p>m a</p>	<p>B1.2. O autocontrol. A regulación dos sentimentos. As estratexias de reestruturación cognitiva. A resiliencia.</p>	<p>B1.2. Estructurar un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva.</p>	<p>VSCB1.2.1. Utiliza estratexias de reestruturación cognitiva.</p> <p>VSCB1.2.2. Describe o valor da reestruturación cognitiva e a resiliencia.</p> <p>VSCB1.2.3 Aplica o autocontrol á toma de decisións, á negociación e á resolución de conflitos.</p> <p>VSCB1.2.4. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas.</p>	<p>CA</p> <p>CC</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CC</p>
<p>m b</p>	<p>B1.3. A responsabilidade. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais. Valoración do erro como factor de aprendizaxe e mellora. A automotivación.</p>	<p>B1.3. Desenvolver o propio potencial, mantendo unha motivación intrínseca e esforzándose para o logro de éxitos individuais e compartidos.</p>	<p>VSCB1.3.1. Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo e asumindo compromisos para a consecución de obxectivos.</p> <p>VSCB1.3.2. Explica razóns para asumir as súas responsabilidades durante a colaboración.</p>	<p>CS</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CC</p> <p>CS</p>

			VSCB1.3.3. Xera confianza nos demais realizando unha autoavaliación responsable da execución das tarefas.	CS CA CS
b m	B1.4. A autonomía persoal e a autoestima. Seguridade en si mesmo e en si mesma, iniciativa, autonomía para a acción, confianza nas propias posibilidades. Tolerancia á frustración.	B1.4. Adquirir capacidades para tomar decisións de forma independente, manexando as dificultades para superar frustracións e sentimentos negativos ante os problemas.	VSCB1.4.1. Propón alternativas á resolución de problemas sociais.	CS CS
			VSCB1.4.2. Sabe facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso.	CS CS
b c	B1.5. A toma de decisións persoais meditadas: técnicas e recursos. Causas e consecuencias das accións propias. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais.	B1.5. Propoñerse desafíos e levalos a cabo mediante unha toma de decisións persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais.	VSCB1.5.1. Emprega o pensamento consecuencial para tomar decisións éticas.	CS CS
			VSCB1.5.2. Identifica vantaxes e inconvenientes dunha posible solución antes de tomar unha decisión ética.	CS CS
a c	B1.6. A iniciativa. O emprendemento. A autoproposta de desafíos. A importancia da iniciativa privada na vida económica e social. B1.7. Busca e elaboración de información por diversas fontes.	B1.6. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais responsabilizándose do ben común.	VSCB1.6.1. Realiza propostas creativas e utiliza as súas competencias para abordar proxectos sobre valores sociais	CS CS CC
			VSCB1.6.2. Identifica, define problemas sociais e cívicos e implanta	CS CA

			solucións potencialmente efectivas	CS
			VSCB1.6.3. Razo a importancia da iniciativa privada na vida económica e social.	CS

BLOQUE 2. A COMPRESIÓN E O RESPECTO NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS

b m e	B2.1. Estratexias da linguaxe oral como instrumento de comunicación: escoitar, preguntar e argumentar.	B2.1. Utilizar habilidades de escoita e o pensamento de perspectiva con empatía.	VSCB2.1.1. Dialoga interpretando e dando sentido ao que oe.	CO CS
			VSCB2.1.2. Realiza actividades cooperativas detectando os sentimentos e pensamentos que subxacen no que se está a dicir.	CO CS CS
			VSCB2.1.3. Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas e axudando a que sigan motivadas para expresarse.	CA CS CS CO
c m e	B2.2.Os elementos da comunicación que favorecen o diálogo. Iniciación, mantemento e finalización de conversas. Identificación, recoñecemento e análise	B2.2. Iniciar, manter e finalizar conversas cunha maneira de falar adecuada aos interlocutores e ao contexto, tendo en	VSCB2.2.1. Comparte sentimentos durante o diálogo.	CO CS CS

	de hábitos que facilitan e dificultan a comunicación.	conta os factores que iniben a comunicación para superar barreiras e os que permiten lograr proximidade.	VSCB2.2.2. Utiliza os elementos que contribúen ao diálogo.	CO CS
e m	B2.3. A aserción. Exposición e defensa das ideas propias con argumentos fundados e razoables empregando estratexias de comunicación construtivas.	B2.3. Empregar a aserción.	VSCB2.3.1. Emprega a linguaxe positiva.	CO CS
			VSCB2.3.2. Autoafírmase con respecto.	CO CS CS
b m	B2.4. O diálogo. A busca do mellor argumento. A creación de pensamentos compartidos a través do diálogo. A inferencia e o sentido da expresión dos e das demais. A escoita activa e a axuda.	B2.4. Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para atopar o mellor argumento.	VSCB2.4.1 Infírmase e dá o sentido adecuado á expresión dos e das demais.	CO CS
			VSCB2.4.2. utiliza correctamente as estratexias de escoita activa: clarificación, parafraseo, resumo, reestruturación, reflexo de sentimentos.	CO CS CS
c m o	B2.5. A intelixencia interpersoal. A empatía: atención, escoita activa, observación e análise de comportamentos. O altruísmo.	B2.5. Establecer relacións interpersoais positivas empregando habilidades sociais.	VSCB2.5.1. Interacciona con empatía.	CS CO CS

			VSCB2.5.2. Sabe contribuir á cohesión dos grupos sociais aos que pertence.	CS CS
a m e	<p>B2.6.Os estereotipos. As consecuencias dos prexuizos. Desenvolvemento de actitudes de solidariedade ante problemas e necesidades das persoas máis desfavorecidas.</p> <p>B2.7. Identificación, axuízamento crítico e rexeitamento das situacións de marxinação, discriminación e inxustiza social.</p> <p>B2.8. Creación de textos, empregando a linguaxe verbal e non verbal, para comunicar en diferentes soportes as conclusións de investigacións realizadas sobre situacións do seu contorno.</p>	<p>B2.6. Analizar criticamente as consecuencias dos prexuizos sociais, reflexionando sobre os problemas que provocan e o seu efecto nas persoas que os sofren.</p>	VSCB2.6.1. Analiza os problemas que orixinan os prexuizos sociais.	CS CS
			VSCB2.6.2. Expón razoadamente as consecuencias dos prexuizos sociais para as persoas do contorno social próximo.	CO CS CO
			VSCB2.6.3. Detecta e axuíza criticamente prexuizos sociais detectados no seu contorno próximo expresando as conclusións en traballos creativos.	CO CO CS CD CA

BLOQUE 3. A CONVIVENCIA E OS VALORES SOCIAIS

b m	<p>B3.1. Aplicación dos valores cívicos en situacións de convivencia no contorno inmediato (familia, centro escolar, grupo, amizades, localidade). Desenvolvemento de actitudes de comprensión e solidariedade. Valoración do diálogo para solucionar os</p>	<p>B3.1. Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos.</p>	VSCB3.1.1. Desenvolve proxectos e resolve problemas en colaboración.	CS CS
			VSCB3.1.2. Pon de manifesto unha actitude aberta cara aos demais compartindo puntos de	CS CS

	<p>conflictos de intereses en relación coas demais persoas.</p> <p>B3.2. Responsabilidade no exercicio dos dereitos e dos deberes individuais nos grupos nos que se integra e participación nas tarefas e decisión.</p>		<p>vista e sentimentos durante a interacción social na aula.</p>	
b	<p>B3.3. A interdependencia e a cooperación. A interdependencia positiva e a participación equitativa. As condutas solidarias. A aceptación incondicional do outro. A resolución de problemas en colaboración. Compensación de carencias dos e das demais. A disposición de apertura cara ao outro, o compartir puntos de vista e sentimentos.</p> <p>B3.4. Estruturas e técnicas da aprendizaxe cooperativa.</p>	<p>B3.2. Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e amosando condutas solidarias.</p>	<p>VSCB3.2.1. A moza boa disposición a ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe.</p> <p>VSCB3.2.2. Recorre ás estratexias de axuda entre iguais.</p> <p>VSCB3.2.3. Respecta as regras durante o traballo en equipo.</p> <p>VSCB3.2.4. Emprega destrezas de interdependencia positiva.</p>	<p>CA</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CA</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CA</p>
A	<p>B3.5. Valoración da necesidade de normas compartidas que regulan a convivencia frutífera no ámbito social.</p>	<p>B3.3. Implicarse na elaboración e no respecto das normas da comunidade</p>	<p>VSCB3.3.1. Explica o concepto de norma.</p>	<p>CO</p> <p>CS</p>

	Elaboración de normas de convivencia da aula e do centro positivas, facilitadoras e asumidas polo grupo e pola comunidade.	educativa empregando o sistema de valores persoal que constrúe a partir dos valores universais.	VSCB3.3.2. Infire a necesidade das normas da súa comunidade educativa	CA CS
			VSCB3.3.3. Participa na elaboración das normas do colexio.	CO CS CS
			VSCB3.3.4. Respecta as normas do centro escolar.	CS
c m	B3.6. A resolución de conflitos. A linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais. As fases da mediación formal. A transformación do conflito en oportunidade.	B3.4. Participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática transformando o conflito en oportunidade, coñecendo e empregando as fases da mediación e usando a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais.	VSCB3.4.1. Resolve os conflitos de modo construtivo.	CS CS
			VSCB3.4.2. Sigue as fases da mediación en situacións reais e simulacións.	CS CS
			VSCB3.4.3. Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos nas relacións interpersoais.	CO CS

			VSCB3.4.4. Analiza as emocións, sentimentos, posibles pensamentos e puntos de vista das partes en conflito.	CS CS
d m	B3.7. O altruísmo. A responsabilidade social e a xustiza social. Identificación e análise crítico das causas que provocan situación de marxinación, de discriminación e de inxustiza social. Protección e amparo das persoas máis desfavorecidas.	B3.5. Practicar o altruísmo no contorno próximo sensibilizando sobre o seu valor.	VSCB3.5.1. É capaz de sensibilizar sobre causas altruístas realizando exposicións orais sobre o seu valor e cometidos.	CO CS CS
			VSCB3.5.2. Colabora en causas altruístas en colaboración coa comunidade educativa.	CS CS
a m	B3.8. Os dereitos e deberes. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos: liberdade de expresión e opinión. A liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión. A análise de feitos discriminatorios: maltrato. Exclusión de minorías étnicas, os campos de concentración, o holocausto. Os dereitos e deberes do alumnado.	B3.6. Crear un sistema de valores asumindo os dereitos e deberes do alumnado, realizando xuízos morais de situacións escolares e resolvendo dilemas morais con supostos prácticos.	VSCB3.6.1. Realiza xuízos morais de situacións escolares.	CS CS
			VSCB3.6.2. Xustifica as súas actuacións en base a valores persoais como a dignidade, a liberdade, a autoestima, a seguridade nun mesmo e a capacidade de enfrontarse aos problemas.	CS CS
d o	B3.9. Conceptualización do dilema moral. Resolución de dilemas morais.	B3.7. Comprender o que é un dilema moral e resolver dilemas morais para detectar prexuízos	VSCB3.7.1. Expresa o que é un dilema moral.	CS CO

		relativos ás diferenzas culturais.	VSCB3.7.2. Realiza xuízos morais.	CS CS
			VSCB3.7.3. Analiza e resolve dilemas morais en situacións reais e simuladas.	CS CS
			VSCB3.7.4. Resolve dilemas morais en relación a prexuízos relativos ás diferenzas culturais.	CS CS
a d o	<p>B3.10. Convivencia pacífica en sociedade e valores nos que se apoia: respecto, tolerancia, solidariedade, xustiza, compromiso, cooperación e cultura de paz. Identificación, recoñecemento e análise de hábitos que facilitan e dificultan a convivencia e o benestar dos grupos sociais.</p> <p>B3.11. Formas de discriminación: racismo, xenofobia, desigualdade de oportunidades.</p> <p>B3.12. Feitos discriminatorios: maltrato, exclusión de minorías étnicas, campos de concentración, o holocausto, segregación</p>	<p>B3.8. Comprender a declaración da igualdade de dereitos e a non discriminación por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social, aplicándoa á análise do contorno social.</p>	<p>VSCB3.8.1. Analiza formas de discriminación: racismo, xenofobia, desigualdade de oportunidades...</p> <p>VSCB3.8.2. Analiza feitos discriminatorios: maltrato, exclusión de minorías étnicas, reclusión en campos de concentración, o holocausto, segregación por enfermidade.</p> <p>VSCB3.8.3. Detecta prexuízos e analiza conflitos derivados do uso de estereotipos no contexto escolar.</p>	<p>CS CS</p> <p>CS CS</p> <p>CS CS</p>

	por enfermidade. Análise destes feitos.			
d a	<p>B3.13. Dereitos e deberes. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos: liberdade de expresión e de opinión. A liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión.</p> <p>B3.14. Sensibilidade e respecto polos costumes, valores morais e modos de vida distintos aos propios.</p>	<p>B3.9. Expresar a relevancia de preservar os dereitos de libre expresión e opinión, liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión realizando traballos de análise e síntese.</p>	<p>VSCB3.9.1. Valora e respecta a libre expresión.</p> <p>VSCB3.9.2. Comprende, interpreta e acepta opinións diferentes ás propias.</p> <p>VSCB3.9.3. Relaciona diferentes culturas e relixións coas formas de pensamento de persoas pertencentes a elas.</p> <p>VSCB3.9.4. Analiza, reflexiona e expresa conclusións sobre os dereitos de libre expresión e opinión, liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión.</p>	<p>CS</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CC</p>
d m	<p>B3.15. As diferenzas de sexo como un elemento enriquecedor. Análise das medidas que contribúen a un equilibrio de xénero e a unha auténtica igualdade de oportunidades. Identificación e rexeitamento de desigualdades entre mulleres e homes no mundo laboral e na vida cotiá.</p>	<p>B3.10. Participar activamente na vida cívica valorando a igualdade de dereitos e corresponsabilidade de homes e mulleres.</p>	<p>VSCB3.10.1. Axuíza criticamente actitudes de falta de respecto á igualdade de oportunidades de homes e mulleres.</p>	<p>CS</p> <p>CS</p>

a	<p>B3.16 Os valores sociais e a democracia. Os principios de convivencia que establecen o Estatuto de autonomía de Galicia e a Constitución española. Dereitos e deberes. Características que debe posuír unha sociedade democrática.</p>	<p>B3.11. Respetar os valores socialmente recoñecidos, coñecendo e apreciando os valores do Estatuto de autonomía e da Constitución española e os dereitos e deberes do Estatuto de autonomía e da Constitución española. Coñecer as institucións, organizacións e servizos públicos que garanten os dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás no seu contorno.</p>	<p>VSCB3.11.1. Axuíza criticamente os valores implícitos en diversas situacións, de acordo cos que constitúen a vida en común nunha sociedade democrática.</p> <p>VSCB3.11.2. Razona a contribución de diferentes institucións, organizacións e servizos públicos en relación á garantía dos dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás.</p>	<p>CS</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CC</p>
a o	<p>B3.17. Principios de convivencia que establecen o Estatuto de autonomía de Galicia e a Constitución española.</p>	<p>B3.12. Crear un sistema de valores propios realizando xuízos morais baseados nos dereitos e deberes básicos do Estatuto de autonomía e da Constitución española.</p>	<p>VSCB3.12.1. Explica os dereitos e deberes básicos da Constitución española.</p> <p>VSCB3.12.2. Realiza xuízos morais sinxelos fundamentados.</p> <p>VSCB3.12.3. Participa no benestar do contorno próxima baseándose nos dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás.</p>	<p>CS</p> <p>CC</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CS</p> <p>CS</p>

<p>a e</p>	<p>B3.18. Os servizos públicos e bens comúns. Defensa, identificación, aprecio, respecto e coidado dos bens comúns e dos servizos públicos: contribución da cidadanía a través dos impostos. A responsabilidade social. A xustiza social.</p>	<p>B3.13. Comprender a importancia da contribución dos cidadáns e cidadás aos servizos públicos e aos bens comúns a través dos impostos realizando razoamentos críticos.</p>	<p>VSCB3.13.1. Comprende, valora e expón por escrito o deber da contribución cidadá ao ben da sociedade.</p> <p>VSCB3.13.2. Explica a función dos impostos de proporcionar recursos sociais que melloran a calidade de vida dos cidadáns e cidadás.</p> <p>VSCB3.13.3. Realiza producións creativas sobre as consecuencias de non pagar impostos.</p>	<p>CS CO CS CS CO CD CO CS</p>
<p>h g o</p>	<p>B3.19 Fontes de enerxía renovables e non renovables. Identificación das actitudes e estratexias individuais e colectivas de consumo enerxético responsable.</p> <p>B3.20. Rutinas individuais para mellorar a calidade de vida. Reflexión sobre as posibilidades de cambio.</p> <p>B3.21. Utilización das tecnoloxías da información e da comunicación para buscar e seleccionar e elaborar a información e presentar conclusións</p>	<p>B3.14. Valorar o uso responsable das fontes de enerxía no planeta concienciándose do respecto ao contorno e desenvolvendo a capacidade crítica cara aos acontecementos que o modifican.</p>	<p>VSCB3.14.1. Toma conciencia da limitación dos recursos enerxéticos e explica as consecuencias do esgotamento das fontes de enerxía.</p> <p>VSCB3.14.2. Investiga os efectos do abuso de determinadas fontes de enerxía.</p> <p>VSCB3.14.3. Realiza traballos creativos sobre a necesidade do aire non</p>	<p>CS CO CS CS CA CO CS CA</p>

	B3.22. Realización e interpretación de gráficos sinxelos.		contaminado para a saúde e a calidade de vida.	CS
			VSCB3.14.4. Expón graficamente argumentos para rexeitar actividades humanas contaminantes.	CS CD CM CC
K	B3.23. Hábitos de prevención de enfermidades e accidentes no ámbito escolar e doméstico.. B3.24. Actitudes e estratexias de promoción de formas de vida saudable e de calidade B3.25. Os primeiros auxilios	B3.15 . Ser capaz de realizar primeiros auxilios e tomar medidas preventivas, valorando a importancia de previr accidentes domésticos.	VSCB3.15.1. Razona as repercusións de determinadas condutas de risco sobre a saúde e a calidade de vida. VSCB3.15.2. Coñece as prácticas de primeiros auxilios.	CC CA CS CS
a i	B3.26. Condutas responsables no uso das TIC: autonomía, autocontrol, seguridade, sentido ético. Análise da realidade e dos contidos que se presentan no contorno dixital para desenvolver a capacidade crítica.	B3.16. Empregar as novas tecnoloxías desenvolvendo valores sociais e cívicos en contornos seguros.	VSCB3.16.1. Realiza un uso ético das novas tecnoloxías. VSCB3.16.2. Analiza e enxúza criticamente os contidos do contorno dixital.	CD CS CC CA CS
i	B3.27. O consumo responsable. Identificación de actitudes e estratexias persoais e colectivas de consumo responsable	B3.17. Analizar criticamente a influencia da publicidade sobre o consumo empregando as novas tecnoloxías.	VSCB3.17.1. Realiza análise de información dixital sobre as razóns polas que as persoas senten a necesidade de consumir ao ver un anuncio publicitario.	CD CS CS

	<p>B3.28. A publicidade e as súas técnicas. Influencia nos hábitos de consumo.</p> <p>B3.29. Utilización das tecnoloxías da información e da comunicación para buscar e seleccionar e elaborar a información e presentar conclusións.</p>		<p>VSCB3.17.2. Reflexiona sobre a influencia da publicidade expresando as conclusións mediante traballos creativos.</p>	<p>CS</p> <p>CO</p> <p>CD</p>
			<p>VSCB3.17.3. Realiza exposicións axuizando criticamente hábitos de consumo innecesario.</p>	<p>CS</p> <p>CO</p> <p>CO</p> <p>CS</p>
N	<p>B3.30. Busca, selección, análise e elaboración de informacións en relación cos accidentes de tráfico.</p> <p>B3.31. Comunicación da información elaborada por diferentes medios</p> <p>B3.32. Identificación de actitudes e estratexias individuais e colectivas de prevención de riscos viarios</p>	<p>B3.18. Investigar sobre a prevención de accidentes de tráfico xerando iniciativas e alternativas persoais.</p>	<p>VSCB3.18.1. Desenvolve proxectos relacionados coas principais causas dos accidentes de tráfico, sobre os que se informa en diferentes medios de comunicación.</p>	<p>CS</p> <p>CS</p> <p>CA</p>
			<p>VSCB3.18.2. Reflexiona sobre o modo no que se poderían evitar accidentes de tráfico e expón as súas conclusións.</p>	<p>CS</p> <p>CO</p>
			<p>VSCB3.18.3. Explica as principais medidas que se poderían tomar para previr accidentes de tráfico.</p>	<p>CS</p> <p>CO</p> <p>CS</p>

*Nota: A materia de Libre Configuración “Reforzo ás linguas” réxese polos mesmos principios que as áreas de Lingua Galega e Literatura e Lingua

Castelá e Literatura en canto a obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e na súa contribución ás Competencias clave. Do mesmo xeito, garantírase en todo momento o equilibrio en canto á carga horaria en ambas as dúas áreas.

6. METODOLOXÍA

As bases metodolóxicas son as seguintes:

O punto de partida da aprendizaxe dos alumnos son os seus primeiros coñecementos previos; centrándonos no que lle resulta familiar e cercano ao alumnado pero cunha vertente de imaxinación. Desta forma, foméntase un uso contextualizado da lingua, traballando situacións comunicativas que permitan empregar dunha maneira real e motivadora. Os alumnos/as poden transferir conceptos e estratexias adquiridas para construír así significados e atribuír sentido ao que aprende. Así favorécese o seu crecemento persoal, o seu desenvolvemento e a súa socialización.

A aprendizaxe competencial pretende que cada alumno, está preparado para poder afrontar os retos persoais ao longo da súa vida con éxito, é dicir, non só adquirir uns coñecementos, tamén ser capaces de acceder a eles e aplicalos nos diferentes contextos da súa vida, contextualizalos.

As situacións comunicativas que inclúen o xogo captan a motivación do alumnado e facilitan a aprendizaxe, sobre todo nos primeiros anos. A realización de tarefas conxuntas, axudan, por unha parte, a asentir as bases para a adquisición dunha lingua estranxeira, e tamén á súa socialización.

As distintas formas e ritmos de aprendizaxe do alumnado. Ter sempre un apoio para aqueles nenos/as que o requiran, tendo sempre en conta aqueles casos nos que o progreso non responda aos obxectivos programados, así como os casos en que algúns destaquen na consecución de obxectivos. Traballar

actividades de ampliación, para os máis avanzados, e de reforzo, para os que podan precisalas.

A aprendizaxe dos nenos e nenas é maior e de máis calidade se se basa na actividade.

O alumno/a é o centro do proceso de ensino-aprendizaxe pero a súa actividade constructivista depende da intervención do profesor/a. Esta intervención debe ser activa e reflexiva e axustada ao nivel que amosa o alumno/a debendo: iniciar o *input* da lingua, axudar ao individuo na interacción cos demais, avaliar o que fan os nenos/as, proporcionar *feedback*, contextualizar as actividades e dar significados comprensibles para o alumno/a, promover estratexias de comunicación, potenciar as estratexias de aprendizaxe xa adquiridas e admitir o erro.

Considerar o progreso pero tamén o erro como algo natural no proceso de aprendizaxe.

A avaliación do proceso individual e grupal dos alumnos na aprendizaxe para asegurar a calidade do mesmo.

A aprendizaxe globalizada xenera o desenvolvemento da realidade como un todo nos alumnos. É importante que as actividades que leven a cabo na área de lingua estranxeira estén interrelacionadas coas outras áreas curriculares, empezando polo coñecemento de si mesmo e cunha exploración do mundo que lles rodea. Desta forma, farase fincapé na comunicación oral e a consciencia intercultural.

Unha aprendizaxe permanente. Non hai saberes que se adquiran exclusivamente nunha determinada materia. Todo o que o alumno aprende nas diferentes materias constrúe unha bagaxe cultural e de información que debe servirlle para o conxunto da súa vida, que debe ser capaz de utilizalo en momentos precisos e en situacións distintas.

Por iso, as competencias básicas poden alcanzarse se non en todas, sí na maioría das materias curriculares, e tamén por iso en todas estas materias poderá utilizar e aplicar dichas competencias, independentemente de en cales as puido adquirir (transversalidade). Ser competente debe ser garantía de ter alcanzado determinadas aprendizaxes, pero tamén permitirá alcanzar outros, tanto na propia institución escolar como fóra dela, garantía da súa aprendizaxe permanente.

Coordinación entre o profesorado das linguas estranxeiras e o das linguas cooficiais. Desta forma, evítase a repetición de contidos propios de aprendizaxes de calquera lingua, tales como as estratexias de lectura, o proceso de escritura, a tipoloxía textual ou a definición de termos lingüísticos, e para unificar a terminoloxía.

CIENCIAS NATURAIS:

Traballar por competencias na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento dos alumnos e o alumno adquire un maior grao de protagonismo.

Os alumnos han de iniciarse en coñecer e utilizar algunhas das estratexias e técnicas habituais na actividade científica, tal como a observación, a identificación, análise de problemas, organización e tratamento de datos, experimentación, busca de solucións... polo que necesitamos que os nosos alumnos teñan ferramentas que posibiliten conseguir o proposto.

Debemos ter en conta que cada alumno parte dunhas fortalezas individuais que hai que seguir desenvolvendo. Estas fortalezas axudarannos a definir a predominancia de cada unha das súas intelixencias, polo que as tarefas que se van realizar estarán pensadas desde a teoría das intelixencias múltiples como posibilidade para que todo o alumnado chegue a comprender aqueles contidos que necesita adquirir para alcanzar os obxectivos de aprendizaxe que pretendemos.

Nesta área, os alumnos iníciense no desenvolvemento de estratexias de metodoloxía científica, tales como a capacidade de formular preguntas, identificar problemas, planificar e realizar actividades, etc.; para iso, o traballo en grupo colaborador será un dos piares para adestrar cuestións de habilidades

sociais e aspectos de contido que axudarán a consolidar aínda máis todo o traballado.

Os contidos da área de Ciencias da Natureza están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados ao contexto real, será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e aplícalo a proxectos reais próximos ao alumnado.

Nesta disciplina incluíranse, ademais programas de Plan Proxecta (Distribución de froita e Xogade), que poñen en evidencia o traballo de forma competencial.

Así como todos a queles que fomenten o traballo en grupo e a cooperatividade dentro do gran grupo clase e co outro cuarto, para fomentar a socialización.

LINGUA CASTELÁ:

Os alumnos han de iniciarse na utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, interpretación e comprensión da realidade. Necesitamos dotar ao alumnado de ferramentas para que poidan desenvolverse en múltiples contextos dominando a lingua oral e escrita de forma funcional.

Cada alumno parte dunhas fortalezas individuais que hai que seguir desenvolvendo. Estas fortalezas axudarannos a definir a predominancia de cada unha das súas intelixencias, polo que as tarefas a realizar estarán pensadas desde a teoría das Intelixencias múltiples como posibilidade para que todo o alumnado chegue a comprender aqueles contidos que necesita adquirir para acadar os obxectivos de aprendizaxe que pretendemos.

Nesta área, os alumnos iníciense no desenvolvemento das habilidades da linguaxe; por elo, deberán manexar diferentes destrezas que impliquen o traballo en grupo colaborativo como unha forma de entrenar a capacidade empática de poñerse no lugar doutras persoas e saber expresar en función do contexto e a intención comunicativa o que pode suceder en situacións reais e cotiás.

Os contidos da área de Lingua Castelá están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados a contexto real, será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e aplícalo a proxectos reais cercanos ao alumnado.

PLÁSTICA:

O proceso de aprendizaxe no ser humano non pode estar afastado do desenvolvemento das súas facetas artísticas que lle serven como un medio de expresión das súas ideas, pensamentos e sentimentos. Desde esta perspectiva, entender, coñecer e investigar desde idades temperás os fundamentos das devanditas linguaxes vai permitir ao alumnado o desenvolvemento da atención, a percepción, a intelixencia, a memoria, a imaxinación e a creatividade. Ademais, o coñecemento plástico permitirá o goce do patrimonio cultural e artístico, ao valorar e respectar as achegas que se foron engadindo este. Sempre aproveitando as posibilidades que as tecnoloxías da información e a comunicación ofrecen para o desenvolvemento das capacidades artísticas no alumnado.

O traballo en grupo (mantendo as medidas sanitarias correspondentes) xunto co traballo individual serán as formas de adestrar as diferentes habilidades e destrezas para chegar ao desexo e vontade de cultivar a propia capacidade estética e creadora cun interese por participar na vida cultural e por contribuír á conservación do patrimonio cultural e artístico, tanto da propia comunidade coma doutras comunidades.

Os contidos da área de Plástica están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados a un **contexto real**. Será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e aplícalo a proxectos reais próximos ao alumnado.

CIENCIAS SOCIAIS:

Intégranse diversas disciplinas que estudan ás persoas como seres sociais e a súa realidade nos seus aspectos xeográficos, sociolóxicos, económicos e históricos. O obxectivo das Ciencias Sociais é aprender a vivir en sociedade, coñecendo os mecanismos fundamentais da democracia e respectando as regras da vida colectiva. Por iso, os alumnos han de iniciarse en coñecer, utilizar destrezas e estratexias para poder dar resposta a aquilo que se lles pide e que consigan o proposto.

Debemos de ter en conta que cada alumno parte dunhas fortalezas individuais que hai que seguir desenvolvendo. Estas fortalezas axudarannos a definir a predominancia de cada unha das súas intelixencias, polo que as tarefas a realizar estarán pensadas desde a teoría das Intelixencias Múltiples como

posibilidade para que todo o alumnado chegue a comprender aqueles contidos que necesita adquirir para alcanzar os obxectivos de aprendizaxe que pretendemos.

Nesta área os alumnos iníciáanse en poñer en práctica os novos coñecementos, experimentar e comprobar a súa necesidade e utilidade reflexionando sobre o aprendido e sacando conclusións para a súa vida. Por iso, o traballo en grupo colaborador será un dos piares para adestrar cuestións de habilidades sociais e aspectos de contido que axudarán a consolidar aínda máis todo o traballado.

Os contidos da área de Ciencias Sociais están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados a contexto real, será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e aplícalo a proxectos reais próximos ao alumnado.

MATEMÁTICAS:

Se ben a finalidade da área é adestrar o razoamento lóxico mediante a resolución de problemas, necesitamos dotar os alumnos de ferramentas para poder desenvolver este aspecto. Para iso necesitamos certo grao de adestramento individual e traballo reflexivo de procedementos básicos da materia: algoritmos de cálculo, propiedades, linguaxe matemática, operacións, cálculomental... Nalgúns aspectos da área, sobre todo naqueles que pretenden o uso sistemático de procesos de razoamento lóxico, o traballo en grupo colaborador achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e enriquecemento persoal dende a diversidade, unha ferramenta perfecta para discutir e afondar en contidos dese aspecto. Por outro lado, cada alumno parte dunhas potencialidades que definen as súas intelixencias predominantes, enriquecer as tarefas con actividades que se desenvolvan dende a teoría das intelixencias múltiples facilita que todos os alumnos poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos adquirir para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe. Na área de Matemáticas é indispensable a vinculación a contextos reais, así como xerar posibilidades de aplicación dos contidos adquiridos. Para iso, as tarefas competenciais facilitan este aspecto, que se podería complementar con proxectos de aplicación dos contidos.

VALORES SOCIAIS E CÍVICOS:

Nesta área partimos sempre do plano da propia experiencia, de todo aquilo que lle evoque vivencias persoais, e do contorno máis próximo. Partir da propia experiencia esperta o interese por resolver problemas sobre a realidade que lle rodea e axuda a entender fenómenos que suceden ao seu arredor, tanto os que se refiren á propia identidade e a relación cos demais, como aqueles que teñen que ver co coñecemento e o coidado do seu contorno natural. Todo isto suscita un espazo de debate, diálogo e de reflexión que fomenta a capacidade de comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e a comprensión das opinións alleas e das propias.

Unha imaxe, unha breve lectura, un vídeo... dan pé a un debate pautado para iniciar o tema, como xa dixemos, a partir das experiencias e dos coñecementos previos dos alumnos.

Nun segundo momento e de xeito progresivo vanse incorporando os contidos mediante exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas que permitan a transferencia, a xeralización e a ampliación de aprendizaxes e que conectan coas competencias básicas identificadas.

Nun terceiro momento aplicamos as aprendizaxes en diversas actividades: de razoamento, de competencias básicas, de proxectos, de grupo, interactivas, de reforzo, ampliación... secuenciadas por niveis de dificultade, facilitando así o traballo das competencias básicas e os diferentes estilos cognitivos dos alumnos.

Todo isto establecendo a interrelación que se dá entre esta área e as demais áreas do currículo, co fin de obter perspectivas globalizadoras e dotar de unidade interna e significado as aprendizaxes escolares.

Tamén procuramos promover o traballo cooperativo (mantendo sempre as medidas de sanitarias) co fin de que os membros do grupo melloren a súa capacidade de comunicación e de interrelación persoal.

Corresponde ao profesorado manter unha conduta exemplarizante no cumprimento das medidas de protección debido a esta situación, ademais, de acordo coas capacidades do grupo, aproveitarase calquera contido para inculcar

no alumnado a concienciación sobre o carácter social da pandemia e o beneficio común do cumprimento das normas.

En canto a organización de agrupamentos e espazos:

De forma xeral, manterase unha distancia interpersoal de polo menos 1.5 metros nas interaccións entre as persoas non centro educativo. A organización do alumnado establecerase, con carácter xeral, en grupos de convivencia estable, en cuxo ámbito non se aplicarán criterios de limitación de distancia. Debe garantirse a estanqueidade do grupo de convivencia estable en todas as actividades que se realicen dentro do centro educativo. Todos ou pupitres ou mesas colocaranse en liñas mirando cara a dirección do posto do/a profesor/a.

O alumnado ten a obriga de usar máscaras durante toda a xornada lectiva en todos os espazos do centro educativo, aínda que se cumpra coa distancia de seguridade. Será obriga do alumnado levar unha segunda máscara de recambio, así como un estoxo específico para gardala en caso necesario, como por exemplo no comedor.

Na medida do posible, mediante a asignación de grupos ou de horarios, a norma xeral é que o alumnado non cambiará de clase agás nos supostos excepcionais. Con carácter xeral, o alumnado debe permanecer no seu sitio durante os cambios de clase. No caso de ter que trasladarse a outra aula, avisarase ao profesor anterior para que finalice a súa clase 5 minutos antes de xeito que poida organizar a saída ordenada e paulatina do alumnado. A saída será ordenada e continua, de 1 en 1, deixando a distancia de seguridade. Agardarán polo profesor á entrada da nova aula en ringleira de 1m gardando a distancia de seguridade, evitándose a formación aglomeracións de alumnado .

8. METODOLOXÍA DA ACTIVIDADE LECTIVA NON PRESENCIAL

Tal e como recolle o Protocolo de adaptación ao contexto da Covid 19 nos centros de ensino non universitarios de Galicia para o curso 2020-2021, o ensino

non presencial será impartido polo profesorado ordinario do alumnado a través da aula virtual de cada grupo. O profesorado realizará o seguimento do alumnado impartindo os coñecementos da materia de xeito virtual a través dos contidos dispoñibles ben achegados polo propio profesor o ben os que poña a disposición a Consellería. Igualmente o docente poderá poñer tarefas ao alumnado que reforcen o contido da materia ou a avaliación continua da mesma.

As aulas virtuais utilizaranse, de ser o caso e nos supostos de educación a distancia de todo o grupo aula e para o alumnado que parcialmente estea en situación de corentena cando non exista suspensión da actividade presencial no conxunto da aula. Durante os primeiros días de clase, en setembro, como titora do grupo de 6º nivel, facilitarei ao alumnado a inscrición na aula virtual así como que se matriculen en cada un dos cursos dos que forman parte. Cando sexa posible usarase a aula de informática do centro para estas tarefas. Na maior brevidade posible, asegurarei de que o seu alumnado coñece o funcionamento do curso e da metodoloxía que seguirá no hipotético caso de ter que realizar o ensino a distancia. Dedicarei o tempo que precise na aula de informática para afianzar as destrezas do alumnado no uso do seu curso virtual. No mes de setembro, identificarei ao alumnado que, por mor da falta de recursos ou de conexión no seu fogar, puidera perder o acceso á educación telemática no caso de ensino a distancia, e o notificarei ao equipo directivo. O equipo directivo realizará unha listaxe deste alumnado e as súas necesidades no caso dun eventual paso ao ensino a distancia.

A metodoloxía a seguir caracterízase por ser comunicativa, inclusiva, activa, participativa e individualizada, centrándonos en conseguir os obxectivos propostos nesta Programación Didáctica, para iso desenvolveranse tarefas relacionadas con contextos da vida real a través dun enfoque competencial e do deseño de actividades de aprendizaxe integradas que lle permitan ao alumnado avanzar cara os obxectivos propostos. Sen olvidarnos do carácter construtivista da aprendizaxe.

O principal obxectivo metodolóxico durante este período é permitir ao alumnado manterse incorporado á aprendizaxe continua de modo non presencial, evitando a sobrecarga e a desigualdade e atendendo e respectando as circunstancias particulares de cada alumno ou alumna.

Ademais das actividades específicas de cada materia, promoverase, na medida do posible, un enfoque interdisciplinar e globalizador das tarefas, procurando o afondamento das competencias clave.

A titora é a encargada de poñerse en contacto coas familias para identificar e solventar problemas que poidan xurdir ante esta educación non presencial. Prestarase atención ao alumnado con necesidades específicas de apoio educativo e ao alumnado que tivese dificultades derivadas da fenda dixital. A ferramenta principal que empregarei para a comunicación co alumnado será a aula virtual, tal e como se recolle no artigo 29 do Protocolo de adaptación ao contexto da Covid 19 .Tamén se fará uso do correo electrónico persoal, abalar móbil, Cisco webex e o whatsapp do tlf do centro escolar.

O alumnado enviará as tarefas feitas para a súa corrección e posterior envío, a través da aula virtual ou correo electrónico (sen datas de entrega sempre adaptándonos ás circunstancias familiares). Serán os docentes quen posteriormente revisen e envíen de novo a tarefa para que o alumnado poida autocorrexirse. Nestas correccións engadirase sempre comentarios explicativos referentes aos erros que poidan ter e mensaxes de reforzo positivas para a autoestima e valoración do alumnado.

Manterase contacto coas familias e alumnado para resolución de dúbidas mediante chamada telefónica, correo electrónico ou facendo uso de cisco webex. Para aquel alumnado que non dispón de conectividade ou ten un mal funcionamento da mesma, achéganse as tarefas vía whatapp ou telefonicamente.

8. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os instrumentos de avaliación para avaliar a adquisición das competencias nos alumnos/as son:

- Observación
- Proba escrita
- Proba oral
- Caderno de clase

- Traballos de investigación
- Tarefas familiares

Escritos

- Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase.
- Caderno de clase do alumno.
- Actividades de avaliación (libro, fichas fotocopiables, probas escritas individuais...).
- Traballos de grupo, mantendo sempre as medidas sanitarias correspondentes.
- Resolución de exercicios e problemas.
- Actividades interactivas.

Orais

- Preguntas individuais e en grupo.
- Participación do alumno/a.
- Intervencións na clase.
- Postas en común.
- Exposicións orais.

Observación directa e sistemática

- Listas de control..
- Rexistros de incidencias.

Outros

- Rúbrica de avaliación
- Persoal de avaliación.
- Autoavaliación.

9. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN

Como a avaliación vai ser de xeito competencial , é por iso que os procedementos da mesma deben axeitarse tamén ás competencias que se queiran acadar .

Polo tanto o seguemento sistemático do traballo diario na aula, a participación en actividades individuais, grupais e todo o que teña que ver coa colaboración nas tarefas de aprendizaxe, serán procedementos para unha boa avaliación de forma continua .

Os procedementos de avaliación a empregar serán os seguintes:

- Avaliación inicial ou de diagnóstico.
- Análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior.
- Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2019/2020.
- Avaliación dos contidos mediante probas escritas e orais.
- Avaliacións acumulativas a través de probas obxectivas.
- Observación directa.
- Personalización do proceso de ensino-aprendizaxe creando e asignando distintos tipos de traballos ao alumnado tendo en conta os diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe.
- Seguimento individualizado.
- Autoavaliación dos alumnos.
- Rúbricas de avaliación.

De acordo coa lexislación vixente, preténdese potenciar o papel activo do alumnado, así como a súa autonomía e o desenvolvemento dun pensamento crítico e reflexivo. Deste xeito, enténdese o alumnado como axente xestor da súa propia aprendizaxe. Deste xeito, os procedementos de avaliación concíbense como suxeitos a frecuentes revisións co fin de axustalos cada vez mellor ao proceso educativo e aos obxectivos deste proceso.

Utilización do sistema de rúbricas por parte do profesor.

Corresponderanlle ao profesor as tarefas de recollida e de información mediante as rúbricas, a valoración e a ponderación dos datos que se obteñen e os aspectos relevantes da toma de decisións no proceso educativo a través dos

procesos de *recollida de información, análise de datos e toma de decisións* (en relación coas necesidades do alumnado).

O proceso de interpretación dos datos obtidos mediante as rúbricas será o seguinte:

- Valoración das tarefas de cada alumno, prestando atención ás variables que indican os diferentes niveis de adquisición. Estas variables recollerán os coñecementos que o alumno posúe, as habilidades para organizalos e expresalos en diferentes linguaxes e a capacidade de integrar as aprendizaxes coa experiencia persoal para poñer exemplos e imaxinar modelos.
- Recollida e elaboración de datos. As valoracións que obtén cada alumno nas rúbricas permitirán ponderar datos como as puntuacións obtidas polos alumnos, a posición que a puntuación dese alumno ocupa no conxunto das puntuacións do grupo, expresada en termos de porcentaxe ou a cualificación media (a media aritmética das cualificacións).

O sistema de rúbricas elaborárase como matrices sinxelas onde se detallarán, para cada un dos estándares de aprendizaxe, as condutas observables e os niveis de execución a ter en conta no proceso de avaliación. Dentro deste sistema, os distintos **niveis de adquisición** establecerán os graos de adquisición dun determinado logro mediante unha escala cualitativa de catro niveis: desde logro en vías de adquisición ata o nivel de excelente. Ademais, xunto a cada nivel, ofrecerase o valor numérico que lle corresponde á hora de realizar o proceso avaliativo. O valor numérico terá unha dobre función: permitir cuantificar o avance de cada alumno e facilitar o cálculo dos percentís que poñen en relación o avance do alumno con respecto ao grupo.

10. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

No proceso de avaliación, identifícanse cinco niveis de cualificación, e para o seu rexistro é conveniente ter a seguinte escala cualitativa ordeada de menor a maior:

IN: Insuficiente para as cualificacións negativas

Para as cualificacións positivas:

SU: Suficiente

B: Ben

NT: Notable

SB: Sobresaínte

A estes achegaráselles unha escala numérica, sen empregar decimais, nunha escala do un ao dez; coas seguintes correspondencias:

– Insuficiente: 1, 2, 3 ou 4.

– Suficiente: 5.

– Ben: 6.

– Notable: 7 ou 8.

– Sobresaínte: 9 ou 10.

Os criterios de cualificación para as áreas de Ciencias Naturais, Ciencias Sociais, Matemáticas, Lingua Galega e Lingua Castelá serán os seguintes:

<i>Criterios de cualificación</i>	<i>Valoración</i>	<i>Instrumentos</i>
Valoración dos contidos e competencias desenvolvidos.	45 %	Probas orais e escritas.
Realización do traballo na clase (Realización axeitada do traballo, organización dos materiais e presentación do caderno e doutros traballos escritos)	35 %	<ul style="list-style-type: none">• Caderno• Rexistro de actividades de clase (tanto orais como escritas).• Rexistro de organización de materiais.
Realización do traballo diario na casa (rematar tarefas e estudar) e traballos específicos	10 %	<ul style="list-style-type: none">• Rexistro diario de traballo que había que rematar.• Corrección do traballo realizado na casa.

Valoración de actitudes na aula (Escoita, esforzo, participación e colaboración)	10 %	<ul style="list-style-type: none"> • Rexistro de participación • Rexistro de actitude na clase.
---	------	---

PLÁSTICA:

A súa actitude e esforzo: 20%

A participación nas actividades voluntarias: 10%

A cooperación cos compañeiros e compañeiras: 10%

O coidado de material: 20%

As realizacións plásticas propias: 40%

VALORES SOCIAIS E CÍVICOS:

A súa actitude e esforzo: 20%

A participación nas actividades voluntarias: 10 %

O coidado do material: 20 %

A súa participación activa no traballo en equipo cooperativo: 50 %

11. AVALIACIÓN DA ACTIVIDADE LECTIVA NON PRESENCIAL

Valorarase esencialmente o grao de desenvolvemento das aprendizaxes e das competencias imprescindibles recollidas na presente Programación Didáctica de 6º curso de Educación Primaria. A avaliación que se vai desenvolver estará baseada fundamentalmente na observación do proceso de aprendizaxe e na análise das súas producións, así como na valoración de aspectos actitudinais.

Procedementos de avaliación

Os procedementos de avaliación centraranse na observación directa e sistemática do traballo realizado polo alumnado en base a:

- Grao de desenvolvemento das competencias clave.

- Análise de producións do alumnado.
- Orde e claridade no traballo.
- Actitude ante a aprendizaxe.
- Interese e esforzo nas tarefas.

Instrumentos de avaliación

- Escalas de valoración.
- Escalas de observación.
- Escalas de cualificación.
- Rexistro de seguimento do traballo no alumnado.
- Participación activa do alumnado nos plans do centro.
- Rúbricas de avaliación.

No caso de educación a distancia os criterios de cualificación para as diferentes áreas serán os seguintes:

<i>Criterios de cualificación</i>	<i>Valoración</i>	<i>Instrumentos</i>
Entrega en prazo as tarefas on line propostas	30 %	<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas entregadas • Rexistro de actividades de clase (tanto orais a través de video chamadas como escritas). • Rexistro de organización de materiais.
Realización do traballo diario on line (presentación, limpeza e orde)	50 %	<ul style="list-style-type: none"> • Rexistro diario de traballo que había que rematar. • Corrección do traballo realizado na casa.
Valoración de actitudes e participación (Escoita,	20 %	<ul style="list-style-type: none"> • Rexistro de participación

esfuerzo, participación e colaboración)		<ul style="list-style-type: none"> • Registro de actitudes en clase.
---	--	---

12. MÍNIMOS EXIGIBLES PARA UNA AVALIACIÓN POSITIVA

. Minimos exigibles LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA

- Captar el sentido de textos narrativos orales o escritos, reconociendo las ideas principales y las secundarias.
- Comprensión y producción de textos orales básicos según la tipología y adecuados a la edad: correo electrónico, texto instructivo, texto expositivo, narraciones, descripciones de lugares, personificaciones, textos narrativos orales o escritos, relatos, noticias, reseñas, cartel propagandístico y tiras cómicas, y redactarlos de forma adecuada.
 - Participar en un debate y en un coloquio.
 - Identificar y analizar oraciones, nombres, objetivos, determinantes, pronombres personales, verbos.
 - Conjunciones, proposiciones, interjecciones, adverbios, verbos y sus desinencias y lexemas.
 - Clasificar las palabras en llanas, agudas y esdrújulas.
 - Identificar diptongos e hiatos y acentuarlos correctamente.
 - Identificar palabras derivadas de una primitiva propuesta.
 - Formar palabras derivadas empleando prefijos de oposición, prefijos de tiempo y lugar, sufijos.
 - Emplear e identificar el significado de los sufijos en la formación de nombres.
 - Formar diminutivos y aumentativos correctamente.
 - Realizar las modificaciones ortográficas necesarias en la formación de palabras compuestas.
 - Conocer e identificar las rimas asonantes y consonantes.
 - Recitar adecuadamente un poema

- Conocer y emplear las normas ortográficas de uso de “ll”, “c” y “cc”, “b”, “g”, “j”, “h”, “v”.
- Conocer el uso del punto y la coma y usarlos correctamente.
- Uso de las TIC en tareas sencillas.
- Interés por la escritura como instrumento para relacionarse y aprender, e interés por el cuidado y la presentación de los textos escritos y por la norma ortográfica.
- Escucha de textos literarios y lectura guiada y autónoma, silenciosa y en voz alta, de textos adecuados a los intereses infantiles para llegar progresivamente a la autonomía lectora.
- Valoración de la autonomía lectora, interés por la elección de temas y textos, por la comunicación de las preferencias personales, y apreciación del texto literario como recurso de disfrute personal. Hábito lector.
- Uso de los recursos de la biblioteca del aula y del centro, incluidos documentos audiovisuales, como medio de aproximación a la literatura.
- Dramatización de situaciones y de textos literarios.
- Escritos y valoración de la importancia de la escritura en determinados ámbitos.
- Identificación de los textos de uso frecuente en el aula a partir de elementos para textuales y textuales.
- Observación de las diferencias entre la lengua oral y escrita.

2. Mínimos exigibles para área de LINGUA GALEGA.

- Participación activa e colaborativa, en interacción co grupo ou co mestre/a en calquera situación comunicativa da aula e a escola.
- Respecto polas normas que rexen a interacción oral (quendas de palabra, ton de voz, ritmo).
- Producción de textos orais e audiovisuais de creación propia (exposicións, descripcións de situación ou procesos, de emocións), con preparación previa, e adaptando a entonación, o ton de voz ou o xesto á situación comunicativa.
- Interese por participar nas conversas e por expresarse con claridade e boa pronuncia.
- Comprensión de todo tipo de mensaxes orais en diferentes contextos e en calquera dos escenarios posibles: actividades de aula, situacións de aprendizaxe en calquera área, e na vida cotiá.

- Capacidade crítica para comprender aquilo que se escoitou e facerse preguntas a partir dos contidos expostos.
- Interese, atención e respecto polas intervencións dos outros.
- Comprensión das informacións escritas nalgúns dos formatos posibles que fan referencia a calquera ámbito da escola e da vida cotiá.
- Capacidade crítica para comprender aquilo que se escoitou e facerse preguntas a partir dos contidos expostos.
- Interese, atención e respecto polas intervencións dos outros.
- Comprensión das informacións escritas nalgún dos formatos posibles que fan referencia a calquera área, e na vida cotiá.
- Capacidade crítica para comprender aquilo que se escoitou e facerse preguntas a partir dos contidos expostos.
- Interese, atención e respecto polas intervencións dos outros.
- Comprensión das informacións escritas nalgún dos formatos posibles que fan referencia a calquera ámbito da escola e da vida cotiá.
- Lectura silenciosa e comprensión, segundo diferentes propósitos e intencións, de temas traballados na clase.
- Lectura e interpretación de esquemas, gráficos, mapas conceptuais e mensaxes con apoio audiovisual para saber extraer a idea principal e as relacións entre os elementos.
- Lectura en voz alta de forma que se axuste o ton de voz, a velocidade e a entonación ao auditorio.
- Interese polos textos escritos como fonte de información e aprendizaxe e como medio de comunicación de experiencias.
- Escritura de textos producidos en diferentes situacións e que respondan a diferentes intencións co apoio de imaxes ou esquemas: narracións, explicacións, descripcións, diálogos, noticias, receitas, cómics, entre outros.
- Conciencia do diferente funcionamento da lingua segundo o tipo de texto (léxico e organización e estrutura do texto).
- Conectores para enlazar oracións (e, pero, porque, senón, aínda que, con todo ..) : coñecemento do uso.
- Coñecemento e uso das leis ortográficas constantes (coma ga, gue, gui, go, gu) e introducción ás leis de excepción.
- Acentuación gráfica: recoñecemento das sílabas dunha palabra, recoñecemento e acentuación das palabras agudas, graves e exdrúxulas.
- Adquisición do hábito de lectura para o gozo personal e para a propia aprendizaxe .
- Audición, lectura e memorización de textos.

- Dramatización de contos, poemas e outros textos literarios adecuados á idade e aos intereses do grupo.
- Expresión de impresións persoais despois das lecturas e adopción dunha posición crítica.

3. Mínimos esixibles para a área de CC DA NATUREZA

- Coñecer e aplicar algún criterios para estudar e clasificar algún materiais segundo as súas propiedades, así como a súa influencia para o progreso da sociedade.
- Realizar experimentos e investigacións sinxelas sobre diferentes fenómenos físicos e químicos da materia: expoñendo problemas, enunciando hipóteses, seleccionando o material necesario, montando prácticas, extraendo conclusións, comunicando resultados, mostrando competencia en cada unha delas e na vertebración das partes, así como no coñecemento das leis básicas que rexen este fenómenos (a reflexión da luz, a transmisión da corrente eléctrica, o cambio de estado, as reaccións etc.).
- Coñecer o uso dos recursos naturais da Terra, identificar algún dos empregados na vida cotiá e adquirir conciencia da necesidade de conservarlos e de evitar a contaminación.
- Coñecer algúns tipos de máquinas e aparellos que se empregan na vida cotiá, así como a utilidade que teñen.
- Identificar e localizar os principais órganos implicados na realización das funcións de relación do corpo humano e establecer algunhas relacións fundamentais entre eles e determinados hábitos de saúde.
- Coñecer o funcionamento do corpo humano en canto as células, tecidos, órganos, aparellos, sistemas (localización, forma, estrutura, funcións, cuidados, etc.)
- Adoptar estilos de vida saudables, sabendo as repercusións para a saúde do seu modo de vida, tanto na escola como fora.
- Coñecer a estrutura e a fisioloxía das plantas, así como as características principais da fotosíntese e a súa importancia para a vida dos seres vivos.
- Coñecer as características e os elementos que compoñen un ecosistema , así como os seres vivos que o habitan e as súas relacións.
- Relacionar determinados prácticas do ser humano co cuidado e co respecto polo medio natural, adoptando hábitos consecuentes tanto no colexio como fóra e coñecer as repercusións que ten para vida no planeta.

- Explicar como os cambios (por fenómenos naturais e pola actividade humana) no medio natural poden afectar a componentes vivos e inertes, e variar o equilibrio.

4. Mínimos esixibles para a área de CCSociais.

- Explicar como é e de que forma se orixinou o Universo e os seus principais componentes.
- Describir as características principais do Sistema Solar identificando diferentes tipos de astros e as súas características, incluídos os movementos da Terra e da Lúa e as súas consecuencias.
- Explicar as distintas representacións da Terra e interpretar tanto a linguaxe cartográfica como as linguaxes icónicas e simbólicas para mellorar a comprensión da realidade.
- Diferenciar entre tempo atmosférico e clima, e analizar a importancia das predicións metereolóxicas.
- Identificar os factores que influen no clima e explicar como actúan para adquirir unha idea básica do clima, así como dos factores que o determinan.
- Explicar os trazos máis destacados das temperaturas e das precipitacións dos climas de España e de Galicia, e identificar as paixases características de cada zona climática.
- Explicar a importancia que ten a Constitución para o funcionamento do Estado Español, así como os deberes, os dereitos e las libertades que recolle.
- Comprender a división de poderes do Estado e as súas atribucións recollidas na Constitución para cada un.
- Identificar as principais institucións autonómicas galegas.
- Describir a división territorial do Estado distinguindo a administración municipal, provincial e autonómica, e as súas atribucións administrativas.
- Explicar que é a UE, os seus obxectivos políticos e económicos, a súa historia, as súas institucións e os seus órganos de goberno, os países que a compoñen, así como os candidatos a integrarse nun futuro e explicar algunhas vantaxes derivadas do feito de formar parte dela.
- Explicar a evolución e a distribución demográfica galega, española e europea, representando pirámides de poboación, gráficos de barras e diagramas circulares.

- Identificar os feitos fundamentais da historia de Galicia e de España na e na Idade Moderna, e situalos correctamente no espazo e no tempo, así como o desenvolvemento cultural nesas épocas.

5. Mínimos esixibles para a área de MATEMÁTICAS

- Comprender, interpretar e producir mensaxes orais e escritos. Utilizando o vocabulario e as expresións propias da linguaxe matemática.
- Resolver problemas da vida cotiá, adecuados ao seu nivel, que permitan establecer conexión entre a realidade e os coñecementos matemáticos (numeración, xeometría, medida, áreas, perímetros...) comprobar resultados e reflexionar sobre o seu proceso de resolución.
- Ler, escribir e ordenar, utilizando razoamentos apropiados, distintos tipos de números (romanos, naturais, enteiros, fraccións, decimais e porcentaxes sinxelas) e sabelos utilizar para interpretar e intercambiar información en contextos da vida cotiá.
- Calcular sumas, restas, multiplicacións, divisións con distintos tipos de números tendo en conta a xerarquía das operacións, aplicando as propiedades destas, estratexias persoais e diferentes procedementos de cálculo (algoritmos escritos, cálculo mental, tanteo, estimación, calculadora).
- Coñecer e utilizar os instrumentos e as unidades de medida de lonxitude, masa, capacidade, superficie, tempo e monetarias e operar con medidas de devanditas magnitudes para describir determinados aspectos da realidade.
- Facer estimacións e saber expresar con precisión medidas de lonxitude, masa, capacidade, superficie, tempo e as derivadas do sistema monetario, convertendo unhas unidades noutras cando sexa necesario.
- Identificar os diferentes tipos de ángulos segundo a súa amplitude e o grado como unidade de medida, para explicar as formas e as descrições xeométricas en situación cotiás.
- Utilizar os instrumentos de debuxo e de medición de ángulos para representar a describir con precisión a realidade.
- Describir e comprender situación cotiás utilizando as nocións xeométricas de paralelismo, perpendicularidade, simetría, translación, xiro, perímetro e superficie.
- Coñecer e debuxar os elementos xeométricos do plano (rectas, semirectas, segmentos e ángulos) e resolver problemas contextualizados de xeito estratéxico, buscando os procedementos apropiados para solucionarlos.

- Identificar os polígonos e os seus elementos e clasificalos (triángulos e cuadriláteros) para interpretar información que permitan describir a realidade.
- Experimentar , organizar datos estadísticos en táboas, representalos mediante gráficos (diagrama de barras, pictograma, polígono de frecuencias, diagrama de sectores) e sabelos interpretar.
- Recoñecer, de xeito inicial, situacións sinxelas da vida diaria na que se dan sucesos, imposibles, posibles e seguros.

13. DIRECTRICES E INSTRUMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL

Realizarase a primeira semana de clase unha proba escrita que versará sobre contidos do nivel anterior tanto de Lingua como de Matemáticas. Desta forma avalíase o grao de coñecementos previos dos alumnos, a súa expresión escrita, ortografía e capacidade de enfrontarse a unha proba semellante ás que terá ao longo do curso, tal e como se recolle nas Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato. A avaliación inicial realizarase durante a primeira semana do curso escolar. Este proceso comprenderá as seguintes accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa:

- a) Analise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior.
- b) Detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2019/2020 así como a súa correspondencia coa falta do desenvolvemento das correspondentes competencias clave.
- c) Coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación por parte do profesorado.

A nota procedente desta proba, non se terá en conta para facer media coas seguintes notas do curso; a súa finalidade é ver o grao de desenvolvemento das competencias clave, os informes previos e o medio sociofamiliar do alumnado así como outra información de interese.

14. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Descrición do grupo despois da reunión de nivel e previa consulta dos expedientes académicos

Número de alumnos: 19

No grupo de 6º A hai un alumno diagnosticado con TDAH, un alumno de Altas Capacidades e dous alumnos de incorporación tardía ao sistema educativo.

Necesidades individuais

Cales son os alumnos que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe? (*Cómpre ter en conta os alumnos con necesidades educativas, con altas capacidades, e outras con necesidades non-diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar...*).

As adaptacións centraranse en:

- Tempo e ritmo de aprendizaxe
 - Metodoloxía máis persoalizada
 - Reforzar as técnicas de aprendizaxe
 - Mellorar os procedementos, hábitos e actitudes
 - Aumentar a atención orientadora
 - Enriquecemento curricular
- Avaliacións adaptadas ás necesidades destes alumnos

a) Para o alumnado con altas capacidades intelectuais: facilitaranse contidos e material de ampliación axeitado ás necesidades destes alumnos que lles permitan desenvolver ao máximo as súas capacidades.

b) Para os alumnos con integración tardía no sistema educativo e sen coñecemento da lingua galega: adoptaranse as medidas de reforzo necesarias que faciliten a súa integración escolar e lles permitan continuar con aproveitamento os seus estudos.

c) Para o alumnado con dificultades específicas de aprendizaxe: tomaranse medidas de flexibilización e alternativas metodolóxicas. Para alumnos con dificultades de aprendizaxe graves, priorizaranse os contidos procedimentais e actitudinais, buscando a integración social, ante a imposibilidade de lograr un progreso suficiente nos contidos conceptuais.

Cando non bastan as adaptacións temos a diversificación curricular, por medio da cal un alumno ou alumna podería deixar de cursar parte do tronco común da etapa e empregar este tempo noutro tipo de actividades educativas, ben as ofertas en espazos de optatividade, ben actividades deseñadas especialmente para el/ela, que se poderían cursar dentro ou fóra do centro. Este/a alumno/a seguiría tendo en todo momento como referencia os obxectivos xerais da etapa, pero accedería a eles a través doutro tipo de contidos e actividades.

- **REFORZO:** Fichas fotocopiáveis con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de competencias por parte dos alumnos.
- **AMPLIACIÓN:** Fichas fotocopiáveis con actividades de maior dificultade pola súa resolución, polo tratamento doutros contidos relacionados cos do curso etc.
- **COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES:** Contéplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, o movemento, a representación plástica, a dramatización...
- **PLANS INDIVIDUAIS** dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación).
- **ENSINANZA TITORIZADA.**

- TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN.
- LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.

15 ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AOS DISTINTOS PLANS

1. Ás competencias

Traballar por competencias na aula supón unha reflexión e unha reconfiguración dos contidos desde un enfoque de aplicación que permita o adestramento destas. As competencias non se estudan, nin se ensinan, adéstranse. Para iso, xeraremos tarefas de aprendizaxe onde favorezamos nos alumnos a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é inabarcable polo que cada unha se estrutura en indicadores, descompostos en descritores.

Os **elementos transversais**, tales como, a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional traballaranse desde todas as áreas posibilitando e fomentando que o proceso de ensino-aprendizaxe dos alumnos sexa o máis completo posible.

O desenvolvemento de **valores** axudará a que os nosos alumnos aprendan a desenvolverse para que sexan capaces de construír unha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar elementos e razoamentos matemáticos para resolver problemas da vida cotiá partindo do coñecemento dun mesmo, da natureza e da interacción cos outros. Así mesmo, incorpora a aplicación dalgunhas nocións, conceptos científicos e técnicos coa posibilidade real de utilizar a actividade matemática en contextos variados aos que se ten que enfrontar o propio alumno.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Interactuar co ámbito natural de xeito respectuoso.
- Respetar e preservar a vida dos seres vivos do seu ámbito.
- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no ámbito natural e as repercusións para a vida futura.
- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas e comprender o que acontece ao noso arredor.

Comunicación lingüística

A expresión oral e a expresión escrita requiren dun adestramento en cada unha das áreas. De forma sistemática procuraremos adestrar polo menos un descriptor en cada unha das unidades didácticas.

Debido ao carácter da área, coa importancia de iniciar os alumnos nesa busca de información e presentarlle ao resto, de realizar simulacións, de iniciarse na actividade científica..., é unha prioridade traballar co alumnado a comprensión ao longo destas unidades que se desenvolven.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Plan lector: gozar coa lectura.
- Interactuar co ámbito natural de xeito respectuoso.
- Expresar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.

Competencia dixital

Ser competente na utilización das tecnoloxías da información e da comunicación como instrumento de traballo intelectual inclúe utilizalas na súa dobre función de transmisoras e xeradoras de información e coñecemento. Desde esta área faise necesario o manexo de ferramentas dixitais para a adquisición de información transformándoa en coñecemento.

Na área de Ciencias da Natureza adestraremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A través da ciencia, podemos coñecer o mundo no que vivimos, o ámbito que nos rodea e os seus cambios, polo que esta competencia nos pode dar unha visión diferente desde a perspectiva das diferentes manifestacións culturais e a forma de expresión artística. Os descritores que adestraremos nesta competencia son:

- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

- Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.

Competencias sociais e cívicas

A área de Ciencias da Natureza pídennos desenvolvemento de actitudes e valores vinculados ao respecto cara a un mesmo e cara aos demais, cara á natureza, cara ao traballo propio das ciencias e o seu carácter social polo que os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Educación en valores: Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Na área de Ciencias da Natureza preténdese iniciar ao alumnado na actividade científica polo que este aspecto se vincula ao desenvolvemento desta competencia. A necesidade de traballar a autonomía persoal, a xestión de

grupos de traballo desde un liderado compartido fai que teñamos que fomentar habilidades de emprendemento que alcancen os obxectivos propostos.

Neste caso, os descritores que se van adestrar son:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender supón dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser quen de continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónomo de acordo con aquilo que consideramos. Nesta área vese a necesidade de traballar de forma explícita a confianza nun mesmo para poder traballar cos outros e o gusto por aprender.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia son:

- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Planificar os recursos necesarios e os pasos que se van realizar no proceso de aprendizaxe.
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

2. **Ao Plan TIC**

Para incorporar as TIC na aula propóñense unha serie de recursos **integrados** cos contidos e actividades das distintas áreas para Cuarto Curso, que complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Ligazóns a Internet</i>	Aproveitamento de recursos educativos en Internet: Procura de imaxes, información ou curiosidades, selección e organización para transformalo en coñecemento.
<i>Recursos dixitais na web</i>	Actividades interactivas (aplicables no encerado dixital interactivo): O alumno responde seleccionando a opción correcta, clasificando os elementos en diferentes grupos ou situándoos na súa posición correcta.
Uso da Aula Virtual	Acceso e manexo da Aula Virtual do centro educativo.

O centro está realizando un importante investimento en ordenadores, pizarras e canóns. A aula de 6º de Educación Primaria está dotada de canón e pizarra para proxectar. Ademáis contamos dunha hora semanal reservada para acudir a aula de informática, dotada de varios ordenadores.

3. **Ao Plan Lector**

Algunhas actividades para desenvolver a competencia lectora poden ser:

- Lectura en voz alta de textos por parte dos alumnos.
- Grupos de lectura dentro e fóra da aula.
- Lectura graduada relacionada coa linguaxe e o tema da unidade en casa.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas...).
- Textos en apoio dixital (internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.
- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos e intervencións: planificación, redacción, revisión.

- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Realización de dramatizacións a partir de un texto traballado.
- Expresión das súas propias experiencias e sentimentos.
- Na terceira sesión, despois do recreo, adicaremos 20 minutos á lectura individual ou colectiva en distintos formatos (plan lector do centro).

Levarase a cabo o servizo de préstamo de libros da biblioteca de centro pero os libros devoltos deberá permanecer en caixas identificativas e illadas como mínimo 4 horas antes de volver aos andeis.

4. **Aos Hábitos saudables**

Para promover **Hábitos saudables**, este curso estaremos participaremos no programa de distribución de leite e froitas, promovendo así o consumo diario dunha boa alimentación, como froitas, lácteos, etc, e a práctica diaria de deporte e exercicio físico por parte dos alumnos e das alumnas durante a xornada escolar, inculcando hábitos de vida activa, saudable e autónoma.

5. **Ao Plan de convivencia**

Ten por obxectivo a recomendación de normas e directrices que van encamiñadas ao fomento dos valores e actitudes de convivencia que han de rexer a vida diaria do centro. Desde o traballo dos contidos relacionados coa educación en valores (Educación para a Paz,...) debemos impulsar e promover actuacións encamiñadas á mellora e/ou mantemento das boas relacións interpersoais dos distintos colectivos (mestres, pais, nais e alumnos/as,...) que conviven nun centro escolar así como o establecemento de pautas que poidan resolver posibles situacións de conflito. Tendo en conta a importancia de potenciar a convivencia na escola, preténdese realizar un traballo sistemático, tanto nas horas de titoría como en calquera momento en que a situación o precise. As actividades que se levarán a cabo estarán en coordinación coa Comisión de Convivencia do centro.

Dende o noso nivel teremos en conta o protocolo de actuación ante situacións conflitivas; os titores/as faran coñecer ao grupo as normas establecidas no Regulamento de Réxime Interior do centro propoñendo situacións imaxinadas nas que poñer en práctica o protocolo (un alumno/a dedícase a poñer motes a outros, un alumno/a pega aos compañeiros/as, un alumno/a entra tódolos días tarde na aula...); igualmente elaboraranse as normas básicas da aula e faranse saber aos alumnos/as os seus dereitos e deberes. No protocolo tamén se indica que en casos de maior gravidade participará na valoración do alumnado o Departamento de Orientación e, cando así se considere, intervirá o Equipo Directivo para valorar a sanción a aplicar.

6. **Ao Proxecto lingüístico**

Potenciarase o uso correcto do galego oral e escrito, empregando esta lingua como un ben preciado do noso patrimonio cultural e artístico. Favorecerase diariamente a expresión das propias vivencias de forma correcta, así como de aspectos da nosa cultura. En relación co Proxecto lingüístico, dende o 4º nivel imos contribuír con todas aquelas actividades propostas polo EDLG, tendo en conta as celebracións do Día da Biblioteca, Día do Libro, Semana das Letras Galega, Día de Rosalía..., en relación tamén co eixo vertebrador do curso: “Medio ambiente e saúde”

Faremos as lecturas pertinentes tendo en conta tamén os autores/as que veñan ao colexio, ademáis de outras de interese para o alumnado.

16. ACTIVIDADES DE REFORZO E RECUPERACIÓN

Na clase hai alumnos/as con diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe e diferentes niveis de motivación; polo tanto proporemos actividades variadas para que todo o alumnado se sinta cómodo con algunha delas.

A diversidade de exercicios e actividades utilizados nos materiais posibilita que tódolos alumnos/as poidan atopar algún que estea de acordo co seu estilo e ritmo de aprendizaxe.

Algunhas destas actividades actúan como unha extensión para aqueles alumnos sen dificultades, e outras ofrecen un reforzo para aqueles que necesitan máis apoio.

17. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

O alumnado non compartirá material de uso propio con ningún dos seus compañeiros. Nas aulas ou no propio pupitre deberá existir un espazo diferenciado para o material de cada alumno de xeito que non permita ser manipulado por outros compañeiros. Na aula, no propio pupitre ou noutro lugar diferenciado, como casilleiros ou mobles, o alumnado gardará o seu material de xeito diferenciado para evitar o contacto co resto dos compañeiros. Non se poderá usar material compartido sen a previa desinfección do mesmo. Resulta recomendable que cada alumno teña o seu material gardado en contedores propios como estoxos ou semellantes e na medida do posible todo rotulado co seu nome. Nas perchas o material ou roupa colocárase do xeito máis individualizado posible.

O alumnado ten a obriga de usar máscaras durante toda a xornada lectiva en todos os espazos do centro educativo, aínda que se cumpra coa distancia de seguridade. Será obriga do alumnado levar unha segunda máscara de recambio, así como un estoxo específico para gardala en caso necesario, como por exemplo no comedor.

Destacan entre outros os seguintes recursos:

- O libro do alumno.
- As propostas didácticas de cada materia.
- Os recursos fotocopiáveis da proposta didáctica, con actividades de reforzo, ampliación, obradoiros e avaliación.
- Os materiais dixitais asociados ao tema tratado.
- Ordenadores e Pizarra dixital.
- Xogos didácticos, láminas, contos...

- Proxectos de investigación.
- CD audio.
- Plan lector: recomendación de libros con seus correspondientes proxectos de animación á lectura e Taller de escritura para cada uns dos libros recomendados, accesible a través da web de Anaya Infantil y Juvenil www.leerenelaula.com/planlector/
- Bingo ortográfico: unha propoesta lúdica para traballar as regras ortográficas.
- O diario.

18. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Realizaranse por nivel algunha saída ao trimestre, sempre e cando sexa posible pero deixando aberta a posibilidade de máis se así o requiren outros proxectos nos que participamos.

Dende a Biblioteca e Dinamización propúxose un tema vertebrador, este ano “Medio ambiente e saúde”, polo que tamén faremos actividades complementarias referentes ao tema.

Participaremos de cheo en todas as actividades propostas polos equipos do centro: Biblioteca, Dinamización, TIC, así como nos diferentes festivais e celebracións conmemorativas tanto a nivel colexio como pequeno grupo: Samaín, o Magosto, o Nadal, o Día da Paz, o Entroido, o Día da Poesía, o Día do Libro, a Semana das Letras Galegas..., así como saídas ao entorno e fóra do entorno.

Participaremos en Talleres ofrecidos por Asuntos sociais dende o Concello, sobre relaxación, autoestima, solución de conflitos, hábitos saudables... Xa temos confirmada a asistencia as actividades do día do neno ofertadas polo departamento de educación e cultura do Concello de Arzúa, sempre e cando se reúnan as condicións hixiénico-sanitarias.

Deseñaranse e implementaranse actividades de educación para a saúde que inclúan as medidas de prevención, hixiene e promoción da mesma fronte a COVID-19, para facer do alumnado axentes activos na mellora da saúde da comunidade educativa. Así mesmo, estas actividades débense incluír de maneira transversal nos programas e actividades de educación e promoción da saúde que xa viñan desenvolvéndose no centro educativo, de maneira que se poida traballar a saúde de forma integral.

19. TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS

No 6º nivel de E. Primaria ao longo de cada unha das tres avaliacións desenvolveranse os seguintes contidos nas áreas de L. Galega e L. Castelá.

- 1ª avaliación: unidades didácticas 1,2,3,4
- 2ª avaliación: unidades didácticas 5,6,7,8
- 3ª avaliación: unidades didácticas 9,10,11,12

En Matemáticas abordaranse estes contidos:

- 1ª avaliación: unidades didácticas 1,2,3,4,5
- 2ª avaliación: unidades didácticas 6,7,8,9,10
- 3ª avaliación: unidades didácticas: 11,12,13,14,15

En Ciencias Naturais e Ciencias Sociais abordaranse os seguintes contidos:

- 1ª avaliación: unidades didácticas 1,2
- 2ª avaliación: unidades didácticas 3,4
- 3ª avaliación: unidades didácticas 5,6

20. PROCEDEMENTO E INDICADORES PARA AVALIACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN

Coa avaliación pretendemos promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programacións didácticas. Para iso, ao rematar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que lle permitan ao docente avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

Pódese utilizar unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto, ao final de cada trimestre para recoller as melloras no seguinte.

ASPECTOS QUE SE VAN AVALIAR	QUE SE VAN DESTACAR...	QUE SE VAN MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos na unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			

Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Portfolio de evidencias dos estándares de aprendizaxe			
Atención á diversidade			

21 LINGUA ESTRANXEIRA INGLÉS

PROGRAMACIÓN DE SEXTO NIVEL DE PRIMARIA

PRIMEIRA LINGUA ESTRANXEIRA

(INGLÉS)

1.INTRODUCCIÓN

1.1. AS COMPETENCIAS CLAVE INTEGRADAS

2. CONTEXTO

2.1. CONTEXTO DO CENTRO EDUCATIVO E CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO

2.2. PLAN DE LECTURA

2.3. PLAN DE TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E A COMUNICACIÓN

- 3. DISEÑO CURRICULAR
 - 3.1. CURRÍCULO
 - 3.2. OBXECTIVOS
 - 3.3. COMPETENCIAS CLAVE
 - 3.3.1. COMPETENCIAS CLAVE NA ÁREA DE PRIMEIRA LINGUA ESTRANXEIRA: INGLÉS
 - 3.3.2. RÚBRICA DE AVALIACIÓN DE COMPETENCIAS
 - 3.3.3. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
 - 3.4. CONTIDOS
 - 3.5. METODOLOXÍA
 - 3.5.1. METODOLOXÍA XERAL
 - 3.5.2. METODOLOXÍA ESPECÍFICA NAS MODALIDADES PRESENCIAL, NON PRESENCIAL E SEMIPRESENCIAL.
 - 3.5.3. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS
 - 3.5.4. ACTIVIDADES
 - 3.5.45. ORGANIZACIÓN DE TEMPOS, AGRUPAMENTOS E ESPAZOS
 - 3.5.6. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE DO ALUMNADO
 - 3.6. ELEMENTOS TRANSVERSAIS
 - 3.7. AVALIACIÓN
 - 3.7.1. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN
 - 3.7.2.. RECURSOS DE AVALIACIÓN
 - 3.7.2.1. AVALIACIÓN INICIAL
 - 3.7.2.2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN
 - 3.7.2.3. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

1. INTRODUCCIÓN

Esta programación foi deseñada para alumnos do 6º nivel de Educación Primaria. Trátase de 1 grupo de 20 nen@s formado por alumnado con distintos ritmos e estilos de aprendizaxe, acentuados polo confinamento debido ao COVID19 do segundo terceiro trimestre do pasado curso. Este é o motivo polo que deseñamos unha programación aberta e flexible para que se adapte a cada un dos alumnos e alumnas e a súa situación, así como aos diferentes estilos de aprendizaxe condicionados pola situación sanitaria.

Salientar que a COVID-19 fixo replantexar todos os nosos principios didácticos e metodolóxicos. A inviabilidade da educación tal e como a entendiamos até o de agora deixanos ás espensas dun panorama metodolóxico, sociolóxico e psicolóxico aínda pouco coñecido tanto para o alumnado, o profesorado, as familias e a administración. Gustaríame reflexionar, con espírito crítico-constructivo, sobre as tarefas, obxectivos e expectativas que se nos prantexan e se nos demandan a mestres, pais e nais e tamén nenas e nenos e os poucos ou escasos recursos que se implementan neste novo contexto (recursos humanos e materiais). Quero chamar a atención sobre o nivel de requisitos legal-sanitarios, metodolóxicos, didácticos e avaliativos e a súa viabilidade. Tamén sobre a grande fenda entre o escrito negro-sobre-branco dende a Consellaría e o día a día na Escola, sobre o noso traballo e o das nosas alumnas e alumnos...sobre o traballo que por extensión delegamos nos ombreiros e/ou petos de nais, pais, avós . Quero manifestar a falta de realismo e sensibilidade entre o que é e se nos esixe como Comunidade Educativa (escolas e familias) e a realidade que entende e vive a administración en canto á realidade do día a día das aulas e o día a día das familias. E, finalmente, sobre a necesidade de cambios pedagóxicos relacionados con espazos, horarios, etc.

A comunidade Educativa, docentes, nais e pais, estamos desexando comezar o curso baixo con ou sen confinamento, somos conscientes das necesidades sociais e psicolóxicas das crianzas e da función fundamental da escola na conciliación laboral das familias. Non queremos ficar na casa, queremos traballar preto dos nosos nenos e nenas, pero baixo estas condicións é preciso que a administración dote ás escolas e institutos do mínimo en recursos humanos para conquistar os obxectivos que ella mesma prantexa e deita sobre docentes e familias, así como dos medios informáticos (ordenadores e conexión a internet) daqueles nenos e nenas que non dispoñan deles e, así, evitar a fenda tecnolóxica e social existente e procurar que a escola cumpra a súa función niveladora.

Por iso, neste ano de incertidume, a introdución desta programación pon por diante a importancia de deixar abeirado competencias, contidos e habilidades desta área, perante a sensibilización, o traballo da seguridade emocional e sanitaria e o desfrute da materia de lingua estranxeira partindo destes principios.

Os/as alumnos/as aprenden inglés a través de actividades motivadoras con carácter lúdico que permita de forma inconsciente e natural a adquisición da lingua estranxeira, e que encerran o reto de potenciar a habilidade do alumnado para percibir o coñecemento dunha lingua estranxeira non só como unha materia

máis senón como o descubrimento dun mundo externo do que todos formamos parte responsable. Promoverase a interacción na clase para desenvolver unha actitude de alerta cara ás normas e os valores sociais, dentro dos principios psicopedagóxicos nos que se fundamenta o deseño curricular para a etapa de Educación Primaria.

Debemos tentar conseguir que o alumnado adquira as competencias marcadas pola LOMCE centrándonos, como é lóxico, na Competencia en Comunicación Lingüística e facendo especial fincapé nas Competencias Sociais e Cívicas e Aprender a Aprender. Por outra parte, incorporar tamén o conxunto de Elementos Transversais neste proceso de aprendizaxe para a convivencia. Tamén terán cabida na aprendizaxe da lingua estranxeira a promoción da igualdade de oportunidades, a non discriminación, a igualdade efectiva entre homes e mulleres, a resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos, o rexeitamento a calquera tipo de violencia, o desenvolvemento do espírito emprendedor, a actividade física, a dieta equilibrada, a saúde e toda aprendizaxe dirixida ao desenvolvemento dunha vida respectuosa, responsable e plena.

Nun mundo cada vez máis globalizado, o dominio dunha segunda lingua estranxeira faise necesario, así como o uso das novas tecnoloxías, tanto no aspecto comunicativo como de búsqueda de información.

O profesorado deberá crear as condicións esenciais para que se produza a aprendizaxe atendendo á diversidade nas habilidades e expectativas de cada alumno/a e a procura do desenvolvemento do talento particular de cada un/ha deles/as. Tamén deberá preparar e organizar o traballo, axudando no desenvolvemento do mesmo, coordinar accións impulsando actitudes positivas cara ao idioma e a cultura inglesa, captando e desenvolvendo o interese d@ alumn@ cara ao novo e a creatividade, intervindo de forma activa e reflexiva, e tratando os erros como signos de progreso. Pola súa parte, o alumnado deberá participar de forma activa no seu proceso de aprendizaxe, sendo o centro e a razón de ser da educación.

FUNDAMENTACIÓN LEXISLATIVA

A Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa, modificou a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, coa finalidade de desenvolver medidas que permitan seguir avanzando cara un sistema educativo de calidade, inclusivo, que garanta a igualdade de oportunidades e faga efectiva a posibilidade de que cada alumno e alumna desenvolva ao máximo as súas potencialidades.

Esta Lei modificou o artigo 6 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, para definir o currículo como a regulación dos elementos que determinan os procesos de ensino e aprendizaxe para cada unha das ensinanzas, que se desenvolve no **DECRETO 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o Currículo da Educación Primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.**

Esta programación didáctica fai referencia ao currículo vixente, publicado na **ORDE do 23 de xullo de 2014** pola que se regula a implantación para o curso 2014/15 dos cursos primeiro, terceiro e quinto de Educación Primaria na Comunidade Autónoma de Galicia, segundo o calendario de aplicación da Lei orgánica 8/2013, para a mellora da calidade educativa.

A Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa, modificou a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, coa finalidade de desenvolver medidas encamiñadas cara a un sistema educativo de calidade que garanta a equidade, a igualdade de oportunidades, a atención a diversidade e que posibilite que cada alumno e cada alumna desenvolva ao máximo as súas potencialidades. **O currículo na Comunidade Autónoma de Galicia para as diferentes etapas educativas está establecido no Decreto 330/2009, do 4 de xuño**, polo que se establece o Currículo da Educación Infantil na Comunidade Autónoma de Galicia, o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o Currículo da Educación Primaria na Comunidade Autónoma de Galicia e o Decreto 8./2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da Educación Secundaria Obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

A Orde 3,5/2020, do 22 de abril, do Ministerio de Educación e Formación Profesional, pola que se establecen o marco e as directrices de actuación para o terceiro trimestre do curso 2019/2020 e o inicio do curso 2020/2021, determina que as administracións educativas poderan autorizar para todo ou parte do curso 2020/2021 unha organización curricular excepcional, que garanta a consolidación, adquisición, reforzo ou apoio das aprendizaxes afectadas pola situación do terceiro trimestre do presente curso, por parte de todo o alumnado.

Nas **Instrucións do 27 de abril de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa** para o desenvolvemento do terceiro trimestre do curso académico 2019/2020, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia, están determinadas liñas para a preparación do curso 2020/2021 co obxecto de que os centros e o profesorado organicen plans de recuperación e adaptación do currículo e das actividades educativas

para o curso 2020/2021, coa finalidade de permitir o avance de todo o alumnado e especialmente do que ten mais dificultades.

A **Orde EFP/5,1/2020, do 20 de xuño**, pola que se publican acordos da Conferencia Sectorial de Educacion, para o inicio e o desenvolvemento do curso 2020/2021 establece que as administracións educativas adoptaran as medidas que correspondan para dar resposta a posibles alteracions das actividades lectivas presenciais.

O **Protocolo de Adaptación ao Contexto da COVID 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2020/2021**, establece as medidas preventivas, colectivas e individuais, que deben adoptarse no inicio do desenvolvemento do curso escolar 2020/2021, tanto polo persoal docente e non docente como polo alumnado e as súas familias, co obxectivo de protexer e previr no máximo posible o risco de contaxio por COVID-19.

Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

Instrucións polas que se incorporan a declaración de actuacións coordinadas en materia de saúde pública aprobadas polo Consejo Interterritorial do Sistema Nacional de Salud Pública (D.O.G nº 174 bis do 28-08-2020) e a actualización das recomendacións sanitarias do Comité Clínico ao protocolo do 22 de xullo de adaptación ao contexto da COVID 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2020-2021

Dacordo ás **Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa**, contemplamos os posibles escenarios en función da situación sanitaria: actividade lectiva presencial, semipresencial e/ou non presencial. A programación didáctica incorpora as aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso anterior, así como unha transición posible ao ensino non presencial, no caso de ser necesaria.

1.1. AS COMPETENCIAS CLAVE INTEGRADAS

A sociedade actual, cada vez máis heteroxénea e global, demanda un tipo de cidadán/dá competente, que sexa consciente do que fai e o que di de forma creativa e autónoma.

Dende a área de linguas estranxeiras, esta formación, necesariamente continua, constitúe un proceso de construción social e emocional do coñecemento na que interatúan permanentemente o corpo, a mente, a razón e as emocións.

Nun proceso de aprendizaxe continuo, baseado na adquisición de competencias, o alumnado, mediante os coñecementos que adquiriu, ten que ser capaz de aplicar o que sabe en situacións concretas, é dicir, poñer en práctica e demostrar os coñecementos, habilidades e actitudes que posúe para resolver diferentes feitos en diversos contextos.

Destaca o carácter combinado da aprendizaxe por competencias: @ alumn@, mediante o que sabe, debe demostrar que o sabe aplicar, pero ademais que sabe ser e estar. Desta forma vemos como unha competencia integra os diferentes contidos que son traballados na aula (conceptos, procedementos e actitudes), exemplo dunha formación integral d@ alumn@. Polo tanto, a institución escolar non so prepara aos/ás nenos/as no coñecemento de saberes técnicos e científicos, senón que o fai tamén como cidadán/dá, de aí que deba demostrar unha serie de actitudes sociais, cívicas e intelectuais que impliquen o respecto aos/ás demais, responsabilidade e cooperación.

2. CONTEXTO

2.1. CONTEXTO DO CENTRO EDUCATIVO E DO ALUMNADO

O contexto do centro educativo, enmarcado nun pobo de interior, Arzúa, así como o contexto socio-cultural dos alumnos serán dous factores determinantes a ter sidos en conta.

2.2. PLAN DE LECTURA

Algunhas actividades para desenvolver a competencia lectora en inglés serían:

- Lectura en voz alta de textos por parte dos alumnos.
- Grupos de lectura dentro e fóra da aula.
- Lectura graduada relacionada ca linguaxe e / ou tema da unidade na casa.

2.3. PLAN DE TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E A COMUNICACIÓN

Obxectivos:	<p>Favorecer a aprendizaxe da lingua estranxeira. Adquirir habilidades tecnolóxicas e comunicativas. Facilitar o acceso á información en soporte dixital. Investigar e contrastar información. Facer un uso adecuado de Internet. Crear documentos en formato dixital. Outros.</p>
Recursos:	<p>Conexión a Internet. Aula de informática- Ordenadores, portátiles Pizarra dixital Outros.</p>
Programas / Aplicacións:	<p>Aula Virtual do CEIP de Arzúa Páxinas web educativas Procesadores de texto Outros</p>

3. DISEÑO CURRICULAR

3.1. CURRÍCULO

O currículo estará integrado polos seguintes elementos:

a) Os obxectivos de cada ensinanza e etapa educativa: referentes relativos aos logros que o alumnado debe alcanzar ao finalizar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensino-aprendizaxe intencionalmente planificadas a tal fin.

b) As competencias, ou capacidades para aplicar de forma integrada os contidos propios de cada ensinanza e etapa educativa, co fin de lograr a realización adecuada de actividades e a resolución eficaz de problemas complexos.

c) Os contidos, ou conxuntos de coñecementos, habilidades, estratexias, destrezas e actitudes que contribúen ao logro dos obxectivos de cada ensinanza e etapa educativa e á adquisición de competencias.

Os contidos ordénanse en materias, que se clasifican en materias, ámbitos, áreas e módulos en función das ensinanzas, as etapas educativas ou os programas nos que participe o alumnado.

d) A metodoloxía didáctica, que comprende tanto a descrición das prácticas docentes como a organización do traballo dos docentes.

e) Os criterios de avaliación do grado de adquisición das competencias e do logro dos obxectivos de cada ensinanza e etapa educativa: referentes de avaliación que definen o que se quere valorar, o que o alumnado debe lograr, tanto en termos de conceptos como en procedementos ou actitudes. Responden directamente ao que se pretende lograr coa materia.

f) Os estándares e resultados de aprendizaxe avaliáveis: concrecións dos criterios de avaliación que permiten definir os resultados das aprendizaxes e concretan mediante accións o que o alumnado debe saber e saber facer en cada materias. Deben permitir graduar o rendemento ou logro alcanzado. Teñen que ser observables, medibles e avaliáveis xa que contribúen e facilitan o deseño de probas estandarizadas e comparables.

3.2. OBXECTIVOS

As esixencias e necesidades na sociedade do século XXI propiciaron axustes no ámbito escolar, preparando aos alumnos e alumnas para vivir nun mundo progresivamente máis internacional, multicultural e multilingüe á vez que tecnoloxicamente máis avanzado.

O currículo básico establece que a Educación Primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nenas as capacidades que lles permitan:

a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.

b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.

c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos, que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.

d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.

e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá e, desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.

f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.

g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.

h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.

i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.

j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuizos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestión de diversidade afectivo-sexual.

n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

o). Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia ás mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e sociedade galegas.

3.3. COMPETENCIAS CLAVE

A reforma educativa, seguindo as recomendacións do Parlamento Europeo e do Consello de 18 de decembro de 2006, da UNESCO e da OCDE, entre outras, basease na potenciación da aprendizaxe por competencias, como complemento á aprendizaxe de contidos. Na definición que a Lei Orgánica para a Mellora da Calidade Educativa (LOMCE) fai do currículo, atopámonos cos elementos que determinan os procesos de ensinanza e aprendizaxe entre os que están as Competencias clave.

Fronte a un modelo educativo centrado na adquisición de coñecementos máis ou menos teóricos, desconectados entre sí en moitas ocasións, un proceso educativo orientado á acción, baseado na adquisición de competencias incide, fundamentalmente, na adquisición duns saberes imprescindibles, prácticos e integrados, saberes que terán que ser demostrados pol@s [alumn@s](#), é dicir, non consiste soamente nunha formación funcional.

En suma, unha competencia é a capacidade posta en práctica e demostrada de integrar coñecementos, habilidades e actitudes para resolver problemas e situacións en contextos diversos.

Formar en competencias permite a aprendizaxe ao longo de toda a vida, facendo fronte á constante renovación de coñecementos que se produce en calquera área de coñecemento. A formación académica do alumnado transcurre na institución escolar durante un número limitado de anos, pero a necesidade de formación persoal e/ou profesional non remata nunca.

No noso sistema educativo considérase que as Competencias claves que debe ter @ alumn@ cando finaliza a súa escolaridade obrigatoria para enfrontarse aos retos da súa vida persoal e laboral son as seguintes:

- Competencia en comunicación lingüística.
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- Competencia dixital.
- Aprender a aprender.
- Competencias sociais e cívicas.
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- Conciencia e expresións culturais.

Competencia en comunicación lingüística

Está vinculada á acción comunicativa dentro dunhas prácticas sociais, na que @ individu@, ademais de producir, tamén recibe mensaxes con distintas finalidades. Supón a apertura dunha vía de coñecemento, dentro e fóra da escola, e enriquecemento cultural e constitúe un obxectivo de aprendizaxe permanente, considerando a lectura como o principal medio para a ampliación da aprendizaxe e desta competencia.

@ individu@, mediante a utilización da linguaxe como instrumento de comunicación, pon en funcionamento unha serie de actitudes e valores como son o respecto ás normas de convivencia, o exercicio da cidadanía, o desenvolvemento dun espírito crítico, o respecto aos dereitos humanos e o pluralismo, a resolución de conflitos, o desenvolvemento das capacidades afectivas en todos os ámbitos, interese cara a aprendizaxe e o recoñecemento das destrezas inherentes a esta competencia como fonte de lecer.

A competencia en comunicación lingüística está constituída por cinco compoñentes: lingüístico, pragmático-discursivo, socio-cultural, estratéxico e persoal, que se concretan en distintas dimensións na interacción comunicativa.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A competencia matemática implica a capacidade de aplicar o razoamento matemático e as súas ferramentas para describir, interpretar e predicir distintos fenómenos no seu contexto. Require coñecementos sobre os números e as súas operacións básicas, os símbolos e as formas de expresión e de razoamento matemático para producir e interpretar informacións, para coñecer máis sobre aspectos cuantitativos e espaciais da realidade e para resolver problemas relacionados coa vida diaria e o mundo laboral. A súa adquisición supón, en suma, establecer unha relación profunda entre o coñecemento conceptual e o coñecemento procedimental, implicados na resolución dunha tarefa matemática determinada.

Esta competencia inclúe unha serie de actitudes e valores que se basean no rigor, o respecto aos datos e a veracidade. Os ámbitos integrados na competencia matemática son os referentes aos números, a álgebra, a xeometría e a estadística.

As Competencias clave en ciencia e tecnoloxía proporcionan un achegamento a co mundo físico e á interacción responsable co mesmo . Contribúen ao desenvolvemento do pensamento científico e capacitan ao/á individuo/a para identificar, plantear e resolver situacións da vida cotiá, para actuar fronte aos retos e problemas propios das actividades científicas e tecnolóxicas.

O desenvolvemento destas competencias require unha serie de coñecementos científicos relativos á física, química, bioloxía, xeoloxía, matemáticas e tecnoloxías, que se derivan de conceptos, procesos e situacións interconectadas; así como unhas destrezas que permitan utilizar e manipular ferramentas tecnolóxicas, datos e procesos científicos para alcanzar un obxectivo.

As actitudes e valores integrados nestas competencias están relacionados coa asunción de criterios éticos, o interese pola ciencia, o apoio á investigación científica, a valoración do coñecemento científico e a responsabilidade sobre a conservación dos recursos naturais e medio ambientais, así como a adopción

dunha actitude adecuada para lograr unha vida física e mental saudable nun ámbito natural e social.

Competencia dixital

Implica o uso creativo, crítico e seguro das tecnoloxías da información e a comunicación. Supón a adecuación aos cambios que introducen as novas tecnoloxías e a adquisición de novos coñecementos, habilidades e actitudes para ser competente nun ámbito dixital.

Require o coñecemento das principais aplicacións informáticas, e precisa do desenvolvemento de diversas destrezas relacionadas co acceso á información, o procesamento e uso para a comunicación, a creación de contidos e a resolución de problemas en distintos contextos.

O alumnado ten que ser capaz de facer un uso habitual dos recursos tecnolóxicos dispoñibles co fin de resolver os problemas reais dun modo eficiente, así como avaliar e seleccionar novas fontes de información e innovacións tecnolóxicas, a medida que van aparecendo, en función da súa utilidade para acometer tarefas ou obxectivos específicos.

A adquisición desta competencia require tamén actitudes e valores que permitan ao/a usuari@ adaptarse ás novas necesidades establecidas polas tecnoloxías, a súa apropiación e adaptación aos propios fins e a capacidade de interactuar socialmente en torno a elas. Por outra parte, a competencia dixital implica a participación e o traballo colaborativo, así como a motivación e a curiosidade pola aprendizaxe e a mellora no uso das tecnoloxías.

Aprender a aprender

Esta competencia supón, por un lado, iniciarse na aprendizaxe e, por outro, ser capaz de continuar aprendendo de maneira autónoma, aspecto fundamental para a aprendizaxe permanente.

Aprender a aprender inclúe unha serie de coñecementos e destrezas que requiren unha reflexión e toma de conciencia sobre os propios procesos de aprendizaxe, polo que os procesos de coñecemento convértense en obxecto do coñecemento e aprender a executalos adecuadamente.

As atitudes e valores clave na adquisición desta competencia son a motivación para aprender e a confianza para alcanzar as metas da aprendizaxe.

Competencias sociais e cívicas

Estas competencias implican a habilidade e capacidade para utilizar os coñecementos e actitudes sobre a sociedade para comprender a realidade social do mundo en que se vive e exercer a cidadanía democrática nunha sociedade cada vez máis plural.

A competencia social relacionase co benestar persoal e colectivo e require a adquisición de coñecementos que permitan comprender e analizar os códigos de conduta e o comportamento adecuado para convivir en sociedade.

Os elementos fundamentais desta competencia son a capacidade de comunicarse de forma constructiva en distintos contornos e a confianza nun mesmo, a integridade e a honestidade.

A competencia cívica basease no coñecemento crítico dos conceptos de democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e dereitos civís.

Nesta competencia son fundamentais: a habilidade para interactuar eficazmente no ámbito público, manifestar solidariedade e interese polos problemas da comunidade, o respecto dos dereitos humanos, a igualdade, a apreciación e comprensión das diferentes relixións ou culturas.

O desenvolvemento destas competencias implica afrontar os conflitos con valores éticos e exercer os dereitos e deberes cidadáns dende unha actitude solidaria e responsable.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Esta competencia refírese á capacidade de transformar ideas en actos, o que implica adquirir conciencia dunha situación e optar con criterio propio e levar adiante as iniciativas necesarias para desenvolver a opción elexida e farase responsable dela, tanto no ámbito persoal como no social ou laboral.

A adquisición desta competencia é determinante para a formación de futuros cidadáns emprendedores, contribuíndo así á cultura do emprendemento.

Esta competencia require uns coñecementos relacionados coa capacidade de recoñecer as oportunidades existentes para as actividades persoais, profesionais e comerciais; e unhas destrezas como a capacidade de análise, de planificación, organización, xestión, toma de decisións, resolución de problemas, liderazgo, pensamento crítico, avaliación e auto-avaliación.

Require o desenvolvemento de actitudes e valores como a predisposición a actuar de forma creadora e imaxinativa, o autocoñecemento e a autoestima, a independencia, o interese e esforzo, e o espírito emprendedor.

Conciencia e expresións culturais

Esta competencia implica coñecer, apreciar, comprender e valorar criticamente diferentes manifestacións culturais e artísticas, utilízalas como fonte de lecer e enriquecemento persoal e consideralas parte do patrimonio cultural dos pobos.

Require coñecementos que permitan acceder ás distintas manifestacións sobre a herdanza cultural a tódolos niveis. Comprende a concreción da cultura e outras manifestacións artístico-culturais da vida cotiá. Incorpora o coñecemento básico das principais técnicas, recursos e convencións das diferentes linguaxes artísticas e a identificación entre as diferentes manifestacións artísticas e a sociedade.

A adquisición desta competencia pon en funcionamento destrezas como a aplicación de diferentes habilidades de pensamento para poder comprender, valorar, emocionarse e desfrutar das diferentes manifestacións artísticas. Supón, ademais, actitudes e valores persoais de interese, recoñecemento e respecto por elas e pola conservación do patrimonio.

3.3.1. COMPETENCIAS CLAVE NA ÁREA DE PRIMEIRA LINGUA ESTRANXEIRA: INGLÉS

Competencia en comunicación lingüística:

O estudo dunha lingua estranxeira contribúe ao desenvolvemento desta competencia dunha maneira directa, completando, enriquecendo e enchendo de novos matices comprensivos e expresivos esta capacidade comunicativa xeral. A competencia en comunicación lingüística refírese á utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, interpretación e comprensión da realidade, de construción e comunicación do coñecemento e de organización e autorregulación do pensamento, as emocións e a conduta.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Utilizar números e as súas operacións básicas, os símbolos e as formas de expresión e razoamento matemático para producir e interpretar informacións, para coñecer máis sobre aspectos cuantitativos e espaciais da realidade e para resolver problemas relacionados coa vida diaria. Forma parte da competencia matemática a habilidade para interpretar e expresar con claridade e precisión informacións, datos e argumentacións.

As competencias científica e tecnolóxica, e partindo do coñecemento da natureza, dos conceptos, principios e métodos científicos fundamentais e dos produtos e procesos tecnolóxicos, así como a comprensión da incidencia da ciencia e a tecnoloxía sobre a natureza, permiten comprender mellor os avances, as limitacións e os riscos das teorías científicas, as aplicacións e a tecnoloxía nas sociedades en xeral. Son parte destas competencias básicas o uso de ferramentas e máquinas tecnolóxicas, os datos científicos para alcanzar obxectivos baseados en probas.

Competencia dixital

A competencia dixital proporciona un acceso inmediato a un fluxo incesante de información que aumenta cada día. O coñecemento dunha lingua estranxeira ofrece a posibilidade de comunicarse utilizando as novas tecnoloxías creando contextos reais e funcionais de comunicación. Esta competencia consiste en dispor de habilidades para buscar, obter, procesar e comunicar información e transformala en coñecemento.

Competencia para aprender a aprender

A aprendizaxe dunha lingua estranxeira rentabilízase enormemente se se inclúen contidos directamente relacionados coa reflexión sobre a propia aprendizaxe, para que cada neno e cada nena identifiquen como aprenden mellor e as estratexias que os fan máis eficaces.

Isto comporta a conciencia daquelas capacidades que entran en xogo na aprendizaxe como a atención, a concentración, a memoria, a comprensión, a expresión lingüística e a motivación do logro entre outras.

Competencias sociais e cívicas

As linguas serven aos falantes para comunicarse socialmente, pero tamén son vehículo de comunicación e transmisión cultural. Aprender unha lingua

estranxeira implica o coñecemento de rasgos e feitos culturais vinculados ás diferentes comunidades de falantes da mesma, a súa identidade cultural.

Este feito favorece a comprensión da realidade social en que se vive, o respecto, o recoñecemento e a aceptación de diferencias culturais e de comportamento, ás diferentes linguas, promove a tolerancia e a integración e axuda a comprender e apreciar tanto os rasgos de identidade como as diferenzas.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

As decisións que provoca a reflexión sobre a propia aprendizaxe favorecen a autonomía. Na medida en que a autonomía e iniciativa persoal involucran acotío a outras persoas, esta competencia obriga a dispor de habilidades sociais para relacionarse, cooperar e traballar en equipo: poñerse no lugar do outro, valorar as ideas dos demais, dialogar e negociar, a asertividade para facer saber adecuadamente aos demais as propias decisións, e traballar de forma cooperativa e flexible. O sentido de iniciativa e espírito emprendedor supoñen a capacidade de imaxinar, emprender, desenvolver e avaliar accións ou proxectos individuais ou colectivos con creatividade, confianza, responsabilidade e sentido crítico. Require, por tanto, poder reelaborar os plantexamentos previos ou elaborar novas ideas, buscar solucións e levalas á práctica.

Conciencia e expresións culturais

A aprendizaxe dunha lingua estranxeira colabora no desenvolvemento desta competencia se os modelos lingüísticos que se utilizan conteñen, aínda coas limitacións desta etapa, producións lingüísticas con compoñente cultural. Trátase, por tanto, dunha competencia que facilita tanto expresarse e comunicarse como percibir, comprender e enriquecerse con diferentes realidades e producións do mundo da arte e da cultura.

Esta competencia incorpora así mesmo o coñecemento básico das principais técnicas, recursos e convencións das diferentes linguaxes artísticas como a música, a literatura, as artes visuais e escénicas, ou das diferentes formas que adquiren as chamadas artes populares.

3.3.2. RÚBRICA DE AVALIACIÓN DE COMPETENCIAS

Esta rúbrica permítenos avaliar o grado de adquisición das Competencias clave indicando o nivel de cualificación que vai adquirindo o alumno.

As Competencia claves desglósanse en indicadores. Á hora de avaliar coas rúbricas, débese calificar, en primeiro lugar, cada un dos indicadores ou aqueles nos que se centre o profesor, obtendo así unha visión global da competencia para avaliála seguidamente.

No proceso de avaliación, identifícanse cinco niveis de cualificación, e para o seu rexistro é preciso ter a seguinte escala cualitativa ordenada de menor a maior:

IN: Insuficiente para as cualificacións negativas

Para as cualificacións positivas:

SU: Suficiente

BE: Ben

NT: Notable

SB: Sobresaliente

A estes achegaráselles unha escala numérica, sen empregar decimais, nunha escala do un ao dez; coas seguintes correspondencias:

– **Insuficiente: 1, 2, 3 ou 4.**

– **Suficiente: 5.**

– **Ben: 6.**

– **Notable: 7 ou 8.**

– **Sobresaliente: 9 ou 10.**

Para establecer os criterios de cualificación deben aplicarse estes niveis aos criterios de avaliación detallados para a área de lingua estranxeira.

3.3.3. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os instrumentos de avaliación permiten obter uns datos concretos e así avaliar aos alumnos/as. Os máis indicados son:

- Observación
- Proba escrita

- Proba oral
- Caderno de clase

Os indicadores nos que se desglosan as Competencias clave para este nivel na área de Primeira Lingua Estranxeira Inglés son os seguintes:

1.Competencia en comunicación lingüística (CCL)

Indicadores

CCL1. ESCOITAR

CCL1.1. escoita e entende secuencias de instrucións ou direccións sinxelas, dadas polo profesorado ou un medio mecánico.
--

CCL1.2. Capta a esencia en varios textos orais en diferentes situacións de comunicación.
--

CCL1.3. Identifica informacións específicas en textos orais variados emitidos en diferentes situacións de comunicación.

CCL1.4. Comprende globalmente e extrae información específica de situacións curtas e sinxelas coa visualización repetida do documento audiovisual.
--

CCL1.5. escoita e discrimina sons.

CCL2. FALAR

CCL2.1. Fai un uso axeitado da pronuncia, ritmo, entoación e acentuación en diferentes contextos.

CCL2.2. Participa en representacións sinxelas.
--

CCL2.3. Pode organizar as súas breves declaracións, dicindo ou lendo en voz alta para a clase de textos curtos de realización propia.

CCL3. CONVERSAR

CCL3.1. Usa estruturas básicas propias da lingua estranxeira en diferentes contextos comunicativos de forma significativa.

CCL3.2. Mantén conversacións familiares diarias sobre temas familiares en situacións de comunicación predecibles.

CCL4. LER

CCL4.1. Capta a esencia de textos simples.

CCL4.2. Realiza inferencias directas na comprensión de textos diversos sobre temas de interese.

CCL4.3. Le textos diversos sobre temas de interese.

CCL5. ESCRIBIR

CCL5.1. Escribe na lingua estranxeira a partir de modelos traballados previamente.

CCL5.2. Elabora textos escritos atendendo ao destinatario e á finalidade do texto.

2. Competencia matemática, científica e tecnolóxica (CMCT)

Indicadores

CMCT1. Ordea os datos rexistrados atendendo a un criterio de clasificación.

CMCT2. Representa os datos obtidos sobre feitos e obxectos da vida cotiá, empregando os gráficos estatísticos máis axeitados á situación, táboa ou gráfica.

CMCT3. Relaciona determinadas prácticas de vida co axeitado funcionamento do corpo.

CMCT4. Identifica diferentes especies de seres vivos.

CMCT5. Recoñece o proceso da experimentación científica.

3. Competencia dixital (CD)

Indicadores

CD1. Busca, recopila e organiza información en soporte dixital.

CD2. Emprega as tecnoloxías da información e a comunicación para contrastar e comprobar información.

CD3. Emprega o soporte dixital para a aprendizaxe da lingua estranxeira.

4. Aprender a aprender (CAA)

Indicadores

CAA1. Emprega estratexias para aprender a aprender, como utilizar dicionarios bilingües e monolingües.

CAA2. Usa algunhas estratexias de tipo receptivo ou interactivo para resolver problemas de comunicación.

CAA3. Valora a lingua estranxeira como ferramenta de aprendizaxe.

5. Competencias sociais e cívicas (CSC)

Indicadores

CSC1. Participa en interaccións orais dirixidas sobre temas coñecidos en situacións de comunicación predecibles.

CSC2. Respecta as normas básicas de intercambio, escoitando e mirando a quen fala e respectando o turno de palabra.

CSC3. Valora a lingua estranxeira como instrumento de comunicación con outras persoas e mostra curiosidade e interese cara ás persoas que falan a lingua estranxeira.

CSC4. Identifica algunhas costumes de países onde se fala a lingua estranxeira.

6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

Indicadores

CSIEE1. Busca, recopila e organiza información en diferentes soportes.

CSIEE2. Disfruta de forma autónoma da lectura de textos axeitados á súa idade, manifestando unha actitude positiva cara á lectura.

CSIEE3. Emprega estratexias sinxelas de planificación e comprobación do traballo realizado.

7. Conciencia e expresións culturais (CCEC)

Indicadores

CCEC1. Mostra curiosidade e interese por coñecer información sobre as persoas e a cultura dos países onde se fala a lingua estranxeira.

CCEC2. Identifica algunhas tradicións de países onde se fala a lingua estranxeira.

CCEC3. Utiliza técnicas artísticas para a presentación de proxectos ou documentos artísticos.

CCEC4. Participa na elaboración de composicións grupais, empregando diferentes recursos expresivos musicais e/ou escénicos.

3.4. CONTIDOS

Os contidos que conforman esta materia e este nivel agrúpanse en: Comprensión e Produción de textos orais e escritos. Estes catro bloques, relacionados cos dous centros de atención específicos (a linguaxe oral e a linguaxe escrita), recollen os elementos constitutivos do sistema lingüístico, o seu funcionamento e relacións e a dimensión social e cultural da lingua estranxeira.

Bloque 1. Comprensión de textos orais

B1.1. Estratexias de comprensión:

Mobilización de información previa sobre tipo de tarefa e tema.

Identificación do tipo textual, adaptando a comprensión ao mesmo.

Distinción de tipos de comprensión (sentido xeral, información esencial, puntos principais).

Formulación de hipótese sobre contido e contexto.

Inferencia e formulación de hipóteses sobre significados a partir da comprensión de elementos significativos, lingüísticos e paralingüísticos.

Reformulación de hipóteses a partir da comprensión de novos elementos.

B1.2. Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación: interese pola pronuncia coidada, polo ritmo, pola entoación e pola acentuación adecuadas, tanto nas participacións orais como nas imitacións, recitacións e dramatizacións.

Bloque 2. Produción de textos orais

B2.1. Estratexias de produción:

Planificación

Concibir a mensaxe con claridade, distinguindo a súa idea ou ideas principais e a súa estrutura básica.

Adequar o texto á persoa destinataria, contexto e canle, aplicando o rexistro e a estrutura de discurso adecuados a cada caso.

Execución

Expresar a mensaxe con claridade, coherencia, estruturándoo adecuadamente e axustándose, se é o caso, aos modelos e fórmulas de cada tipo de texto.

Reaxustar a tarefa (emprender unha versión máis modesta da tarefa) ou a mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos dispoñibles.

Apoiarse en tirar o máximo partido dos coñecementos previos (utilizar linguaxe prefabricada etc.).

Compensar as carencias lingüísticas mediante procedementos lingüísticos, paralingüísticos ou paratextuais.

Bloque 3. Comprensión de textos escritos

B3.1. Estratexias de comprensión:

Mobilización de información previa sobre tipo de tarefa e tema.

Identificación do tipo textual, adaptando a comprensión ao mesmo.

Distinción de tipos de comprensión (sentido xeral, información esencial, puntos principais).

Formulación de hipótese sobre contido e contexto.

Inferencia e formulación de hipótese sobre significados a partir da comprensión de elementos significativos, lingüísticos e paralingüísticos.

Reformulación de hipótese a partir da comprensión de novos elementos.

B3.2. Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: convencións sociais, normas de cortesía e rexistros; costumes, valores, crenzas e actitudes; linguaxe non verbal.

B3.3. Funcións comunicativas:

Saúdos e presentacións, desculpas, agradecementos, invitacións. Expresión da capacidade, o gusto, a preferencia, a opinión, o acordo ou desacordo, o sentimento, a intención.

Descrición de persoas, actividades, lugares, obxectos, hábitos, plans.

Narración de feitos pasados remotos e recentes.

Petición e ofrecemento de axuda, información, instrucións, obxectos, opinión, permiso.

Establecemento e mantemento da comunicación.

B3.2. Patróns gráficos e convencións ortográficas:

Interese polo lectura dos textos escritos propios e alleos valorando o seu sentido estético, correcta grafía e ortografía.

Bloque 4. Producción de textos escritos

B4.1 Estratexias de produción:

Planificación:

Mobilizar e coordinar as propias competencias xerais e comunicativas co fin de realizar eficazmente a tarefa (repasar que se sabe sobre o tema, que se pode ou se quere dicir etc.).

Localizar e usar adecuadamente recursos lingüísticos ou temáticos (uso dun dicionario ou gramática, obtención de axuda etc.).

Execución:

Expresar a mensaxe con claridade axustándose aos modelos e fórmulas de cada tipo de texto.

Reaxustar a tarefa (emprender unha versión máis modesta da tarefa) ou a mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos dispoñibles.

Apoiarse en e sacar o máximo partido dos coñecementos previos (utilizar linguaxe prefabricada etc.).

▪ B4.2. Patróns gráficos e convencións ortográficas:

Interese pola presentación dos textos escritos propios e alleos valorando o seu sentido estético e empregando a correcta grafía e ortografía.

Bloque 5. Coñecemento da lingua e consciencia intercultural

B5.1. Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: convencións sociais, normas de cortesía e rexistros; costumes, valores, crenzas e actitudes; linguaxe non verbal, así como a realidade plurilingüe e multicultural da propia contorna.

B5.2 Funcións comunicativas:

Saúdos e presentacións, desculpas, agradecementos, invitacións.

Expresión da capacidade, o gusto, a preferencia, a opinión, o acordo ou desacordo, o sentimento, a intención.

Descrición de persoas, actividades, lugares, obxectos, hábitos, plans.

Narración de feitos pasados remotos e recentes.

Petición e ofrecemento de axuda, información, instrucións, obxectos, opinión, permiso.

Establecemento e mantemento da comunicación.

B5.3. Estructuras sintáctico-discursivas:

Expresión de relacións lóxicas: conxunción (and); disxunción (or); oposición (but); causa (because); finalidade (to- infinitive, e. g. I did it to help her); comparación (as Adj. as; smaller (than); the biggest).

Relaciones temporais (when; before; after).

Afirmación (affirmative sentences; Yes (+ tag)).

Exclamación (What + noun, e. g. What fun!; How + Adj., e. g. How nice!; exclamatory sentences, e. g. I love salgade!).

Negación (negative sentences with not, never, non (Adj.), nobody, nothing; Non (+ negative tag)).

Interrogación (Wh- questions; Aux. questions).

Expresión do tempo: pasado (simple past; present perfect); presente (simple present); futuro (going to; will).

Expresión do aspecto: puntual (simple tenses); durativo (present and past continuous); habitual (simple tenses (+ Adv., e. g. always, everyday)); incoativo (start –ing); terminativo (finish –ing).

Expresión da modalidade: factualidade (declarative sentences); capacidade (can); posibilidade (may); necesidade (must; need); obriga (have (got) to; imperative); permiso (can; may); intención (going to; will).

Expresión da existencia (there is/ are); a entidade (nouns and pronouns, articles, demonstratives); a calidade ((very +) Adj.).

Expresión da cantidade (singular/ plural; cardinal numerals up to four digits; ordinal numerals up to two digits. Quantity: all, many, a lot, some, (a) few, (a) little, more, much, half, a bottle/cup/glass/piece of. Degree: very, too, enough).

Expresión do espazo (prepositions and adverbs of location, position..)

3.5. METODOLOXÍA

3.5.1. METODOLOXÍA XERAL

As bases metodolóxicas son as seguintes:

- O punto de partida da aprendizaxe do alumnado son os coñecementos previos; centrándonos no que lle resulta familiar e cercano ao alumnado pero cunha vertente de imaxinación. Desta forma, foméntase un uso contextualizado da lingua, traballando situacións comunicativas que permitan empregala dunha maneira real e motivadora. Os/as alumnos/as poden transferir conceptos e estratexias adquiridas para construír así significados e atribuír sentido ao que aprende. Así favorécese seu crecemento persoal, o seu desenvolvemento e a súa socialización.
- A aprendizaxe competencial pretende que cada alumn@ esté preparado para poder afrontar os retos persoais ao longo da súa vida con éxito, é dicir, non so adquirir uns coñecementos, tamén ser capaces de acceder a eles e aplicarlos nos diferentes contextos da súa vida, contextualizalos.
- As situacións comunicativas que inclúen o xogo captan a motivación do alumnado e facilitan a aprendizaxe. A realización de tarefas conxuntas, axudan, por unha parte, a asentar as bases para a adquisición dunha lingua estranxeira, e tamén á súa socialización.
- As distintas formas e ritmos de aprendizaxe do alumnado. Ter sempre un apoio para aqueles nenos/as que o requiran, tendo sempre en conta aqueles casos nos que o progreso non responda aos obxectivos programados, así como os casos en que algúns destaquen na consecución de obxectivos. Traballar actividades de ampliación, para @s máis avanzados, e de reforzo, para os que podan precisalas.
- A aprendizaxe d@s nen@s é maior e de máis calidade se se basea na actividade se @ alumn@ é o centro do proceso de ensino-aprendizaxe pero a súa actividade constructivista depende da intervención do profesor/a. Esta intervención debe ser activa e reflexiva e axustada ao

nivel que amosa @ alumn@ debendo: iniciar o input da lingua, axudar ao/á individu@ na interacción c@s demais, avaliar o que fan @s nen@s, proporcionar feedback, contextualizar as actividades e dar significados comprensibles para @ alumn@, promover estratexias de comunicación, potenciar as estratexias de aprendizaxe xa adquiridas e admitir o erro. Considerar o progreso pero tamén o erro como algo natural no proceso de aprendizaxe.

- A avaliación do proceso individual e grupal do alumnado na aprendizaxe para asegurar a calidade do mesmo.

- A aprendizaxe globalizada xenera o desenvolvemento da realidade como un todo. É importante que as actividades que leven a cabo na área de lingua estranxeira estén interrelacionadas coas outras áreas curriculares, empezando polo coñecemento de si mes@ e cunha exploración do mundo que lles rodea.

- Unha aprendizaxe permanente. Non hai saberes que se adquiren exclusivamente nunha determinada materia. Con todo o que o alumnado aprende nas diferentes materias constrúe unha bagaxe cultural e de información que debe servirle para o conxunto da súa vida, e debe ser capaz de utilizalo en momentos precisos e en situacións distintas.

- Por iso, as Competencias clave poden alcanzarse se non en todas, sí na maioría das materias curriculares, e tamén por iso en todas estas materias poderá utilizar e aplicar ditas competencias, independentemente de en cales as puido adquirir (transversalidade). Ser competente debe ser garantía de ter alcanzado determinadas aprendizaxes, pero tamén permitirá alcanzar outras, tanto na propia institución escolar como fóra dela, garantía da súa aprendizaxe permanente.

- Coordinación entre o profesorado das linguas estranxeiras e o das linguas cooficiais. Desta forma, evítase a repetición de contidos propios de aprendizaxes de calquera lingua, tales como as estratexias de lectura,

o proceso de escritura, a tipoloxía textual ou a definición de termos lingüísticos, e para unificar a terminoloxía.

- O achegamento do alumnado á lingua estranxeira prodúcese, na maior parte dos casos, partindo das linguas próximas, a materna e as ambiental/is.

- O ensino da Lingua Estranxeira nesta etapa terá como obxectivo o desenvolvemento das seguintes capacidades:

- a. escoitar e comprender mensaxes en interaccións verbais variadas, utilizando as informacións transmitidas para a realización de tarefas concretas diversas relacionadas coa súa experiencia.

- b. expresarse e interactuar oralmente en situacións sinxelas e habituais que teñan un contido e desenvolvemento coñecidos, utilizando procedementos verbais e non verbais e adoptando unha actitude respectuosa e de cooperación.

- c. escribir textos diversos con finalidades variadas sobre temas previamente tratados na aula e coa axuda de modelos.

- d. ler de forma comprensiva textos diversos, relacionados coas súas experiencias e intereses, extraendo información xeral e específica de acordo cunha finalidade previa.

- e. aprender a utilizar con progresiva autonomía todos os medios ao seu alcance, incluídas as novas tecnoloxías, para obter información e para comunicarse na lingua estranxeira.

- f. valorar a lingua estranxeira e as linguas en xeral, como medio de comunicación e entendemento entre persoas de procedencias e culturas diversas e como ferramenta de aprendizaxe de distintos contidos.

- g. manifestar unha actitude receptiva e de confianza na capacidade de aprendizaxe e de uso da lingua estranxeira.

h. Utilizar os coñecementos e as experiencias previas con outras linguas para unha adquisición máis rápida, eficaz e autónoma da lingua estranxeira.

i. Identificar aspectos fonéticos de ritmo, acentuación e entoación, así como estruturas lingüísticas e aspectos léxicos da lingua estranxeira e usalos como elementos básicos da comunicación.

3.5.2. METODOLOXÍA ESPECÍFICA A SEGUIR NAS MODALIDADES PRESENCIAL, SEMIPRESENCIAL E NON PRESENCIAL.

O traballo da Lingua Inglesa desenvolverase fundamentalmente na **Aula Virtual do CEIP de Arzúa** (<https://www.edu.xunta.gal/centros/ceipdearzua/aulavirtual/>) (6ºCurso, Lingua Inglesa) en todas as modalidades (presencial, semipresencial e non presencial), así como un **Caderno de traballo** con fichas de todas as unidades tratadas feito pola profesora

O traballo na Aula Virtual está estruturado en torno a situacións comunicativas (*Self introduction, At he shop, At the restaurant, In town, At the doctor, etc.*), así como dos contidos gramaticais precisos neste curso.

Nas unidades deste nivel incluímos:

- Presentación do vocabulario e estruturas usadas nese contexto.
- Videos que introducen o vocabulario e estruturas.
- Resumos das estruturas gramaticais traballadas na unidade.
- HELP-Videos (en español e inglés) explicativos das estruturas gramaticais (subidos especificamente para a modalidade non presencial)
 - Videos con diálogos en contextos reais e repaso de vocabulario e estruturas usadas en clase.
 - LIVE worksheets (fichas que, unha vez feitas, a propia aplicación envía á profesora, facilitando o seguimento do traballo feito polo alumnado na modalidade presencial, non presencial ou mixta).
 - Fichas para imprimir, no caso da modalidade presencial.

- Xogos, contos, cancións e debuxos animados con subtítulos en inglés: “Horrid Henry” “Wallace & Grommit”, etc (onde @s nen@s poden practicar a escoita e comprensión oral e escrita na lingua estranxeira).

- Tarefas globalizadas ou Proxectos (In the Kitchen, Graduation Book, etc) relacionados coas situacións comunicativas traballadas que requiren a posta en practica de todas as competencias do alumnado, a aprendizaxe cooperativa, o uso das TIC como recurso didactico, actividades que favorezen a auto-aprendizaxe, o pensamento crítico e creativo e a investigación mediante proxectos de traballo.

Un exemplo de proxecto sería “In the Kitchen” onde o alumnado ten que elaborar unha receita de cociña, facer unha lista coa compra dos ingredientes precisos, mercalos (de ser posible) e cociñala para a súa familia, gravando un video de todo o proceso. Finalmente, recolleranse os resultados de todo o grupo nun libro dixital de Receitas.

- Tamén dispoñemos dos enlaces ás reválidas de 6º dos últimos anos para practicar con estas probas a competencia lingüística na maioría das súas formas: comprensión oral, escrita e a expresión escrita.

O grupo de 6º está formado por 20 alumnas e alumnos dos que, a maioría dispoñen de conexión a internet a través dun ordenador, aínda que ás veces con problemas de cobertura e algún/ha alumn@ non dispón ou de internet ou de ordenador, ou a lo menos presenta dificultades para traballar con esta ferramenta. Nese caso dispoñen do Caderno de traballo. Tanto na modalidade non presencial como na semipresencial, a información e indicacións do traballo a realizar na Aula Virtual estarán no apartado da AV “Axenda”. Na modalidade semipresencial, os días que sexan presenciais adicaranse fundamentalmente a comunicación oral, resolver dúbidas e explicación de novos contidos.

Así mesmo, facilitarase ao alumnado e familias o número de teléfono e correo electrónico da profesora para unha comunicación persoal e directa, tanto para solventar dúbidas respecto aos contidos escolares, como para calquer apoio que poidan precisar.

Tamén se crearán Listas de Difusión para comunicacións da profesora ás familias (onde tamén se enviarán todas as indicacións subidas a web, para maior comodidade das familias con dificultades nas TIC) e onde a comunicación con cada familia será a nivel individual.

O alumnado enviará as tarefas feitas para a súa corrección por diferentes medios: a aplicación das propias LIVEWORKSHEETS, Google Drive, correo

electrónico e whatsapp. É importante a adaptación aos ritmos individuais d@s nen@s e ás diferentes circunstancias familiares. Cada nen@ recibirá o feedback ao seu traballo, coas correccións necesarias se as hai, tamén vía whatsapp, Google Drive, correo electrónico ou chamada telefónica ou, se el@s así o queren, videochamada. Poñemos énfase na atención á diversidade do alumnado, estando en permanente comunicación coas familias e adaptando as actividades segundo as súas necesidades. A disponibilidad horaria para atención ás familias é total, adaptándonos aos seus horarios laborais e familiares. Manterase contacto coas familias nas que o alumnado envía pouco traballo, nunca co ánimo de exercer presión, senon de apoiar e axudar.

Por tanto, empregamos unha metodoloxía comunicativa, inclusiva, activa, participativa, individualizada, centrándonos no desenvolvemento de tarefas relacionadas con contextos da vida real a través dun enfoque competencial e do deseño de actividades de aprendizaxe integradas que lle permitan ao alumnado avanzar cara aos resultados de aprendizaxe de máis dunha competencia ao mesmo tempo, baseándonos nunha perspectiva constructivista da aprendizaxe. Tamén se leva a cabo o programa de enriquecemento curricular segundo o Protocolo para a atención educativa ao alumnado con altas capacidades.

3.5.3. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Na aula traballárase fundamentalmente nun entorno dixital, Aula Virtual do CEIP de Arzúa. A lingua inglesa do terceiro ciclo traballa os contidos en diferentes situacións comunicativas, favorecendo sempre o diálogo e a interacción. Tamén se usarán libros de texto de apoio e variadas fichas de traballo impresas dende a rede, xogos de mesa, etc. Usaranse, asimesmo, diferentes contextos e situacións de aprendizaxe, de ser posible, como o patio escolar, a rúa, o campo, etc.

3.5.4. ACTIVIDADES

- Actividades de inicio da lección

Trátase de activar os coñecementos previos dos alumnos nos temas novos que se van a traballar ou de repasar os xa traballados. Isto adoita facerse a través de actividades de brainstorming ou actividades de repaso, mediante xogos, intercambios comunicativos con soporte dixital, videos, material real, flashcards, posters, cancións, etc.

- Actividades de desenvolvemento da lección

As actividades de aprendizaxe están relacionadas cos seguintes ámbitos:

Expresións utilizadas nas diferentes situacións comunicativas.

Vocabulario relacionado cos diversos campos conceptuais. (Vocabulary).

Lectura e comprensión de textos (Reading).

Estruturas gramaticais (Grammar).

Sonidos estudados (Pronunciation).

Comprensión e a expresión oral da lingua en tódalas súas vertentes (Listening and Speaking).

Comprensión e a expresión escrita (Writing).

- Actividades de reforzo e ampliación

Na clase hai alumnos/as con diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe e diferentes niveis de motivación, ao tempo que persegue o obxectivo de que todo alumno/a participe no proceso de aprendizaxe con plena satisfacción e alcance o éxito de acordo ao seu nivel de capacidade e interese.

A diversidade de exercicios e actividades utilizados nos materiais posibilita que todos @s alumn@s podan atopar algún que esté de acordo co seu estilo e ritmo de aprendizaxe.

Algunhas actividades actúan como unha extensión para aquel@s alumn@s sen dificultades, e outras ofrecen un reforzo para aqueles que necesitan máis apoio.

- Actividades de desenvolvemento de Competencias clave

Algunhas actividades contribúen máis especificamente ao desenvolvemento dunha ou varias Competencias clave, entre as que se inclúen:

Brainstorming

Role-plays

Actividades interactivas

Actividades na pizarra dixital

Actividades en grupo

Interpretacións de datos, gráficas, etc.

Textos culturais, cancións, rimas, etc.

Actividades de avaliación

A avaliación da aprendizaxe en Educación Primaria será continua e global e terá en conta o progreso do alumnado no conxunto das áreas do currículo.

As actividades de avaliación poderían clasificarse en varios niveis:

Actividades de avaliación formativa, onde o profesor avaliará o traballo continuado dos alumnos e medirá o seu progreso a través da observación e comprobación da realización de actividades.

- Actividades de avaliación sumativa coa realización das diversas actividades de avaliación.
- Actividades de autoavaliación e autoestudo, nas que o alumnado iniciase en estratexias de auto-avaliación dos seus coñecementos e destrezas.
- Complementarias

Neste tipo de actividades incluíranse: saídas culturais, asistencia a obras de teatro en inglés, conmemoración de festividades características da sociedade anglosaxona, etc.

3.5.5. ORGANIZACIÓN DE TEMPOS, AGRUPAMENTOS E ESPAZOS

O tempo, entendido como o dedicado ao ensino no centro, é un recurso fundamental e limitado na aprendizaxe dunha materia.

O agrupamento do alumnado será individual a unha distancia de 1 metro, según as indicacións da Consellería de Educación.

Á hora de realizar as tarefas, completar actividades, a organización dos alumnos realízase da única maneira posible, dadas as circunstancias sanitarias: Traballo individual.

Os recursos cos que pode contar o profesorado e os posibles espazos nos que se poden desenvolver os procesos de ensino-aprendizaxe son, na actualidade, cada vez máis variados. A aula deixou de ser o único espazo no que se imparte a ensinanza dunha materia. Cada centro educativo conta cunha

serie de recursos espaciais e materiais nos cales se da lugar aos distintos escenarios nos que se desenvolve a ensino da materia.

Máis alá dos recursos materiais e espaciais, cabe destacar a importancia dos procesos cognitivos que interveñen nas fases da aprendizaxe do alumnado e fan posible a incorporación dos coñecementos que se lle queren transmitir aos/ás alumnos/as, desde a atención necesaria para prepararse para recibir a información ata a memorización que permita acceder a esa información cando se precise. Algúns dos procesos que interveñen son:

- Identificación
- Entendemento
- Reflexión
- ...

3.5.5. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE DO ALUMNADO

Resulta evidente que unha mesma actuación educativa exercida nun mesmo grupo de alumn@s produce efectos diferentes en función dos coñecementos e experiencias previas de cada un del@s, as súas capacidades intelectuais, así como os seus intereses e as súas motivacións no ensino.

Por esta razón, en moitas ocasións, debemos modificar ou adaptar os contidos ou a metodoloxía para que tódol@s alumn@s podan alcanzar os obxectivos establecidos. Da mesma maneira, debemos ofrecer actividades de ampliación para aqueles alumn@s máis capaces ou receptivos. A atención á diversidade debe levarse a cabo sempre nos dous sentidos. Por iso, constantemente se deberá atender a estas diferenzas, presentando as mesmas actividades de forma diversa. Os profesores deben escoller a quen dirixir e propoñer unhas actividades ou outras e deberán ser conscientes en todo momento desas diferenzas, á hora de avaliar, e tamén á hora de ensinar e de planificar o proceso de ensino-aprendizaxe.

Criterios e procedementos previstos para realizar as adaptacións curriculares apropiadas para os alumnos con necesidades educativas especiais

As adaptacións centraranse en:

- Tempo e ritmo de aprendizaxe

- Metodoloxía máis persoalizada
- Reforzar as técnicas de aprendizaxe
- Mellorar os procedementos, hábitos e actitudes
- Aumentar a atención orientadora
- Enriquecemento curricular
- Avaliacións adaptadas ás necesidades destes alumnos

a) Para o alumnado con altas capacidades intelectuais: facilitaranse contidos e material de ampliación adecuado ás necesidades deses alumnos que lles permitan desenvolver ao máximo as súas capacidades.

b) Para os alumnos con integración tardía no sistema educativo: adoptaranse as medidas de reforzo necesarias que faciliten a súa integración escolar e lles permitan continuar con aproveitamento os seus estudos.

c) Para o alumnado con dificultades específicas de aprendizaxe: adoptaranse tanto medidas de escolarización como de atención. Para alumn@s con discapacidade, tomaranse medidas de flexibilización e alternativas metodolóxicas. Para alumn@s con dificultades de aprendizaxe graves, priorizaranse os contidos de procedementos e actitudes, buscando a integración social, ante a imposibilidade de alcanzar un progreso suficiente en contidos conceptuais. Hai que insistir nos contidos instrumentais ou de material considerados como tales.

Cando non bastan as adaptacións temos a diversificación curricular, por medio da cal un alumno ou alumna podería deixar de cursar parte do tronco común da etapa e empregar este tempo noutro tipo de actividades educativas, ben as ofertas en espazos opcionais, ben actividades deseñadas especialmente para el/ela, que se poderían cursar dentro ou fóra do centro. Este/a alumno/a seguiría tendo en todo momento como referencia os obxectivos xerais da etapa, pero accedería a eles a través doutro tipo de contidos e actividades.

3.6. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

- Sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das disciplinas de cada curso, a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional traballaranse en todas as disciplinas.

- Fomentárase a calidade, equidade e inclusión educativa das persoas con discapacidade, a igualdade de oportunidades e non-discriminación por razón de discapacidade, medidas de flexibilización e alternativas metodolóxicas, adaptacións curriculares, accesibilidade universal, deseño para todas as persoas, atención á diversidade e todas aquelas medidas que sexan necesarias para conseguir que o alumnado con discapacidade poida acceder a unha educación de calidade en igualdade de oportunidades.

- Promoverase o desenvolvemento dos valores que fomenten a igualdade efectiva entre homes e mulleres e a prevención da violencia de xénero, e dos valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non-discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

- Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto polo Estado de dereito, o respecto e consideración polas vítimas do terrorismo, e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

- Traballarase na prevención da violencia de xénero, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia, incluído o estudo do Holocausto xudeu como feito histórico.

- Evitaranse os comportamentos, estereotipos e contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual.

- Promoverase o desenvolvemento sostible e o coidado do medio ambiente, traballarase os riscos de explotación e abuso sexual, as situacións de risco derivadas da utilización das tecnoloxías da información e da comunicación, así como a protección ante urxencias e catástrofes.

- Desenvolverase e afianzarase o espírito emprendedor. Fomentárase as medidas para que o alumnado participe en actividades que lle permitan afianzar o espírito emprendedor e a iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun/ha mesm@ e o sentido crítico.

- No ámbito da educación e da seguridade viaria promóveranse accións para a mellora da convivencia e a prevención dos accidentes de tráfico, co fin de que o alumnado coñeza os seus dereitos e deberes como usuario/a das vías, en calidade de peón ou peoa, persoa viaxeira e persoa condutora de bicicletas, respecte as normas e os sinais, e de que se favoreza a convivencia, a tolerancia, a prudencia, o autocontrol, o diálogo e a empatía con actuacións axeitadas tendentes a evitar os accidentes de tráfico e as súas secuelas.

3.7. AVALIACIÓN

A aprendizaxe d@ alumn@ deben ser avaliados sistemática e periódicamente, tanto para medir individualmente os coñecementos e competencias adquiridos como para introducir no proceso educativo cantos cambios sexan precisos se a situación o require cando as aprendizaxes dos alumnos non respondan ao que, a priori, se espera del@s.

Se partimos de que as Competencias clave supoñen unha aplicación real e práctica de coñecementos, habilidades e actitudes, a forma de comprobar ou avaliar se @ alumn@ as adquiriu é reproducir situacións o máis reais posibles de aplicación, e nesas situación, o habitual é que @ alumn@ se sirva desa bagaxe acumulada pero responda, sobre todo, a situacións prácticas.

A avaliación por competencias permite avaliar tanto o logro dos obxectivos do curso, como o grado de adquisición das Competencias clave. Uns criterios están ligados expresamente a conceptos, e outros, preferentemente a procedementos e actitudes.

En función do obxectivo que queremos avaliar, hai varios tipos de avaliación:

A avaliación sumativa, realizada en diferentes momentos do curso e que tendemos a identificar coas finais de avaliación e de curso. Haberá outras avaliacións, como a inicial e a final e, sobre todo, a continua ou formativa, aquela que se realiza ao longo de todo o proceso de ensino-aprendizaxe, inmersa nel, e que insiste, polo tanto, no carácter orientador e de diagnóstico do ensino. Ao finalizar 6º de primaria deberá tamén demostrar o grado de adquisición das Competencias clave, así como o logro dos obxectivos da etapa.

O resultado das avaliacións individualizadas expresarase en niveis e constarán nun informe entregado ás familias ou tutores e que terá carácter

informativo e orientador. O nivel obtido será indicativo da progresión e a aprendizaxe d@s alumn@s, polo que se non son adecuados deberán aplicarse as medidas ou programas máis adecuados para eles.

3.7.1. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN

Atendendo a diferentes criterios, o currículo proponnos unha serie de ferramentas que nos permiten levar a cabo o proceso de avaliación na aula.

No caso da avaliación formativa, serán a observación e seguemento sistemático d@ alumn@, é dicir, tomaranse en consideración todas as producións que desenvolve, tanto de carácter individual como grupal: traballos escritos, exposicións orais e debates, actividades de clase, lecturas e resúmenes, investigacións, actitude ante a aprendizaxe, precisión na expresión e autoavaliación entre outros.

Na avaliación sumativa, as probas escritas trimestrais. En todo caso, os procedementos de avaliación serán variados, de forma que podan adaptarse á flexibilidade que esixe a propia avaliación.

O currículo tamén establece uns criterios de avaliación e uns estándares de aprendizaxe avaliábeis por materia e curso que nos permiten avaliar a consecución dos obxectivos da materia.

Respecto á avaliación por competencias, dado que son moi xenéricas, debemos concretalas moito máis e desglosalas para que nos sirvan como referente para a acción educativa e para demostrar a competencia real do alumno, para o que temos os chamados indicadores.

3.7.2. RECURSOS DE AVALIACIÓN

3.7.2.1. AVALIACIÓN INICIAL

Na área de Lingua Estranxeira, tratándose dunha materia de avaliación continua, é constante a revisión e a reciclaxe de vocabulario e expresións de alta frecuencia. O curso empeza sempre cunha unidade de repaso para actualizar o asimilado en cursos anteriores e aproveítase para facer unha revisión e recuperar todo o necesario para afondar un pouco máis no coñecemento da lingua. Por medio de xogos e actividades lúdicas detéctanse os puntos febles,

así como os alumnos e alumnas que precisan un traballo máis intenso. O caderno de clase, que volven a empregar, serve de elemento de consulta para aqueles que necesitan apoio visual para revisar vocabulario ou estruturas traballadas no curso anterior.

Os resultados desta observación inicial determinarán as medidas a adoptar, en moitos casos é preciso preparar actividades de reforzo de grupo ou individuais, así como de extensión, pois o alumnado presenta distintos niveis.

O desexable é poder agrupar aos alumnos de xeito que poidan axudarse entre si e participar todos nas actividades cada un coas súas posibilidades.

3.7.2.2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Os criterios de avaliación que establece o currículo para o sexto curso de Educación Primaria na área de lingua estranxeira organízanse en cinco grandes bloques.

Bloque 1. Comprensión de textos orais

B1.1. Identificar o sentido xeral, a información esencial e os puntos principais en textos orais moi breves e sinxelos en lingua estándar, con estruturas simples e léxico de uso moi frecuente, articulados con claridade e lentamente e transmitidos de viva voz ou por medios técnicos, sobre temas habituais e concretos relacionados coas propias experiencias, necesidades e intereses en contextos cotiáns predicibles ou relativos a áreas de necesidade inmediata nos ámbitos persoal, público e educativo, sempre que as condicións acústicas sexan boas e non distorsionen a mensaxe, que se poida volver escoitar o devandito ou pedir confirmación e conte con apoio visual ou cunha clara referencia contextual.

B1.2. Coñecer e saber aplicar as estratexias básicas máis adecuadas para a comprensión do sentido xeral, a información esencial ou os puntos principais do texto.

B1.3. Utilizar as indicacións do contexto e da información contida no texto para facerse unha idea dos significados probables de palabras e expresións que se descoñecen.

B1.4. Discriminar patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación básicos e recoñecer os significados e intencións comunicativas xerais relacionados con estes.

Bloque 2. Producción de textos orais

B2.1. Participar de maneira simple e comprensible en conversas moi breves que requiran un intercambio directo de información en áreas de necesidade inmediata ou sobre temas moi familiares (un mesmo, a contorna inmediata, persoas, lugares, obxectos e actividades, gustos e opinións), nun rexistro neutro ou informal, utilizando expresións e frases sinxelas e de uso moi frecuente, normalmente illadas ou enlazadas con conectores básicos, aínda que en ocasións a pronuncia non sexa moi clara, sexan evidentes as pausas e titubeos e sexa necesaria a repetición, a paráfrase e a cooperación da persoa interlocutora para manter a comunicación.

B2.2. Coñecer e saber aplicar as estratexias básicas para producir textos orais monolóxicos ou dialóxicos moi breves e sinxelos, utilizando, p. e., fórmulas e linguaxe prefabricado ou expresións memorizadas, ou apoiando con xestos o que se quere expresar.

B2.3. Articular, de maneira polo xeral comprensible pero con evidente influencia da primeira ou outras linguas, un repertorio moi limitado de patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación básicos, adaptándoos á función comunicativa que se quere levar a cabo.

B2.4. Facerse entender en intervencións breves e sinxelas, aínda que resulten evidentes e frecuentes os erros.

Bloque 3. Comprensión de textos escritos

B3.1. Identificar o tema, o sentido xeral, as ideas principais e información específica en textos, tanto en formato impreso como en soporte dixital, moi breves e sinxelos, en lingua estándar e cun léxico de alta frecuencia, e nos que o tema tratado e o tipo de texto resulten moi familiares, cotiáns ou de necesidade inmediata, a condición de que se poida reler o que non se entendeu, que se poida consultar un dicionario e conte con apoio visual e contextual.

B3.2. Coñecer e saber aplicar as estratexias básicas máis adecuadas para a comprensión do sentido xeral, a información esencial ou os puntos principais do texto.

B3.3. Inferir do contexto e da información contida no texto os significados probables de palabras e expresións que se descoñecen.

B3.4. Recoñecer os signos ortográficos básicos (p. e. punto, coma), así como símbolos de uso frecuente (p. e. ☺, @, £), e identificar os significados e intencións comunicativas xerais relacionados con estes.

Bloque 4. Produción de textos escritos

B4.1. Construír, en papel ou en soporte electrónico, textos moi curtos e sinxelos, compostos de frases simples illadas, nun rexistro neutro ou informal, utilizando con razoable corrección as convencións ortográficas básicas e os principais signos de puntuación, para falar de si mesmo/a, da súa contorna máis inmediata e de aspectos da súa vida cotiá, en situacións familiares e predicibles.

B4.2. Coñecer e aplicar as estratexias básicas para producir textos escritos moi breves e sinxelos, p. e. copiando palabras e frases moi usuais para realizar as funcións comunicativas que se perseguen.

B4.3. Aplicar patróns gráficos e convencións ortográficas básicas para escribir con razoable corrección palabras ou frases curtas que se utilizan normalmente ao falar, pero non necesariamente cunha ortografía totalmente normalizada.

B4.8. Facer uso das ferramentas informáticas para completar actividades predeseñadas polo persoal docente.

B4.8. Usar correctamente o dicionario bilingüe, biblioteca de aula e outros materiais de consulta para a elaboración de textos, respectando as súas normas de funcionamento.

Bloque 5. Coñecemento da lingua e conciencia intercultural

B5.1. Identificar aspectos socioculturais e sociolingüísticos básicos, concretos e significativos, sobre a vida cotiá (hábitos, horarios, actividades ou celebracións), condicións de vida (vivenda, contorna), relacións interpersoais (familiares, de amizade ou escolares), comportamento (xestos habituais, uso da voz ou contacto físico) e convencións sociais (normas de cortesía), e aplicar os coñecementos adquiridos sobre estes a unha comprensión adecuada do texto.

B5.2. Recoñecer aspectos socioculturais e sociolingüísticos básicos, concretos e significativos, e aplicar os coñecementos adquiridos sobre estes a unha produción oral e escrita adecuada ao contexto, respectando as convencións comunicativas máis elementais.

B5.3. Distinguir a función ou funcións comunicativas principais do texto (p. e. unha demanda de información, unha orde, ou un ofrecemento) e un repertorio limitado dos seus expoñentes máis habituais, así como os patróns discursivos básicos (p. e. inicio e peche conversacional, ou os puntos dunha narración esquemática, inicio e peche dunha carta, ou os puntos dunha descrición esquemática).

3.7.2.3. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Os estándares de aprendizaxe organízanse en cinco grandes bloques: comprensión e produción de textos orais e escritos e coñecemento da lingua e consciencia intercultural.

Bloque 1. Comprensión de textos orais

PLEB1.1. Comprende o esencial de anuncios publicitarios sobre produtos que lle interesan (xogos, ordenadores, CD etc.).

- PLEB1.2. Comprende mensaxes e anuncios públicos que conteñan instrucións, indicacións ou outro tipo de información (por exemplo, números, prezos, horarios, nunha estación ou nuns grandes almacéns).

- PLEB1.3. Entende o que se lle dá en transaccións habituais sinxelas (instrucións, indicacións, peticións, avisos).

- PLEB1.4. Identifica o tema dunha conversa cotiá predicible que ten lugar na súa presenza (por exemplo, nunha tenda, nun tren).

- PLEB1.5. Entende a información esencial en conversas breves e sinxelas nas que participa, que tratan sobre temas familiares como, por exemplo, un mesmo, a familia, a escola, o tempo libre, a descrición dun obxecto ou un lugar.

- PLEB1.6. Comprende as ideas principais de presentacións sinxelas e ben estruturadas sobre temas familiares ou do seu interese (por exemplo, música, deporte etc.), a condición de que conte con imaxes e ilustracións e se fale de maneira lenta e clara.

PLEB1.7. Comprende o sentido xeral e o esencial e distingue os cambios de tema de programas de televisión ou doutro material audiovisual e multimedia dentro da súa área de interese (p. e. nos que se entrevista a mozos e mozas ou personaxes coñecidos ou coñecidas sobre temas cotiás (por exemplo, o que lles gusta facer no seu tempo libre) ou nos que se informa sobre actividades de lecer (teatro, cinema, eventos deportivos etc.).

Bloque 2. Produción de textos orais

PLEB2.1. Fai presentacións breves e sinxelas, previamente preparadas e ensaiadas, sobre temas cotiás ou do seu interese (presentarse e presentar a

outras persoas; dar información básica sobre si mesmo, a súa familia e a súa clase; indicar as súas afeccións e intereses e as principais actividades do seu día a día; describir brevemente e de maneira sinxela a súa habitación, o seu menú preferido, o aspecto exterior dunha persoa, ou un obxecto; presentar un tema que lle interese (o seu grupo de música preferido); dicir o que lle gusta e non lle gusta e dar a súa opinión) usando estruturas sinxelas e cunha pronuncia e entoación comprensible.

Bloque 3. Comprensión de textos escritos

PLEB3.1. Comprende instrucións, indicacións, e información básica en notas, letreiros e carteis en rúas, tendas, medios de transporte, cinemas, museos, colexios, e outros servizos e lugares públicos.

PLEB3.2. Comprende información esencial e localiza información específica en material informativo sinxelo como menús, horarios, catálogos, listas de prezos, anuncios, guías telefónicas, publicidade, folletos turísticos, programas culturais ou de eventos etc.

PLEB3.3. Comprende correspondencia (SMS, correos electrónicos, postais e tarxetas) breve e sinxela que trate sobre temas familiares como, por exemplo, un mesmo, a familia, a escola, o tempo libre, a descrición dun obxecto ou un lugar, a indicación da hora e o lugar dunha cita etc.

PLEB3.4. Comprende o esencial e os puntos principais de noticias breves e artigos de revistas para mozas e mozos que traten temas que lle sexan familiares ou sexan do seu interese (deportes, grupos musicais, xogos de ordenador).

PLEB3.5. Comprende o esencial de historias breves e ben estruturadas e identifica os e as personaxes principais, a condición de que a imaxe e a acción condúzan gran parte do argumento (lecturas adaptadas, cómics etc.).

PLEB3.6. Emprega de forma axeitada os signos ortográficos básicos (p. e. punto, coma), así como símbolos de uso frecuente (p. e. ☺, @, £).

Bloque 4. Producción de textos escritos

PLEB4.1. Completa un breve formulario ou unha ficha cos seus datos persoais (por exemplo, para rexistrarse nas redes sociais, para abrir unha conta de correo electrónico etc.).

PLEB4.2. Escribe correspondencia persoal breve e simple (mensaxes, notas, postais, correos, chats ou SMS) na que dá as grazas, felicita a alguén, fai unha invitación, dá instrucións, ou fala de si mesmo/a e da súa contorna inmediata

(familia, amigos e amigas, afeccións, actividades cotiás, obxectos e lugares) e fai preguntas relativas a estes temas.

Bloque 5. Coñecemento da lingua e consciencia intercultural.

PLEB5.1. Entende a información esencial en conversas breves e sinxelas nas que participa que traten sobre temas familiares como, por exemplo, un mesmo, a familia, a escola, o tempo libre, a descrición dun obxecto ou dun lugar.

PLEB5.2. Desenvólvese en transaccións cotiás (p. e. pedir nunha tenda un produto e preguntar o prezo).

PLEB5.3. Participa en conversas cara a cara ou por medios técnicos (teléfono, Skype) nas que se establece contacto social (dar as grazas, saudar, despedirse, dirixirse a alguén, pedir desculpas, presentarse, interesarse polo estado de alguén, felicitar a alguén), se intercambia información persoal e sobre asuntos cotiás, se expresan sentimentos, se ofrece algo a alguén, se pide prestado algo, queda con amigos e amigas ou se dan instrucións (p. e. como se chega a un sitio con axuda dun plano).

PLEB5.4. Participa nunha entrevista, p.e. médica nomeando partes do corpo para indicar o que lle doe.

PLEB5.5. Compara aspectos lingüísticos e culturais das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia integrada a través de producións audiovisuais ou multimedia e de manifestacións artísticas.

22. EDUCACIÓN FÍSICA

A continuación, procédese a detallar os aspectos puntuais sobre a área de Educación Física, seguindo o seguinte índice:

1. **Obxectivos**
 1. Obxectivos xerais de etapa
 2. Obxectivos por bloques
 3. Obxectivos específicos

2. **Contidos**
3. **Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe**
4. **Competencias clave**
5. **Mínimos esixidos**
6. **Procedementos de avaliación**
7. **Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación**
8. **Metodoloxía**
 1. Principios metodolóxicos
 2. Metodoloxía específica
 3. Metodoloxía específica nas modalidades presencial e non presencial
9. **Atención á diversidade**
10. **Plans e proxectos**
11. **Elementos transversais**
12. **Actividades de recuperación e de reforzo**
13. **Actividades complementarias e extraescolares**
14. **Materiais e recursos**
15. **Procedemento para avaliar a programación**

1. **OBXECTIVOS**

Seguindo o establecido no **Decreto 105/2014, do 4 de setembro**, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia, os obxectivos son *“os referentes relativos aos logros que o alumnado*

debe alcanzar ao rematar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensino e aprendizaxe intencionalmente planificadas para tal fin”.

1.1. Obxectivos de etapa

Dito Decreto establece 15 obxectivos para a etapa de Educación Primaria. A continuación descríbese o obxectivo que máis relación garda coa área de educación física e que será traballado en todas as unidades didácticas do curso:

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

1.2. Obxectivos por bloques

1º BLOQUE. CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA

B1.1. Coñecer, aceptar e valorar o propio corpo e a actividade física como medio de exploración e de gozo das propias posibilidades motrices, de relación coas demais persoas e como recurso para organizar o tempo de lecer.

B1.2. Adoptar actitudes de colaboración, tolerancia, respecto e resolución pacífica de conflitos na práctica de xogos e de actividades físicas.

B1.3. Adquirir confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias da práctica da actividade física.

B1.4. Desenvolver actitudes de aceptación e respecto cara a un mesmo, aos compañeiros e compañeiras e ao medio.

B1.5. Integrar as novas tecnoloxías no proceso de ensinanza-aprendizaxe para obter información relacionada coa área.

- B1.6. Participar en actividades motrices diversas, recoñecendo e aceptando as diferenzas individuais no nivel de habilidade.
- B1.7. Usar correctamente os materiais e espazos na práctica da Educación física respectando as normas de seguridade sanitarias establecidas no protocolo Covid .
- B1.8. Coidar o corpo e a consolidar os hábitos de hixiene corporal e sanitarios.
- B1.9 Coñecer a normativa básica de circulación en rúas e estradas.

B1.10. Identificar e respectar os sinais básicos de tráfico.

BLOQUE 2. O CORPO: IMAXE E PERCEPCIÓN

B2.1. Aprender a valorar e aceptar a propia realidade corporal e a das demais persoas.

- B2.2. Adquirir seguridade, confianza nun mesmo e nas demais persoas.
- B2.3. Adquirir autonomía persoal.

BLOQUE 3. HABILIDADES MOTRICES

- B3.1. Adaptar a execución das habilidades motrices básicas e específicas a diferentes situacións de complexidade .
- B3.2. Realizar de forma combinada desprazamentos, saltos, xiros, lanzamentos e recepcións.
- B3.3. Adaptar as habilidades motrices a contornos de práctica non habituais en diversos medios: natural, acuático, neve... que favorezan toma de decisións, con seguridade e autonomía.
- B3.4. Mellorar o acondicionamento físico de forma xenérica orientado á execución das habilidades motrices, recoñecendo a influencia da condición física na mellora destas.
- B3.5. Adquirir autonomía e confianza nas propias habilidades motrices en situacións e contornos non habituais.
- B3.6. Valorar o esforzo e o traballo ben executado desde o punto de vista motor como base para a propia superación.
- B3.7. Amosar unha disposición favorable a participar en actividades físicas diversas, esforzándose, e aceptando as propias posibilidades e limitacións, así como a existencia de diferenzas no nivel de habilidade.

BLOQUE 4. ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO EXPRESIVAS

- B4.1. Explorar e tomar conciencia e gozar das posibilidades e recursos da linguaxe corporal.
- B4.2. Recoñecer e utilizar de xeito creativo as zonas corporais e os compoñentes do movemento expresivo.
- B4.3. Expresar e comunicar sentimentos e emocións individuais e compartidas a través do corpo, o xesto e o movemento.
- B4.4. Executar bailes ou danzas do folclore popular galego valorando a importancia da súa conservación e difusión. Realizar danzas do mundo valorando a diversidade como factor de enriquecemento individual e colectivo.
- B4.5. Compoñer e executar producións grupais a partir de estímulos rítmicos, musicais, poéticos... Elaborar bailes, coreografías simples ou montaxes expresivas.
- B4.6. Desenvolver as habilidades motrices básicas, xenéricas e específicas e a condición física, participando en actividades artístico-expresivas. Recoñecer e valorar a posibilidade de cambiar as montaxes ou coreografías de actividades artístico-expresivas (espazos, materiais, tempos...) para adaptalas ás necesidades do grupo.

BLOQUE 5. ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE

B5.1. Lograr unha autonomía na hixiene corporal e adquirir hábitos posturais e alimentarios saudables

B5.2. Recoñecer os beneficios da actividade física na saúde integral da persoa e identificar e rexeitar as prácticas pouco valorando o xogo e o deporte como alternativas aos hábitos nocivos para a saúde.

B5.3. Adquirir hábitos de quecemento (global e específico), de dosificación do esforzo e recuperación, necesarios para previr lesións

B5.4. Mellorar a condición física orientada á saúde en función do desenvolvemento psicobiolóxico.

B5.5. Recoñecer e aplicar as medidas básicas de prevención e seguridade na práctica de actividade física en relación coa execución motriz e co uso de materiais e espazos.

B5.6 Valorar a actividade física como factor esencial no mantemento e mellora da saúde. Desenvolver gusto e interese polo coidado do corpo.

BLOQUE 6. OS XOGOS E ACTIVIDADES DEPORTIVAS

B6..1 Utilizar de forma axeitada as estratexias básicas dos xogos: cooperación, a oposición e a cooperación-oposición.

B6.2. Aceptar e respectar as normas, regras e persoas que participan no xogo.

B6.3. Recoñecer o xogo e o deporte como fenómeno social e cultural.

B6.4. Realizar xogos e actividades deportivas de diferentes modalidades e de dificultade crecente respectando as normas de seguridade sanitaria establecidas no protocolo Covid .

B6.5. Coñecer, practicar e valorar os xogos e deportes tradicionais de Galicia e doutras culturas.

B6.6.Desenvolver as habilidades motrices básicas, xenéricas e específicas e a condición física, participando en xogos predeportivos e en predeportes. Recoñecer e valorar a posibilidade de cambiar as regras de xogo para adaptalas ás necesidades do grupo.

B6.7. Iniciarse e participar nos xogos de orientación.

B6.8. Practicar de forma responsable as actividades físicas lúdicas e deportivas nas saídas á contorno natural de Galicia.

B6.9. Coñecer, gozar, coidar e valorar a natureza.

2. CONTIDOS

O **Decreto 105/2014, do 4 de setembro** define os contidos como o “conxunto de coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que contribúen ao logro dos obxectivos de cada ensinanza e etapa educativa, e á adquisición de competencias. Os contidos ordénanse en disciplinas, que se clasifican en

materias, ámbitos, áreas e módulos en función das ensinanzas, as etapas educativas ou os programas en que participe o alumnado". **O currículo, no seu anexo II**, establece 6 bloques de contidos para a área de educación física. Esta agrupación non determina métodos concretos, senón que responde a una forma de organizar os contidos que deben ser abordados de forma enlazada atendendo á configuración cíclica da ensinanza da área, construíndo uns contidos sobre outros. Os bloques de contidos que se traballarán nesta área serán os seguintes:

Bloque 1. Contidos comúns: *son de natureza transversal polo que se traballarán ao longo de todo o curso en combinación cos contidos do resto dos bloques. Abarca aspectos tales como os valores que teñen por referente o corpo, o movemento e a relación co entorno, a educación viaria, a resolución de conflitos mediante o diálogo, aceptación das regras, actitudes, a confianza, iniciativa individual e hábitos de esforzo, así como o uso adecuado dos materiais e espazos ou as TIC.*

- B1.1. Valoración e aceptación da propia realidade corporal e a dos e das demais.
- B1.2. Adopción de actitudes de colaboración, tolerancia, respecto e resolución pacífica dos conflitos na práctica de xogos e outras actividades físicas.
- B1.3. Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias da práctica da actividade física.
- B1.4. Actitudes de aceptación, respecto e valoración cara a un mesmo, aos compañeiros e compañeiras e ao medio.
- B1.5. Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información relacionada coa área.
- B1.6. Integración nas tecnoloxías da información e a comunicación no proceso de aprendizaxe.
- B1.7. Implicación activa en actividades motrices diversas, recoñecendo e aceptando as diferenzas individuais no nivel de habilidade.
- B1.8. Uso correcto de materiais e espazos na práctica da Educación física respectando as normas de seguridade sanitaria establecidas no protocolo Covid .
- B1.9. O coidado do corpo e a consolidación de hábitos de hixiene corporal.
- B1.10. Coñecemento da normativa básica de circulación en rúas e estradas.
- B1.11. Identificación e respecto, ao realizar saídas fóra do colexio, dos sinais básicos de tráfico que afectan aos peóns e persoas e ás persoas ciclistas.

Bloque 2. O corpo: imaxe e percepción: *traballaranse capacidades perceptivas, representadas a través do esquema corporal, coñecemento do*

corpo e as súas posibilidades de movemento ou a organización e percepción espazo-temporal.

B2.1. Valoración e aceptación da propia realidade corporal e a das demais persoas mostrando unha actitude crítica cara ao modelo estético-corporal socialmente vixente.

B2.2. Seguridade, confianza nun mesmo e nas demais persoas.

B2.3. Autonomía persoal: autoestima, expectativas realistas de éxito.

Bloque 3. Habilidades motrices: *céntrase nos aspectos cuantitativos do movemento, capacidades e habilidades motrices básicas, e a coordinación.*

B3.1. Adaptación da execución das habilidades motrices a situacións de práctica de complexidade crecente, con eficiencia, seguridade e creatividade.

B3.2. Realización combinada de desprazamentos, saltos, xiros, lanzamentos e recepcións.

B3.3. Adaptación das habilidades motrices a contornos de práctica non habituais que favorezan toma de decisións, con seguridade e autonomía: o medio natural.

B3.4. Control e dominio motor e corporal desde unha formulación previa á acción.

B3.5. Mellora das capacidades físicas básicas de forma xenérica e orientada á execución das habilidades motrices, recoñecendo a influencia da condición física na mellora destas.

B3.6. Autonomía e confianza nas propias habilidades motrices en situacións e contornos non habituais.

B3.7. Valoración do esforzo e o traballo ben executado desde o punto de vista motor como base para a propia superación.

B3.8. Disposición favorable a participar en actividades físicas diversas aceptando as propias posibilidades e limitacións, así como a existencia de diferenzas no nivel de habilidade.

Bloque 4. Actividades físicas artístico expresivas: *abarca o uso do corpo e o movemento como instrumentos de expresión e comunicación. Engloba os bailes, o ritmo, as danzas e a expresión de emocións e sentimentos, imitacións, representacións e dramatizacións.*

B4.1. O corpo e o movemento. Exploración, conciencia e gozo das posibilidades e recursos da linguaxe corporal.

B4.2. Recoñecemento e utilización creativa das zonas corporais e compoñentes do movemento expresivo: espazo, tempo e a intensidade. Zonas corporais: de equilibrio (pernas e pés), de forza (centro de gravidade corporal), de autoridade (peito, ombreiros, brazos) e expresiva (rosto, mirada e pescozo).

B4.3. Expresión e comunicación de sentimentos e emocións individuais e compartidas a través do corpo, o xesto e o movemento.

B4.4. Execución de bailes ou danzas do folclore popular galego valorando a importancia da súa conservación e difusión. Execución de danzas do mundo valorando a diversidade como factor de enriquecemento individual e colectivo.

B4.5. Participación na composición e execución de producións grupais a partir de estímulos rítmicos, musicais, poéticos... Elaboración de bailes, coreografías simples ou montaxes expresivas.

B4.6. Desenvolvemento das habilidades motrices básicas, xenéricas e específicas e da condición física, participando en actividades artístico-expresivas. Recoñecer e valorar a posibilidade de cambiar as montaxes ou coreografías de actividades artístico-expresivas (espazos, materiais, tempos...) para adaptalas ás necesidades do grupo.

Bloque 5. Actividade física e saúde: *engloba aqueles contidos relacionados coa mellora da saúde e a calidade de vida. A hixiene (corporal e postural), a alimentación, a condición física orientada á saúde, así como a adopción de medidas de seguridade e a prevención de accidentes.*

B5.1. Autonomía na hixiene corporal (vestimenta e aseo tras o exercicio) e adquisición de hábitos posturais e alimentarios saudables (incluída a correcta hidratación durante e despois do exercicio).

B5.2. Recoñecemento dos beneficios da actividade física na saúde integral da persoa e identificación crítica das prácticas pouco saudables (sedentarismo, abuso do lecer audiovisual, adicción ás novas tecnoloxías, consumo de tabaco ou alcohol...). Valoración do xogo e o deporte como alternativas aos hábitos nocivos para a saúde.

B5.3. Adquisición de hábitos de quecemento (global e específico), de dosificación do esforzo e recuperación, necesarios para previr lesións.

B5.4. Mellora da condición física orientada á saúde en función do desenvolvemento psicobiolóxico.

B5.5. Recoñecemento e aplicación das medidas básicas de prevención e seguridade na práctica de actividade física en relación coa execución motriz e co uso de materiais e espazos.

B5.6. Valoración da actividade física como factor esencial no mantemento e mellora da saúde. Aprecio, gusto e interese polo coidado do corpo.

Bloque 6. Os xogos e actividades deportivas: *presenta contidos relacionados co xogo e coas actividades deportivas. O xogo pode ser un recurso metodolóxico ou un contido con sentido propio (xogos populares e tradicionais galegos, o respecto ás normas e aos compañeiros/as, así como estratexias básicas do xogo relacionadas coa cooperación, oposición e cooperación-oposición).*

B6.1. Uso adecuado das estratexias básicas dos xogos relacionadas coa cooperación, a oposición e a cooperación-oposición.

- B6.2. Aceptación e respecto cara ás normas, regras e persoas que participan no xogo. Elaboración e cumprimento dun código de xogo limpo.
- B6.3. O xogo e o deporte como fenómenos sociais e culturais. Práctica de xogos e actividades deportivas de diferentes modalidades con dificultade crecente.
- B6.4. Coñecemento, práctica e valoración dos xogos e deportes tradicionais de Galicia. Coñecemento e práctica de xogos doutras culturas.
- B6.5. Desenvolvemento das habilidades motrices básicas, xenéricas e específicas e da condición física, participando en xogos predeportivos e en predeportes. Recoñecer e valorar a posibilidade de cambiar as regras de xogo (espazos, materiais, tempos...) para adaptalas ás necesidades do grupo.
- B6.6. Uso adecuado das estratexias básicas dos xogos relacionadas coa cooperación, a oposición e a cooperación-oposición.
- B6.7. Iniciación ao deporte de orientación (colexio, parque, medio natural). Toma de contacto co compás. Participación na organización e desenvolvemento de xogos de orientación.
- B6.8. Práctica responsable de actividades físicas lúdicas e deportivas nas saídas á contorno natural de Galicia.
- B6.9. Coñecemento, goce, coidado e valoración da natureza.

3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

A avaliación é un elemento fundamental da práctica educativa. Permítenos recoller a información necesaria para poder valorar que obxectivos conséguense e cales non, onde, como, cando e porqué se producen problemas e erros e cal é o seu grao de profundidade. De acordo coa Orde do 9 de xuño de 2016, pola que se regula a avaliación e a promoción do alumnado que cursa educación primaria na Comunidade autónoma de Galicia, a avaliación será continua e global, e terá en conta o seu progreso no conxunto das áreas e na adquisición das competencias clave.

Os referentes para a valoración do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos da etapa nas avaliacións continua e final das disciplinas troncais, específicas e de libre configuración autonómica serán os **criterios de avaliación** e os **estándares de aprendizaxe** avaliáveis.

Criterios de avaliación

B1.1. Opinar coherentemente con actitude crítica, tanto desde a perspectiva de participante como de espectador ou espectadora, ante as posibles situacións conflitivas xurdidas, participando en debates, e aceptando as opinións dos e das demais.

B1.2. Extraer e elaborar información relacionada con temas de interese na etapa, e compartila, utilizando fontes de información determinadas e facendo uso das tecnoloxías da información e a comunicación como recurso de apoio á área.

B1.3. Demostrar un comportamento persoal e social responsable, respectándose a un mesmo e as demais persoas nas actividades físicas e nos xogos, aceptando

as normas e regras establecidas e actuando con interese e iniciativa individual e traballo en equipo.

B2.1. Valorar, aceptar e respectar a propia realidade corporal e a dos e das demais, mostrando unha actitude reflexiva e crítica.

B3.1. Resolver situacións motrices con diversidade de estímulos e condicionantes espazo-temporais, seleccionando e combinando as habilidades motrices básicas e adaptándoas ás condicións establecidas de forma eficaz.

B4.1. Utilizar os recursos expresivos do corpo e o movemento, de forma estética e creativa, comunicando sensacións, emocións e ideas.

B4.2. Relacionar os conceptos específicos de Educación física e os introducidos noutras áreas coa práctica de actividades artístico-expresivas.

B5.1. Recoñecer os efectos do exercicio físico, a hixiene, a alimentación e os hábitos posturais sobre a saúde e o benestar, manifestando unha actitude responsable cara a un mesmo.

B5.2. Mellorar o nivel das súas capacidades físicas, regulando e dosificando a intensidade e duración do esforzo, tendo en conta as súas posibilidades e a súa relación coa saúde.

B5.3. Identificar e interiorizar a importancia da prevención, a recuperación e as medidas de seguridade na realización da práctica da actividade física.

B6.1. Resolver retos tácticos elementais propios do xogo e de actividades físicas, con ou sen oposición, aplicando principios e regras para resolver as situacións motrices, actuando de forma individual, coordinada e cooperativa e desempeñando as diferentes funcións implícitas en xogos e actividades.

B6.2. Coñecer e poñer en práctica a diversidade de actividades físicas, lúdicas, deportivas, en especial as de Galicia.

B6.3. Relacionar os conceptos específicos de Educación física e os introducidos noutras áreas coa práctica de actividades físico-deportivas.

B6.4. Manifestar respecto cara ao contorno e o medio natural nos xogos e actividades ao aire libre, identificando e realizando accións concretas dirixidas á súa preservación.

Estándares de aprendizaxe

EFB1.1.1. Adopta unha actitude crítica ante as modas e a imaxe corporal dos modelos publicitarios.

EFB1.1.2. Explica aos seus compañeiros e compañeiras as características dun xogo practicado na clase e o seu desenvolvemento.

EFB1.1.3. Recoñece e cualifica negativamente as condutas inapropiadas que se producen na práctica ou nos espectáculos deportivos.

EFB1.1.4. Demostra un nivel de autoconfianza axeitada ás súas capacidades.

EFB1.2.1. Utiliza as novas tecnoloxías para localizar e extraer a información que se lle solicita.

EFB1.2.2. Presenta os seus traballos atendendo ás pautas proporcionadas, con orde, estrutura e limpeza e utilizando programas de presentación.

EFB1.2.3. Expón as súas ideas de forma coherente e exprésase de forma correcta en diferentes situacións e respecta as opinións dos e das demais.

EFB1.3.1. Participa activamente nas actividades propostas buscando unha mellora da competencia motriz.

EFB1.3.2. Demostra autonomía e confianza en diferentes situacións, resolvendo problemas motores con espontaneidade e creatividade.

EFB1.3.3. Incorpora nas súas rutinas o coidado e hixiene do corpo.

EFB1.3.4. Participa na recollida e organización de material utilizado nas clases.

EFB1.3.5. Acepta formar parte do grupo que lle corresponda e o resultado das competicións con deportividade.

EFB1.3.6. Recoñece e respecta as normas de educación viaria en contornos habituais e non habituais.

EFB2.1.1. Respecta a diversidade de realidades corporais e de niveis de competencia motriz entre os nenos e nenas da clase.

EFB2.1.2. Toma conciencia das esixencias e valoración do esforzo que comportan as aprendizaxes de novas habilidades.

EFB3.1.1. Adapta os desprazamentos a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas axustando a súa realización aos parámetros espazo-temporais e mantendo o equilibrio postural.

EFB3.1.2. Adapta a habilidade motriz básica de salto a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas, axustando a súa realización aos parámetros espazo-temporais e mantendo o equilibrio postural.

EFB3.1.3. Adapta as habilidades motrices básicas de manipulación de obxectos (lanzamento, recepción, golpeo etc.) a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas aplicando correctamente os xestos e utilizando os segmentos dominantes e non dominantes.

EFB3.1.4. Aplica as habilidades motrices de xiro a diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas tendo en conta os tres eixes corporais e os dous sentidos, e axustando a súa realización aos parámetros espazo-temporais e mantendo o equilibrio postural.

EFB3.1.5. Mantén o equilibrio en diferentes posicións e superficies.

EFB3.1.6. Realiza e propón actividades físicas e xogos no medio natural ou en contornos non habituais, adaptando as habilidades motrices á diversidade e incerteza procedente da contorno e ás súas posibilidades.

EFB4.1.1. Representa personaxes, situacións, ideas, sentimentos utilizando os recursos expresivos do corpo individualmente, en parellas ou en grupos.

EFB4.1.2. Representa ou expresa de forma creativa movementos a partir de estímulos rítmicos ou musicais, individualmente, en parellas ou grupos.

EFB4.1.3. Coñece, propón e leva a cabo bailes e danzas representativas da cultura galega e doutras culturas, seguindo unha coreografía establecida.

EFB4.1.4. Constrúe e leva a cabo composicións grupais en interacción cos compañeiros e compañeiras utilizando os recursos expresivos do corpo e partindo de estímulos musicais ou plásticos.

EFB4.2.1. Identifica a capacidade física básica implicada de forma máis significativa nas actividades expresivas.

EFB4.2.2. Recoñece a importancia do desenvolvemento das capacidades físicas para a mellora das habilidades motrices implicadas nas actividades artístico-expresivas.

EFB5.1.1. Interésase por mellorar as capacidades físicas.

EFB5.1.2. Relaciona os principais hábitos de alimentación coa actividade física (horarios de comidas, calidade/cantidade dos alimentos inxeridos etc.).

EFB5.1.3. Recoñece os efectos beneficiosos do exercicio físico para a saúde e os prexudiciais do sedentarismo, dunha dieta desequilibrada e do consumo de alcohol, tabaco e outras substancias..

EFB5.1.4. Adopta hábitos posturais axeitados na súa vida cotiá e na práctica da actividade física, recoñecendo a súa importancia para saúde.

EFB5.1.5. Realiza os quecementos de forma autónoma e sistemática valorando a súa forma preventiva.

EFB5.2.1. Mostra unha mellora global con respecto ao seu nivel de partida das capacidades físicas orientadas á saúde.

EFB5.2.2. Identifica a frecuencia cardíaca e respiratoria, en distintas intensidades de esforzo.

EFB5.2.3. Adapta a intensidade do seu esforzo ao tempo de duración da actividade.

EFB5.2.4. Identifica o seu nivel comparando os resultados obtidos en probas de valoración das capacidades físicas e coordinativas cos valores correspondentes á súa idade.

EFB5.3.1. Explica e recoñece as lesións e enfermidades deportivas máis comúns, así como as accións preventivas e os primeiros auxilios.

EFB6.1.1. Utiliza os recursos adecuados para resolver situacións básicas de táctica individual e colectiva en diferentes situacións motrices.

EFB6.1.2. Realiza combinacións de habilidades motrices básicas axustándose a un obxectivo e a uns parámetros espazo-temporais.

EFB6.2.1. Recoñece as diferenzas, características entre xogos populares, deportes colectivos, deportes individuais e actividades na natureza.

EFB6.2.2. Recoñece a riqueza cultural, a historia e a orixe dos xogos e os deportes tradicionais de Galicia.

EFB6.2.3. Realiza e pon en valor distintos xogos e deportes tradicionais de Galicia respectando principios e regras específicas destes.

EFB6.3.1. Identifica a capacidade física básica implicada de forma máis significativa nos exercicios.

EFB6.3.2. Recoñece a importancia do desenvolvemento das capacidades físicas para a mellora das habilidades motrices.

EFB6.3.3. Distingue na práctica de xogos e deportes individuais e colectivos estratexias de cooperación e de oposición.

EFB6.3.4. Describe os exercicios realizados, usando os termos e coñecementos que sobre o aparello locomotor se desenvolven na área de Ciencias da natureza.

EFB6.4.1. Faise responsable da eliminación dos residuos que se xeran as actividades no medio natural.

EFB6.4.2. Utiliza os espazos naturais respectando a flora e a fauna do lugar.

4. **COMPETENCIAS CLAVE**

Tal e como aparece indicada na nova configuración do currículo, a cal está concretada no **Decreto 105/2014, do 4 de setembro**, establécense a adquisición de determinadas competencias claves, as cales deben ser

adquiridas polo alumnado. Segundo este decreto as competencias clave son “*capacidades para aplicar de forma integrada os contidos propios de cada ensinanza e etapa educativa, co fin de lograr a realización adecuada de actividades e a resolución eficaz de problemas complexos*”.

Coa entrada en vigor da **Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro**, para a Mellora da Calidade Educativa, establécense 7 competencias clave, as cales son un elemento esencial no currículo, polo que a área de educación física contribuirá a consecución de estas. Ademais de estas 7 competencias clave, destacamos tamén a competencia motriz:

- No currículo de Educación Primaria (**Decreto 105/2014, de 4 de setembro**), no *Anexo II* menciona a **competencia motriz**, fundamental para o desenvolvemento das sete competencias clave.

1.º Comunicación lingüística (CCL).

- A Educación Física desenvolve esta competencia dende varias perspectivas, grazas á variedade de intercambios que permite, a parte do vocabulario específico que a área aporta.

2.º Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT).

- En Educación Física, propíciase un campo de actividades variadas e diversas que permite o uso, o desenvolvemento, a mellora e a consolidación das habilidades matemáticas básicas, en situacións reais ou creadas : organiza e estrutura o espazo e o tempo, desenrola a lóxica e o razoamento nos xogos, etc...

3.º Competencia dixital (CD).

A saúde, a actividade física e o deporte xeran información que o alumno/a debe seleccionar, procesar e utilizar. A área de Educación Física contribúe a esta competencia dende varios puntos de vista:

- Ensina a buscar, seleccionar e analizar de xeito información relacionada coa saúde, o deporte e o exercicio físico.
- Fomenta progresivamente o espírito crítico ante determinadas informacións, e ensina a formar o propio criterio ante os sucesos relacionados co ámbito da actividade física e o deporte...etc

4.º Aprender a aprender (CAA).

Aprender a aprender significa desenrolar habilidades que posibiliten a adquisición de coñecementos tanto teóricos como prácticos:

- Fomenta a adquisición de coñecementos relacionados cunha vida san e hábitos saudables.
- Traballa a toma de conciencia das posibilidades e limitacións, o que permite a mellora persoal.
- Utiliza técnicas de aprendizaxe como a concentración, a memoria e a reflexión para adquirir novos coñecementos e experiencias relacionadas coa actividade física e o deporte.
- Ensina a autoavaliar as capacidades para tomar conciencia do propio estado de saúde, a adoptar certas normas de prevención de riscos na práctica de actividades deportivas.
- Desenrola o gusto por aprender novas habilidades e técnicas deportivas.
- Favorece estilos de vida activos, motivados por novos retos, actividades e aprendizaxes.

- **5.º Competencias sociais e cívicas (CSC).**

- As características da Educación Física, especialmente no que se refire na dinámicas de relacións, presente nas sesións, fana axeitada para a educación en habilidades sociais.

- **6.º Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).**

- A Educación física axuda á consecución desta competencia mellorando o coñecemento do corpo e do contorno, a percepción espacial e temporal, e incrementando o nivel de habilidades e capacidades e, en consecuencia a autonomía e a iniciativa persoal do alumno.

7.º Conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contribúe á expresión de ideas ou sentimentos de forma creativa contribúe mediante a exploración e utilización das posibilidades e recursos do corpo e do movemento. Á apreciación e comprensión do feito cultural, e á valoración da súa diversidade, faino mediante o recoñecemento e a apreciación das manifestacións culturais específicas da motricidade humana, tales como os deportes, os xogos tradicionais, as actividades expresivas ou a danza e a súa consideración como patrimonio dos pobos.

5. MÍNIMOS ESIXIDOS

1. Aмосa actitudes de colaboración, tolerancia e respecto na resolución dos conflitos xurdidos na práctica dos xogos e da actividade física.
2. Implícase nas diferentes actividades motrices recoñecendo e aceptando as diferencias individuais

3. Acepta, valora e respecta a propia realidade corporal e a dos demais.
4. Reproduce corporalmente ou con instrumentos, estruturas rítmicas. Propón estruturas rítmicas sinxelas e reproducéas corporalmente ou con instrumentos.
5. Utiliza os recursos expresivos do corpo e do movemento de forma creativa comunicando ideas, sentimentos e representando personaxes e historias reais ou imaxinarias.
6. Regula o seu esforzo de acordo coa natureza da tarefa que se realiza.
7. Desprazase e salta de forma diversa, variando puntos de apoio, amplitudes e frecuencias combinando as habilidades de maneira equilibrada e coordinada, axustando os movementos corporais eficazmente aos cambios das condicións da actividade.
8. Xira sobre os eixos lonxitudinal e transversal, mantendo o equilibrio nas execucións e achegando respostas motrices acordes coas prácticas solicitadas.
9. Lanza, pasa e recibe pelotas ou outros móbiles con control, adecuando os movementos ás traxectorias.
10. Recoñece os efectos da actividade física, hixiene e alimentación sobre a saúde e mostra interés por adoptar hábitos de aseo e hixiene postural na práctica da actividade física e na súa vida diaria.
11. Participa en xogos e actividades físicas establecendo relacións equilibradas cos outros, evitando discriminación por características persoais, de xénero ou culturais.
12. Coñece e valora a diversidade de actividades físicas, lúdicas e predeportivas, así coma os ámbitos nos que se desenvolven.
13. Resolve problemas motores de xeito eficaz nas actividades físicas, lúdicas, predeportivas, artísticas e nos predeportes.
14. Coñece, indaga e practica xogos e deportes tradicionais propios da zona.

15. Coñece, respecta e aplica as regras e principios de acción propios dos xogos e das actividades deportivas.

16. Entrega e presenta os traballos indicados no prazo correspondente atendendo ás pautas proporcionadas.

17. Asiste coa roupa axeitada ás clases de EF (*roupa deportiva e zapatillas deportivas*).

6. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación entendese como unha fase máis do propio proceso de ensino aprendizaxe, polo que potenciaremos o seu carácter pedagóxico (elemento de mellora). A pesar de que a avaliación é un proceso continuo, distinguimos tres momentos:

Avaliación inicial ou de diagnóstico: esta avaliación realizarémola na UD 1 con un xogo de preguntas que engloben diferentes vertentes, para comprobar como se manexa o alumnado, así como unha serie de probas prácticas, para comprobar os seus valores de destreza, habilidade, cooperación, forza e velocidade. Ao comezo de cada U. D. é importante recoller información sobre o estado en que se atopan os nosos alumnos/as respecto aos novos contidos a desenvolver. En todas as unidades, a primeira sesión será ordinaria, pero facendo especial fincapé en tomar rexistros.

Avaliación continua ou formativa: Ao longo da unidade, analizaremos as incidencias, se están claros os obxectivos, se a selección de contidos é axustada, o enfoque metodolóxico, as actividades atractivas ou eficaces, realizando os axustes necesarios.

Avaliación final ou sumativa: Ao final da U. D., é preciso obter información sobre o grao de aprendizaxe dos contidos e resultados acadados polo

alumnado, tendo en conta os criterios de avaliación de nivel, rexistros anecdóticos e probas orais.

7. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Intentaremos obter a maior cantidade de información sobre o proceso de ensino-aprendizaxe, polo que utilizaremos varios instrumentos de avaliación.

A **avaliación do alumnado** realizarase mediante:

1. **Observación diaria:** rexistraremos o que sucede nas sesións de forma sistemática. Para iso contamos en cada U.D. con **rúbricas** coas que se avaliarán os distintos estándares de aprendizaxe, valorado cun **40%**. Tamén utilizaremos unha **escala de observación e rexistro anecdótico**, para valorar o comportamento, participación e actitudes, cun **40%**.
2. **Probas orais e escritas:** A proba escrita realizarase a través dun **cuestionario (10%)**, o cal será a través de preguntas tipo test, múltiple elección ou resposta corta. A proba oral será a través de **exposición oral u/ou traballo escrito**, valorada nun **10%**, a través dunha **escala de observación**.

AVALIACIÓN		
Tipo de avaliación	Criterio	Instrumento
<u>Observación directa</u>	Aspecto psicomotor	<i>Rúbrica</i>
	Comportamento, participación e actitudes	<i>Escala de observación</i>

<u>Probos orais e escritas</u>	Aspecto conceptual	<i>Cuestionario</i>
	Exposición oral u/ou traballo escrito	<i>Escala de observación</i>

Na **avaliación docente**, somos conscientes de que **debemos reflexionar** sobre a nosa propia actuación, coa intención de melloralala. Realizarase unha **análise exhaustiva do proceso de ensino-aprendizaxe e da propia programación, a través de auto avaliación e avaliación docente.**

Seguirase a **Orde do 9 de xuño de 2016**, que regula a avaliación na educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia, na que se estipulan os resultados en: insuficiente (1, 2, 3 ou 4), suficiente (5), ben (6), notable (7 ou 8) e sobresaínte (9 ou 10).

8. METODOLOXÍA

Cando falamos de **metodoloxía**, referímonos ao como ensinar, segundo nos indica o **Decreto 105/2014, do 4 de setembro**, a metodoloxía é o *“conxunto de estratexias, procedementos e accións organizadas e planificadas polo profesorado, de maneira consciente e reflexiva, coa finalidade de posibilitar as aprendizaxes do alumnado e o logro dos obxectivos suscitados”*.

A metodoloxía didáctica será **comunicativa, inclusiva, activa e participativa**, e dirixida ao logro dos obxectivos e das competencias clave. Neste sentido prestarase atención ao desenvolvemento de metodoloxías que permitan integrar os elementos do currículo mediante o desenvolvemento de tarefas e actividades relacionadas coa resolución de problemas en contextos da vida real.

A metodoloxía ha de ser adecuada ao desenvolvemento do neno-a e aos principios educativos que postulan a actividade como medio para chegar ao coñecemento das cousas.

A Educación física nesta etapa terá un carácter eminentemente global e lúdico, ata o punto de converter o xogo no contexto ideal para a maioría das aprendizaxes.

O mestre desenrolará unha función dinamizadora e integradora. Na organización da clase deberá evitar os tempos mortos e de espera, controlar os tempos de recuperación variando a actividade, é ter en conta factores como o lugar(ximnasio, aire libre, aula...), o momento (estación, hora..), a composición do grupo (número, idade e sexo) e a selección das actividades e material.

Traballaremos sempre que poidamos en parellas ou pequenos grupos, para fomentar as diferentes relacións interpersoais. As **familias** serán imprescindibles no proceso de ensino-aprendizaxe. As sesións terán un **carácter lúdico e global**, para desta forma facilitar a adquisición dos diferentes contidos.

Tanto o método como o estilo de aprendizaxe está en función do que pretendamos conseguir; polo tanto, primeiro veremos o que pretendemos e logo utilizaremos o método axeitado para conseguilo.

Nesta programación utilizaremos o **xogo coma recurso metodolóxico**, xa que contribúe á consecución de aprendizaxes significativas, naturais, creativas, coeducativas, adaptativas, integrais...

Ademais, permítenos traballar case calquera tipo de contido e sempre con garantías de éxito. Ten un indiscutible valor educativo, imprescindible para un correcto desenvolvemento físico, psíquico, social, afectivo, simbólico e moral.

5.1.Principios metodolóxicos

Tal e como nos indica o **Decreto 105/2014, do 4 de setembro**, débense de ter en conta unha serie de **orientacións ou principios metodolóxicos** na educación primaria, á hora de impartir diferentes contidos na aula.

A metodoloxía utilizada nas sesións será

- **Globalizadora**
- **Flexible:** que permita axustar as propostas ao ritmo de cada alumno,
- **Participativa:** favorecerá o traballo en quipo fomentando o compañeirismo e a cooperación,
- **Lúdica:** o alumno debe divertirse facendo Educación Física,
- **Activa:** o alumno é o protagonista da súa propia acción,

- **Indutiva:** favorecerá o autoaprendizaxe de xeito que o neno sexa capaz de resolver problemas motrices,
- **Creativa:** as propostas estimularán a creatividade do alumno.

Ase mesmo deberá fomentar nos nenos/as a exploración, o descubrimento, a creatividade, e sobre todo a valoración das propias posibilidades; todo isto, a través do xogo.

Os **contidos** seleccionados deben de levarnos á consecución das competencias clave da etapa. A base da nosa docencia será o **traballo cooperativo**, o cal nos axudará a potenciar todo aquela inclusión localizada na aula.

5.2. Metodoloxía específica

En canto aos **estilos ou métodos de ensino**, sinalar que utilizaremos os máis axeitados para cada situación; tendo en conta as características do alumnado, instalacións, materiais, obxectivos e contidos. Son os seguintes:

- **Mando directo modificado:** o docente é o encargado de levar o peso da clase. Nas tarefas de quecemento, e tamén nas partes finais de estiramientos.
- **Asignación de tarefas:** segue sendo o docente o encargado de marcar o inicio e o final da actividade, pero é o alumnado o que decide o número de repeticións que realiza, o ritmo e similares. Utilizáremolo nas sesións que involucremos o traballo en circuitos, etc.
- **Descubrimento guiado:** será o profesor o encargado de propoñer a actividade, pero será o alumno/ao/a que se dispoña a atopar a solución.
- **Resolución de problemas:** no mesmo caso que no anterior, pero cando haxa máis de unha resposta posible.
- **Ensinanza recíproca:** Por parellas un alumno/a pasa a ser o observador e corrector do outro. O docente decide as tarefas que se van realizar e os criterios de observación e corrección.
- **Creatividade ou método de libre exploración.**
- **Programas individuais.**

Dependendo do obxectivo que pretendamos acadar vanse utilizar os seguintes **métodos**:

- **Conducido**: máxima intervención do mestre utilizando a repetición e a demostración, cun estilo de aprendizaxe de mando directo.
- **Semiconducido**: Intervención media do mestre; é un aprendizaxe polo descubrimento guiado.
- **Non conducido**: mínima intervención do mestre; e un aprendizaxe mediante a busca, cunha grande importancia da creatividade do neno/a.

As **canles** que utilizaremos para transmitirle a información ao alumnado serán:

- **Canle visual**: transmitirase a información a través da axuda visual. Utilizando vídeos, na explicación de distintos aspectos técnicos e tácticos.
- **Canle auditivo**: a través de explicacións, na meirande parte das explicacións.
- **Canle kinestésico-táctil**: axuda nas diferentes execucións, na fase de volta á calma, coa correccións de posturas incorrectas.

No referente ás **estratexias**, serán fundamentalmente globais, xa que se busca o desenvolvemento integral do alumnado.

Favoreceremos os **agrupamentos** en pequenos grupos, para a mellora comunicativa, ademais de agrupamentos en parellas e masivos, aínda que os utilizaremos case todos en función das necesidades respectando sempre as normas do Plan de adaptación á situación COVID, cumprindo as distancias, os aforos e as medidas médico-sanitarias.

3. ***Metodoloxía específica nas modalidades non presencial e semipresencial.***

Seguindo o protocolo de adaptación ao contexto da Covid 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2020-2021 no que se recollen as medidas de actuación para o período de actividade lectiva non presencial e semipresencial, a **ferramenta principal** que empregamos para a comunicación

co noso alumnado é a **aula virtual do Centro**; nela especificarase no apartado de Axenda da Aula Virtual os contidos e as tarefas semanalmente (mediante presentacións en **genially**, **canvas**, **vídeos de youtube**, recursos interactivos, **lim**, documentos en pdf...). Na modalidade semipresencial, os días que sexan presenciais adicaranse fundamentalmente á realización de actividade física e a solventar dúbidas.

Facilitarase ao alumnado e ás familias o **número de teléfono** e o **correo electrónico** da mestra para establecer unha comunicación bidireccional, personal e directa, non só para enviar o material, solventar as dúbidas que poidan xurdir con relación aos contidos senon para calque tipo de apoio que poidan precisar.

Empregarase a aplicación Abalar Móbil ou unha *Lista de Difusión*, para informar ás familias das actividades subidas á web e facilitarlle así o labor a aquelas que presenten dificultades coas TIC.

A dispoñibilidade horaria para atención ás familias será total, adaptándonos aos seus horarios laborais e familiares.

O alumnado enviará as actividades propostas feitas para a súa corrección e posterior envío a través do correo electrónico ou wasap adaptándonos aos ritmos individuais dos nenos/nenas, ás distintas circunstancias familiares, e á situación excepcional que estamos a vivir. Unha vez recibidas envíaselles mensaxes de reforzo positivas para a súa autoestima. Os traballos realizados polo alumnado serán colgados na páxina web do centro na lapela de Educación Física.

As actividades propostas estarán dirixidas pola mascota de Educación Física, a **vaca Marela**, que semanalmente propondrá diferentes retos e actividades utilizando o xogo como recurso metodolóxico dándolle así un carácter lúdico e ao mesmo tempo motivador ao desenvolvemento integral dos nosos alumnos e alumnas .

Por tanto, empregamos unha **metodoloxía comunicativa, inclusiva, activa, participativa, individualizada**, centrándonos no desenvolvemento de tarefas relacionadas coa resolución de problemas en contextos da vida real a través dun **enfoque competencial** e do deseño de actividades de aprendizaxe integradas que lle permitan ao alumnado avanzar cara aos resultados de aprendizaxe de máis dunha competencia ao mesmos tempo. Baseámonos así nunha **perspectiva construtivista da aprendizaxe**.

Poñemos énfase na **atención á diversidade do alumnado**.

Debemos destacar a importancia na etapa de primaria do **xogo** como elemento motivador e que permite lograr aprendizaxes significativas. A **gamificación** é empregada para motivar aos nosos nenos e nenas a aprender e fomentar a súa autonomía de xeito que sexan os protagonistas do seu propio aprendizaxe. Utilizáremola por exemplo cos recursos de Ludos e outras aplicacións nos que o alumnado debe poñer en práctica as aprendizaxes adquiridas.

Como queda de manifesto, a natureza da materia, as condicións do alumnado, a dispoñibilidade de recursos, a situación excepcional que se está a vivir...condicionan o proceso de ensinanza – aprendizaxe e os métodos empregados.

9. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Esta programación está deseñada e orientada para dar solución a un grupo de alumnos, que de maneira directa ou indirecta, é un grupo con multitude de diferenzas entre si.

Coa sutil intención de dar maiores facilidades ao alumnado, axustarase a axuda pedagóxica ás súas necesidades. Tentarei que entre algunhas desas facilidades, predominen a facilitación de recursos e estratexias diversas, os cales e as cales serán necesarios para dotar ao alumnado dunha mellor resposta ante a gran cantidade de motivacións, intereses, carencias e capacidades que presentan os alumnos nesta franxa de idade.

Tal e como nos indica o **artigo 16 do Decreto 105/2014, do 4 de setembro**, polo que se establece o currículo da Educación Primaria na Comunidade Autónoma de Galicia, defínese NEAE como: “alumnos/as que requiren unha atención educativa diferente á ordinaria por presentar necesidades educativas especiais; por dificultades específicas de aprendizaxe, Trastorno por Déficit de Atención e Hiperactividade (TDAH), polas súas altas capacidades intelectuais; por incorporarse tarde ao sistema educativo; por condicións persoais ou de historia escolar”.

Segundo o **Decreto 229/2011, do 7 de decembro**, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia, como docentes debemos ser capaces de identificar con moita brevidade estes casos.

Polo tanto, teremos en conta as **medidas de atención á diversidade** que aparecen recollidas na **Orde do 6 de Outubro de 1995**, pola que se regulan as adaptacións do currículo, establecéndose as seguintes: **Reforzo Educativo ou Adaptación Curricular Individualizada (A.C.I.)**, nos casos que fosen necesarios.

Durante o transcurso do ano académico, poden xurdir **patoloxías temporais** como (escordadura, fractura, cambra, distensión muscular ou articular, feridas, etc.) que impiden a realización de actividade física durante algunhas sesións. Durante este tempo o alumnado que as padeza realizará algunhas das seguintes tarefas de maneira escrita ou no portátil do centro:

- Recompilar información en internet, sobre a U.D. que se leva a cabo nese momento.
- Completar modelos de sesión coas actividades realizadas polos compañeiros/ás.
- Colaborar nos aspectos organizativos da sesión. Por exemplo: marcando ritmos, controlando tempos, levando conta dos tanteos...

Diversidade e concreción dos casos: En todos os casos o alumno terá que permanecer na instalación deportiva co calzado e material deportivo adecuado, salvo casos moi concretos, os cales estean xustificadas.

10. PLANS E PROXECTOS

Nesta programación incluiremos varios plans de centro, así como proxectos, seguindo a **LOMCE** e o actual currículo da Comunidade Autónoma de Galicia (**Decreto 105/2014, do 4 de setembro**):

Plan Lector: Dende E.F. contribuírase ao principal obxectivo do proxecto lector, ao fomento do gusto pola lectura e á comprensión lectora a través de calquera actividade que desenvolva a expresión oral, a lectura ou a escritura, por exemplo:

- Lecturas comprensivas e críticas (prensa deportiva)
- Recopilación de xogos tradicionais, populares ou da zona.
- Debates, charlas sobre xogo limpo, consumismo, alimentación
- Utilización do diálogo na comunicación e resolución de conflitos

Proxecto Lingüístico : Segundo o PLC a lingua galega ten un predominio claro no centro, polo cal intentaremos conseguir un aprecio pola mesma e polo tanto potenciar o seu uso. Tendo en conta a lexislación vixente a lingua vehicular en E.F. será o galego, asemade respectaremos as producións do alumnado tanto sexan feitas nunha ou outra lingua. O respecto por ambas linguas levaranos a interiorizar a importancia que ten o dominio das mesmas para poder empregalas sen ningunha traba en calquera circunstancia.

Plan Tic: segundo nos indica o **D. 105/2014, do 4 de setembro**, a adquisición da Competencia Dixital é sumamente importante. Seguindo o establecido no plan de integración das TIC, fomentaremos o seu uso dende a E.F. mediante:

- Utilización de aplicacións informáticas tipo Lim, Clic
- Utilización de medios informáticos, pizarras dixitais, cámaras,etc.
- Analise das propias execucións.
- Participación en programas e xogos interactivos da Educación Física.

Plan de atención á diversidade: recolleranse todas as actuacións relacionadas co alumnado con NEAE.

Plan de acción titorial: abordaremos todas as actuacións referidas a atención do alumnado. Será levado a cabo polo titor.

Plan de convivencia: realizaranse xogos de carácter cooperativo, especialmente na UD 1, a cal irá orientada a xogos de presentación.

11. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

O **actual currículo da Educación Primaria** indica unha serie de elementos transversais no seu **artigo 11**, os cales debemos de traballar ao longo do curso. Anteriormente, na **Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio de Educación** eran denominados como “Educación en Valores”. Os elementos transversais deben ser traballados en todas as áreas, e nós dende a área de Educación Física farémolo da seguinte maneira:

Calidade, equidade e inclusión educativa. Especial énfase no alumnado con diferentes ritmos de aprendizaxe. **Prevención e resolución pacífica de conflitos.** Integraremos o respecto polos valores máis importantes da nosa sociedade. Aproveitaremos o Día Escolar da non Violencia e a Paz. **Evitaranse os comportamentos, estereotipos e contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón de orientación sexual.** A través do traballo en grupos mixtos traballaremos este elemento transversal. Aproveitaremos a conmemoración do Día Internacional da violencia de xénero. **Desenvolvemento do espírito emprendedor e iniciativa empresarial.** Este elemento transversal traballarémolo dende as actividades que impliquen estilos pouco directivos. **Desenvolvemento sostible e medio ambiente.** Na área de Educación Física promoveranse actividades que axuden a coñecer, gozar, respectar e coidar o contorno. Fomentárase a convivencia cos demais e o respecto polos valores máis importantes da nosa sociedade.

O xogo, deportes e actividades físicas propician situación de tensión, enfrontamento, rivalidade, etc, que é necesario resolver cunha **actitude de diálogo**. Potenciaremos actitudes de convivencia, respecto, solidariedade e participación.

Aproveitaremos as conmemoracións do Día Mundial do Ambiente, inculcando a importancia de manter limpo o entorno que nos rodea.

12) ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN E REFORZO

En canto os mecanismos de recuperación, o alumnado que non acade os mínimos poderá repetir a proba conceptual e valoraranse as probas prácticas (relacionadas coa evolución motriz) en posteriores unidades didácticas dado o carácter continuo da avaliación.

13) ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Actividades extraescolares e complementarias que se levaran a cabo:

- Magosto e Samaín.
- Día Internacional contra a Violencia de xénero (25 de novembro)
- Día da Declaración Universal dos Dereitos Humanos (10 decembro)
- Día Internacional da Educación (24 xaneiro)
- Día de Rosalía de Castro (24 febreiro)
- Día Internacional da Muller Traballadora (8 marzo)
- Día mundial da Saúde (7 abril)
- Semana das Letras Galegas (maio)
- Día do Medio Ambiente (5 xuño)
- Saídas relacionadas coa área de Educación Física (rutas de sendeirismo...)

14) MATERIAIS E RECURSOS

O mestre de Educación Física é o encargado de planificar o uso do material que se atope no Centro onde se imparten as clases, e da súa conservación e adquisición.

A Educación Física non está necesariamente supeditada a materiais específicos (bancos, pelotas, aros) senón que é importante utilizar materiais polivalentes (globos, cordas, indiacas....) e material diverso (cartón, papel de periódico, botellas de plástico, cintas...) e sacar de todos eles as súas posibilidades de utilización para alcanzar os obxectivos didácticos máis axeitados a cada material.

Tanto a seguridade como a hixiene son fundamentais na organización da clase, na utilización dos materiais e nas instalación do Centro.

En canto aos recursos para desenrolar as unidades didácticas utilizaranse:

- **Recursos persoais:** o profesor de Educación Física impartirá a súa materia en colaboración con tódolos membros da comunidade educativa: alumnado, profesor titor, Claustro.....
- **Recursos ambientais:**
 - pistas polideportivas (cuberta e ao aire libre),
 - ximnasio,
 - aula de psicomotricidade,
 - instalacións municipais anexas (pistas de atletismo, campo de fútbol e piscina)...

Partindo da situación de pandemia que se está a vivir e tendo en conta as recomendacións sanitarias do protocolo Covid 19, utilizarase preferentemente a pista polideportiva e a pista semi-cuberta sempre que as condicións metereolóxicas o permitan, en caso contrario empregaremos o ximnasio situado no edificio anexo do Centro. Éste conta con pouca ventilación, moita humidade e carece de calefacción. Trátase dunha aula de uso compartido polos diferentes

grupos estables de Primaria, características que se proporán para recoller no Plan de adaptación Covid. Resulta ser un espazo pequeno para poder manter as distancias de seguridade en determinadas actividades tendo en conta que hai grupos numerosos o que limitará a variedade de xogos.

- **Recursos didácticos:**
- Caderno de fichas de xogos de E.F.
- Recursos informáticos: Procesadores de texto, programas educativos (tipo clic e lim) e páxinas web
- **Recursos materiais:**
- Ximnásticos deportivos: Porterías, miniporterías, redes, canastras, espaldeira, bancos suecos, plinto, potro...
- Pequeno material: Balóns de baloncesto, fútbol, vóley, balonmán, pelotas de tenis, raquetas, aros...
- Outro material: Discos voadores, panos, goma elástica, teas, petos

15) PROCEDIMENTO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN

A avaliación desta programación levarase a cabo a través de diversos procedementos, como son por exemplo, a comprobación da adecuación da mesma ás características psicoevolutivas do alumnado mediante probas orais, onde se observará o tanto por cento do alumnado que acada ampliamente os obxectivos marcados, o que os acada lixeiramente e o que non os acada, de maneira que se fagan as modificacións oportunas para adecualos ás súas características e necesidades.

Así mesmo avaliarase a metodoloxía empregada observando no desenvolvemento das actividades propostas a implicación por parte do

alumnado de xeito que se modifiquen no que sexa preciso para facelas máis dinámicas e motivadoras, acercándoas ás características da nosa sociedade.

Ademais teranse en consideración os seguintes puntos:

- Desenvolvemento na clase da programación.
- Relación entre obxectivos e contidos e a súa contribución ao desenvolvemento das competencias clave.
- Adecuación de obxectivos e contidos coas necesidades reais.
- Adecuación de medios e metodoloxía coas necesidades reais.

23. EDUCACIÓN ARTÍSTICA: MÚSICA

ÍNDICE

1.Introdución

2. Contribución ao desenvolvemento das Competencias Clave

3. Concreción dos obxectivos para o curso

4. Estándares de aprendizaxe

5. Contidos. Temporalización da proposta didáctica

6.Concrecións metodolóxicas. Concrecións COVID 19. Plano da aula

7.Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado,

procedementos e instrumentos de avaliación.

8.Medidas de atención á diversidade e programa de reforzo

9.Concreción dos elementos transversais que se traballan no curso

10.Aplicacións dos plans e proxectos do centro

Educación musical – 6º de Educación Primaria

1.Introdución

O contacto coa música permítelle aos nenos/as comunicarse e convivir mellor coas outras persoas. A música achégalles seguridade e confianza porque teñen que compartir cancións e experiencias favorecendo a colaboración e o respecto mutuo. Ademais de mellorar a súa capacidade de aprendizaxe fomenta a concentración, a memoria e a expresión corporal. Por todos estes aspectos, esta programación ten como finalidade principal facilitar e fomentar o aprendizaxe, vivenciación e a afección pola música.

Cabe destacar a importancia da programación que nos permitirá poder responder ás necesidades e intereses tanto do alumnado como do mestre/a . Ademais de ter en conta as características socioculturais e evolutivas do alumnado, programar vainos permitir propiciar momentos que estimulen a autonomía, a cooperación, o pensamento crítico, o pensamento creativo e afianzar os coñecementos e os desempeños xa adquiridos.

2. Contribución ao desenvolvemento das Competencias Clave

A O Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia, seguindo a Recomendación 2006/962/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 18 de decembro de 2006, sobre as competencias clave para o aprendizaxe permanente, defíneas como “aquelas que todas as persoas precisan para a súa realización e desenvolvemento persoal, así como para a cidadanía activa, a inclusión social e o emprego”.

Dende a educación musical, con actividades de aprendizaxe e tarefas, debemos favorecer a adquisición eficaz das competencias clave:

1) **Competencia en comunicación lingüística (CCL)**: a través dos contos e das cancións contribuímos a desenvolver a comprensión e expresión oral.

2) **Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e Tecnoloxía (CMCT)**: podemos contribuír ao desenvolvemento das capacidades relacionadas coa competencia matemática grazas á práctica das figuras

xeométricas nas danzas, ao cómputo e cálculo dos pulsos, acentos, equivalencias,... A Música fomenta a capacidade de interacción co mundo físico no seu tratamento dos sons do contorno e na escoita e interpretación de danzas e cancións do mundo. Cando estamos a gravar sons, producións ou seleccionando información mediante recursos multimedia contribuímos ao desenvolvemento das competencias clave en ciencias e tecnoloxía.

3) Competencia dixital (CD): a música permite unha gran diversidade de modos de tratar a información; o proceso de ensinanza aprendizaxe da Música resulta moi favorable para empregar o gran abano de medios tecnolóxicos dos que dispoñemos como poden ser a PDI, o ordenador,...

4) Aprender a aprender (CAA): mediante a improvisación, a composición, corrección e a análise das obras musicais, favorecemos a confianza, a perseveranza a través dos ensaios e o sentido da responsabilidade do alumnado; desta maneira, estamos encamiñándoos a que sexan conscientes do seu coñecemento, e incluso, a que constrúan a súa propia aprendizaxe.

5) Competencias sociais e cívicas (CSC): Contribúese dende a materia de Música grazas ao respecto ás diferenzas sociais, ás profesións, á relación cos compañeiros/as, á familia ... que se fomenta tanto no tratamento dos contidos coma nos obxectivos a acadar.

6) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE): En Música, cando se elabora unha instrumentación, cando se crea unha improvisación, cando nos decantamos por diferentes interpretacións das obras e, sobre todo, cando simplemente creamos música estamos a afianzar o sentido de iniciativa e a facer do espírito emprendedor, a nosa identidade.

7) Conciencia e expresións culturais (CEC): É esta competencia a máis vencellada á música; as actividades de escoita, interpretación así como movemento e danza favorecerán o desenvolvemento da mesma. Cando tratamos repertorio do noso folclore, de outras culturas ou diferentes manifestacións artísticas unidas á Música, estamos contribuíndo ó desenvolvemento desta competencia.

3. Concreción dos obxectivos para o curso

Segundo o Decreto 105/2014 os obxectivos son “os referentes relativos aos logros que o alumnado debe alcanzar ao rematar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensino e aprendizaxe intencionalmente eficaz de problemas complexos”.

Ó longo deste 6º curso de Educación Primaria, vamos a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan acadar os seguintes obxectivos:

a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.

b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.

d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.

e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.

h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.

i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.

j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas.

o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

4. Estándares de aprendizaxe

Os estándares de aprendizaxe avaliados pódense definir como especificacións dos criterios de avaliación que permiten definir os resultados de aprendizaxe e concretan o que o alumno/a debe saber, comprender e saber facer en cada disciplina.

Os propostos para o sexto curso de Educación Primaria son os seguintes:

Bloque 1. escoita

EMB1.1.1. Identifica, clasifica e describe as calidades de los sonidos del contexto natural y social, utilizando un vocabulario preciso

EMB1.2.1. Distingue tipos de voces, instrumentos, variaciones y contrastes de velocidad e intensidad, tras la escucha de obras musicales, con capacidad para emitir una valoración de éstas.

EMB1.2.2. Se interesa por descubrir obras musicales de diferentes características, y las utiliza como marco de referencia para las creaciones propias.

EMB1.3.1. Conoce, entiende y cumple las normas de comportamiento en audiciones y representaciones musicales.

EMB1.3.2. Comprende, acepta y respeta el contenido de las normas que regulan la propiedad intelectual en cuanto a reproducción y la copia de obras musicales.

Bloque 2. Interpretación musical

EMB2.1.1. Recoñece e describe as calidades da voz a través de audicións diversas, e recreas.

EMB2.2.1. Recoñece e clasifica instrumentos acústicos e electrónicos, diferentes rexistros da voz, e agrupacións vogais e instrumentais.

EMB2.2.2. Utiliza a linguaxe musical para a interpretación de obras.

EMB2.2.3. Traduce a linguaxe.

EMB2.2.3. Traduce a linguaxe musical convencional melodías e ritmos sinxelos.

EMB2.2.4. Interpreta pezas vogais e instrumentais de diferentes épocas, estilos e culturas para distintos agrupamentos, con e sin acompañamento.

EMB2.2.5. Coñece e interpreta cancións de distintos lugares, épocas e estilos, e valora a súa aportación ao enriquecemento personal, social e cultural.

EMB2.2.6. Mostra respecto polo traballo das demais persoas e responsabilidade no traballo individual e colectivo.

EMB2.2.7. Analiza as interpretacións feitas, recoñece erros e mostra interese por traballar para corrixilos.

EMB2.3.1. Busca información bibliográfica, en medios de comunicación e en internet sobre instrumentos, compositores/as, intérpretes e eventos musicais.

EMB2.3.2. Presenta e expón a información de forma clara, ordenada e limpa en varios soportes.

EMB2.3.3. Utiliza os medios audiovisuais e recursos informáticos para crear pezas musicais e para a sonorización de imaxes e representacións dramáticas.

Bloque 3. Música, movemento e danza

EMB3.1.1. Identifica o corpo como instrumento para a expresión de sentimentos e emocións, e como forma de interacción social.

EMB3.1.2. Controla a postura e a coordinación coa música cando interpreta danzas.

EMB3.1.3. Conoce danzas de distintas épocas e lugares, e valora a súa aportación ao patrimonio artístico e cultural.

EMB3.1.4. Reproduce e disfruta interpretando danzas tradicionais españolas, e entende a importancia da súa continuidade e o traslado ás xeracións futuras.

EMB3.1.5. Inventa coreografías de grupo que corresponden coa forma interna de unha obra musical e supón unha orde espacial e temporal.

EMB3.1.6. Analiza as danzas realizadas, recoñece os erros e mostra interese por mellorar o produto.

EMB3.1.7. Respecta o traballo en grupo e participa en él de forma placenteira, mostrando confianza nas propias posibilidades e nas das demais persoas.

EMB3.1.8. Mostra respecto polas demais persoas e colaboración con elas.

5. Contidos. Temporalización da proposta didáctica.

Tal e como se recolle na LOMCE, os contidos son o conxunto de coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que contribúen ao logro dos obxectivos de cada ensinanza e etapa educativa e á adquisición de competencias. Os que traballaremos no sexto curso de Educación Primaria son os seguintes:

Bloque 1. escoita

B1.1. Audición de música contemporánea, e investigación e valoración das posibilidades do son.

B1.2. Identificación e apreciación das calidades dos sons do contexto.

B1.3. Identificación e apreciación de formas musicais sinxelas.

B1.4. Identificación a través da escoita de tipos de voces (soprano, contralto, tenor e baixo), instrumentos, variacións e contrastes de velocidade.

B1.5. Valoración e interese pola música de diferentes épocas e culturas, nomeadamente a galega.

B1.6. Audición activa e comentada de música variada da nosa cultura e doutras culturas.

B1.7. Actitude atenta, silenciosa e respectuosa durante a audición de música e/ou na asistencia a representacións musicais.

B1.8. Indagación sobre as normas que regulan a propiedade intelectual. Valoración e presentación dos resultados.

Bloque 2. Interpretación musical

B2.1. Exploración das posibilidades sonoras e expresivas da voz.

B2.2. Interpretación de pezas con instrumentos de aula e/ou fruta doce.

B2.3. Interpretación, memorización e improvisación guiada de cancións a unha ou varias voces, desenvolvendo progresivamente a dicción, a afinación e a técnica vocal. Canon.

B2.4. Recoñecemento de tipos de instrumentos acústicos e electrónicos, agrupacións instrumentais e vocais, e rexistros da voz.

B2.5. Utilización das grafías convencionais na lectura, na escritura e na interpretación de cancións e de pezas instrumentais sinxelas.

B2.6. Gravación e rexistro das interpretacións para unha valoración e unha análise posteriores.

B2.7. Interese pola mellora do proceso de interpretación e do resultado final.

B2.8. Traballo cooperativo, asumindo as responsabilidades que lle correspondan e respectando as achegas das demais persoas do grupo.

B2.9. Creación de mensaxes musicais con contido expresivo, combinando elementos sonoros e corporais diversos.

B2.10. Utilización dos medios de comunicación e de internet para a procura de información, en soporte impreso e dixital, sobre instrumentos, compositores/as, intérpretes e eventos musicais de interese.

B2.11. Exploración das posibilidades sonoras e expresivas dos medios audiovisuais e tecnolóxicos para comunicar. Creación de cuñas radiofónicas e videoanuncios.

B2.12. Utilización dos medios audiovisuais e dos recursos informáticos para a sonorización de imaxes, contos, poemas e refráns, dobraxe de películas etc., e para a creación de producións propias das demais persoas do grupo.

Bloque 3. Música, movemento e danza

B3.1. Identificación do corpo como instrumento. Indagación e valoración sobre as posibilidades expresivas e comunicativas do corpo en distintas representacións artísticas ou situacións cotiás.

B3.2. Valoración e recoñecemento das danzas e a súa contribución ao noso patrimonio artístico e cultural.

B3.3. Interpretación de danzas coidando a coordinación individual e colectiva.

B3.4. Invención de coreografías sinxelas para cancións e pezas musicais de diferentes estilos.

B3.5. Gravación e rexistro das danzas interpretadas. Análise de valoración do produto.

Entendemos por **temporizar** á acción de distribuír o tempo dun proceso. A presente programación está deseñada tendo en conta a ORDE de 28 de maio de 2018 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2018/19 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.

A temporalización dos contidos corresponderase co desenvolvemento de 24 unidades didácticas en 1 ou 2 sesións-

Na táboa que presentamos a continuación podemos ver a distribución por trimestres.

6. Concrecións metodolóxicas

Para favorecer a aprendizaxe por competencias, a metodoloxía será eminentemente activa, a través de estratexias interactivas, a realización de proxectos colaborativos e o emprego das novas tecnoloxías, centrando a atención na creación. Para garantir a aprendizaxe significativa, os contidos presentaránse dun xeito eminentemente práctico e baseado na percepción sensorial, favorecendo a activación dos coñecementos previos do alumnado. Os principios construtivistas, enfatizan na necesidade de establecer conexións (a través das actividades de movemento, o canto e a práctica instrumental) para favorecer a integración dos novos contidos na estrutura cognitiva do alumno (por medio da análise e a lectoescritura) permitindo a comprensión e asimilación que posibilita a súa aplicación en situacións semellantes a través da transferencia (improvisación e creación). Estarán presentes os métodos e recursos propostos por Dalcroze, Orff, Kodály e Wuytack. O método Dalcroze, parte do movemento e o propio corpo como base para a educación rítmica. Ben a través do emprego da percusión corporal ou de actividades de movemento. O método Orff baséase na relación linguaxe-corpo-instrumento. Empregaremos o instrumental proposto por Orff, para interpretar e acompañar as pezas. Seguiremos o seu

principio “todos tocan todo”. Dentro da metodoloxía Orff destaca o traballo realizado polo seu discípulo J.Wuytack con respecto ás danzas do mundo e o uso do musicograma. O método Kodály toma como base da educación musical o canto e ademais propón a instrumentación de obras clásicas da historia da música. Selección de actividades de ensinanza e aprendizaxe As actividades de ensinanza e aprendizaxe estarán condicionadas polos obxectivos, contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe. Baixo a perspectiva do construtivismo seleccionaranse as que estean baseadas nesta metodoloxía e que resulten mais motivantes, significativas, funcionais que impliquen a disonancia cognitiva e permitan diferentes ritmos de aprendizaxe. As actividades serán de motivación introdución, de desenvolvemento, de diagnóstico, de síntese, de reforzo e ampliación e de avaliación. Avaliación A avaliación das aprendizaxes é un proceso, a través do cal se observa, recolle e analiza información relevante, respecto do proceso de aprendizaxe dos estudantes, coa finalidade de reflexionar, emitir xuízo de valor e tomar decisión pertinentes e oportunas para mellora o proceso de ensinanza – aprendizaxe.

Concrecións metodolóxicas COVID 19.

Dadas as circunstancias especiais que condicionan todo o proceso educativo en todas as súas variables, favorecerase a metodoloxía en rede. Os materiais e recursos didácticos serán presentados de xeito telemático a través da aula virtual do centro (libro dixital interactivo) ademais de en soporte impreso individual para cada alumno/a.No posible caso de ensino non presencial , efectuarase o seguimento do alumno coa presentación dos traballos de dito libro dixital interactivo, o material en formato pdf que está na aula virtual e a través dos diferentes medios telemáticos.

No que respecta ás metodoloxías e pedagogos anteriormente mencionados, optarase sempre por recursos e métodos que prioricen a expresión musical, en todas as súas variables, sen necesidade de compartir instrumentos, que supoñan desplazamentos no espazo ou que prescindan das máscaras para o seu desenvolvemento (fruta doce). Poden ser prosodia rítmica, audición activa, discriminación auditiva, expresión cormporal...

No que respecta ao reforzo e recuperación dos contidos do trimestre do curso 2019/2020 é de sinalar que, ao tratarse de contidos que se desenvolven

de xeito cíclico, farase fincapé nos mesmos tendo en conta o grado de adquisición dos mesmos do alumnado.

PLANO AULA DE MÚSICA

ESTANTERÍAS

1,30 m

1,30 m

cadeiras de pala

ARMARIO EMPOTRADO

170 m

ORDENADOR/
EQUIPO DE SON

Encerado pautado PDI

MESTRE

**7.Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado,
procedementos e instrumentos de avaliación.**

A **avaliación** realizarase de maneira continua ao longo de todo o proceso educativo por medio da observación directa e sistemática do alumnado e o rexistro da mesma no caderno de aula. Os procedementos que empregaremos ademais da observación sistemática, será a análise de produción dos alumnos e os intercambio orais cos alumnos. Nas rúbricas de avaliación rexistraranse os progresos do alumnado en relación a cada un dos estándares de aprendizaxe relacionados coas interpretacións vocais, instrumentais e coa expresión corporal, Ao longo do proceso tamén se realizará unha autoavaliación docente do proceso de ensino a través da reflexión. Os ámbitos que se deben avaliar son: a preparación das clases e dos materiais, a metodoloxía, a avaliación das aprendizaxes e a información que se dá aos alumnos e ás familias do proceso educativo e a adecuación das medidas para a atención á diversidade.

Os **criterios de avaliación** están ligados ós obxectivos e contidos e indican o grao de adquisición das aprendizaxes pretendidas nos obxectivos xerais. Recóllense no decreto de currículo de Galicia. Os propostos para o primeiro curso de Educación Primaria son os seguintes:

Bloque 1. escoita

B1.1. Utilizar a escoita musical para indagar nas posibilidades do son, de maneira que sirvan como marco de referencia para creacións propias.

B1.2. Analizar a organización de obras musicais sinxelas e describir os elementos que as compoñen.

B1.3. Coñecer exemplos de obras variadas da nosa e doutras culturas, para valorar o patrimonio musical, valorando a importancia do seu mantemento e da súa difusión, e do respecto co que deben afrontar as audicións e as representacións.

Bloque 2. Interpretación musical

B2.1. Entender a voz como instrumento e recurso expresivo, partindo da canción e das súas posibilidades para interpretar, crear e improvisar.

B2.2. Interpretar composicións sinxelas que conteñan procedementos musicais de repetición, variación e contraste, en solitario ou en grupo, mediante a voz ou instrumentos, utilizando a linguaxe musical, asumindo a

responsabilidade na interpretación en grupo e respectando tanto as achegas das demais persoas como a persoa que asuma a dirección.

B2.3. Explorar e utilizar as posibilidades sonoras e expresivas de diferentes materiais, instrumentos e dispositivos electrónicos.

Bloque 3.Música, movemento e danza.

B3.1. Adquirir capacidades expresivas e creativas que ofrecen a expresión corporal e a danza, valorar a súa achega ao patrimonio, e gozar coa súa interpretación como unha forma de interacción social.

Como criterios de avaliación teremos en conta o rexistro dos estándares e o grao de desenvolvemento das competencias.

Os **instrumentos** empregados para a avaliación serán:

Instrumentos	Rúbrica	Escala de apreciación	Listaxe de cotexo	Portfolio	Proba oral
Porcentaxe	50%	20%	15%	10%	5%

A nota de cada trimestre será calculada en base ao cómputo dos estándares de aprendizaxe avaliados nese trimestre. A cualificación será numérica e aparecerá reflectida no boletín cuberto a través do programa informático XADE.

O alumnado superará a materia cando obteña unha avaliación final positiva, resultante de valorar os estándares segundo o peso específico de cada un deles. Para a promoción terase en conta o grao de desenvolvemento e progreso en todas as áreas.

En todo momento estará a disposición das familias a información do proceso de avaliación (criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe avaliados, estratexias e instrumentos de avaliación, así como os criterios de promoción).

8.Medidas de atención á diversidade e programa de reforzo

A diversidade é unha realidade social, e, polo tanto, unha realidade en cada centro educativo. A resposta educativa a esa diversidade debe concretarse en cada un dos proxectos educativos, en cada unha das ensinanzas, na coordinación docente, na personalización da educación de cada unha das alumnas e alumnos, nos recursos e medidas educativas, nos compromisos familiares e sociais e en todo o que contribúa ao máximo desenvolvemento persoal e social do alumnado. A atención á diversidade rexerese polos principios de normalización e inclusión; equidade, igualdade de oportunidades e non discriminación; flexibilidade e accesibilidade; interculturalidade e promoción da convivencia; autonomía dos centros docentes e participación de toda a comunidade educativa.

En cada unha das Unidades didácticas de cada nivel, figuran medidas concretas de atención á diversidade, que se concretarán coas Necesidades Específicas de Apoio Educativo de cada neno en concreto, tanto se son de sobredotación intelectual, como se necesitan un tratamento de adaptación dos contidos ou se por seren estranxeiros descoñecen unha ou as dúas linguas oficiais de Galicia. Para iso teremos programadas actividades de ampliación e reforzo.

Como principio xeral, todos os nenos farán as actividades programadas, en especial as colectivas ou en pequenos grupos: cantos colectivos, acompañamentos instrumentais, coreografías, danzas, etc. Os nenos de A.C.I, que teñan unha adaptación tamén en Música, levarán un ritmo distinto para aquelas actividades que necesiten facelas doutro xeito, máis simplificadas, sinxelas ou distintas dependendo das propias características do alumno/a.

Os/as nenos/as que precisen axuda especial por mor de non aprobar algunha avaliación ou non ter feito algún traballo, realizarán actividades de reforzo de distinto tipo: fichas, exercicios de movementos, exercicios rítmicos, instrumentais, etc..

9.Concreción dos elementos transversais que se traballan no curso

Os elementos transversais constitúen o conxunto de saberes fundamentados en actitudes, valores e normas que dan resposta a algúns problemas sociais existentes na actualidade tal e como ven reflectido no Decreto 105/2014. Incorporáronse á educación como aspectos do noso mundo que deben ser abordados dende unha perspectiva moral.

Dende a materia de música vamos a contribuír ao desenvolvemento de estes valores:

☐ **Comprensión lectora:** coa comprensión dos códigos musicais, coas cancións, contos musicais, relatos, coa selección e busca de información.

☐ **Expresión oral e escrita:** no momento en que os nenos/as expresan sentimentos que lles produce a música, crean sons para historias, comentan audicións, entoan e interpretan aspectos sobre unha partitura ou sobre unha música...

☐ **Comunicación audiovisual:** cando estamos a tratar grafía non convencional con musicogramas, musicomovigramas, tamén esquemas melódicos, rítmicos; cando empregamos a imaxe como recurso educativo, gravamos un vídeo...

☐ **Tecnoloxías da información e da comunicación:** coa busca, selección e utilización de información en internet coa finalidade de crear un contido determinado; no uso de programas para informáticos para a produción musical, robótica...

☐ **Emprendemento:** No momento en que os alumnos recompilan cancións no contexto familiar, no seu contorno, elaboran acompañamentos e improvisacións, constrúen un instrumento, colaboran na elaboración de dunha coreografía,...

☐ **Educación cívica e constitucional:** cando traballamos os coidados da voz, do corpo en xeral, cando traballamos en equipo ou grupos, tratamos temas como os instrumentos do mundo ou agrupacións folclóricas; tamén na interpretación de danzas e instrumentacións en grupo.

Ademais, ao longo das unidades tamén estarán presentes valores que fomentan a igualdade efectiva entre homes e mulleres, prevención da violencia

de xénero, resolución pacífica de conflitos, medioambiente, educación para o consumidor...

10. Aplicacións dos plans e proxectos do centro

Dende a materia de música, ademais de contribuír as competencias clave e aos elementos transversais a través das diferentes actividades, tamén se atenderá aos diferentes plans e proxectos do centro educativo, adaptando se fose necesario a metodoloxía para contribuír ao seu desenvolvemento. O **proxecto lector** de centro recolle todas as actividades destinadas ao fomento da lectura e da escritura. Dende a materia de música contribuírase a partir da busca de información, mediante a lectura e comprensión de letras, cancións, textos... Co **plan TIC** fomentase a incorporación das tecnoloxías da información e comunicacón á aula como un recurso máis no proceso de ensinanza e aprendizaxe. En música utilizarase o ordenador como fonte e tamén será utilizada a lousa dixital para actividades interactivas. Ao **plan de convivencia** contribuiremos a través de danzas, da utilización de diferentes formas de agrupación e fomentando os valores.

24. EDUCACIÓN ARTÍSTICA: PLÁSTICA

EDUCACIÓN ARTÍSTICA.- PLÁSTICA

1.- INTRODUCCIÓN E OBXECTIVOS

A área de Plástica está incluída no Plan de Seccións Bilingües. A finalidade desta sección é crear contextos lúdicos e educativos que estimulen a comunicación oral e escrita en lingua inglesa así como a creatividade. Os obxectivos que se pretenden acadar con esta proposta xiran en torno a dous eixos: lingua e materia. Teremos en conta os obxectivos da área de Expresión Plástica establecidos no currículo e os obxectivos propiamente lingüísticos.

O obxectivo da sección non será reforzar a adquisición da lingua inglesa, senon conseguir unha inmersión lingüística que axude a conseguir un real

plurilingüismo galego-castelán-inglés. A lingua inglesa ten que coexistir de modo fluído e natural coa lingua materna. Para conseguir este obxectivo, o aprendizaxe do inglés debe implantarse nun contexto lúdico, divertido, natural. Un contexto no que a interacción social e a comunicación sexa o fío condutor a partir do cal se adquira a competencia persoal na lingua inglesa.

Os obxectivos lingüísticos serían os seguintes:

1. Desenvolver no alumnado a competencia oral e escrita na lingua inglesa: escoitar, falar, ler e escribir.
2. Utilizar a lingua inglesa como un sistema de comunicación paralelo ao galego e ao castelán nos intercambios sociais entre compañeir@s no colexio.
3. Asociar a aprendizaxe da lingua inglesa a contextos lúdicos .
4. Comunicarse en inglés de modo natural con fluidez e sen esforzo consciente.
5. Mellorar a competencia lingüística do alumnado con necesidades educativas específicas ou de compensación educativa.
6. Coñecer outras culturas e costumes.

2.- METODOLOXÍA

2.1.- MODALIDADES PRESENCIAL, SEMIPRESENCIAL E NON PRESENCIAL

O traballo de Plástica desenvolverase en todas as modalidades fundamentalmente na Aula Virtual do CEIP de Arzúa (6º Curso, Plástica). Plástica de 6º pertence ao proxecto Seccións Bilingües, por tanto, é un grupo de 6º o que leva a a termo este proxecto.

Na Aula Virtual na área de Plástica dispoñemos de enlaces as seguintes actividades:

- Visitar Museos Virtuais estatais e do resto do mundo.
- Proxectos como “Vamos de museos”, onde cada nen@ recrea na súa casa unha obra de arte da súa predilección e fai unha foto. Os resultados publicanse na páxina web do colexio, Lingua Inglesa, Arts.
- Ver un video da Historia da pintura e o debuxo.
- Facer mandalas virtuais (animais, flores, etc)
- O arte dos patróns de garabatos.
- Puntillismo
- Collages
- Espazos negativos
- Arte efímera
- Origami
- Proxectos de témperas e acuarelas
- Murais

- Debuxo libre
- Etc

6º A está formado por 19 alumnas e alumnos, dos que, a maioría dispoñen de conexión a internet a través dun ordenador, aínda que ás veces con problemas de cobertura. Algún/ha alumn@ non dispón ou de internet ou de ordenador, ou a lo menos presentan dificultades, para traballar con esta ferramenta na aula virtual, pero poden ver cos datos do móbil as indicacións.

No caso da modalidade non presencial, na Aula Virtual do centro, no apartado de Axenda, en Plástica, subíranse as indicacións ás tarefas ou proxectos a realizar e tamén serán enviadas ao grupo de Whatsapp. O alumnado envía as tarefas feitas ou ben ao grupo de whatsapp ou por correo electrónico. Importante a adaptación aos ritmos individuais d@s nen@s e ás diferentes circunstancias familiares. Cada nen@ recibe o feedback ao seu traballo, coas correccións necesarias se as hai, tamén vía whatsapp, correo electrónico ou chamada telefónica ou videochamada.

Empregamos unha metodoloxía comunicativa, inclusiva, activa, participativa, individualizada, centrándonos no desenvolvemento de tarefas relacionadas con contextos da vida real a través dun enfoque competencial e do deseño de actividades de aprendizaxe integradas que lle permitan ao alumnado avanzar cara aos resultados de aprendizaxe de máis dunha competencia ao mesmo tempo, baseándonos nunha perspectiva constructivista da aprendizaxe.

A fundamentación lexislativa a este apartado correspóndese co establecido no Decreto 105/2014 que establece o currículo de primaria e a Orde ECD65/2015 pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación.

3.- MATERIAIS E RECURSOS

Aula Virtual do CEIP de Arzua (6º curso-Plástica)

Páxina web do CEIP de Arzúa (English-Art)

Enlaces a Museos de Galicia e o resto do mundo.

Videos explicativos das diferentes técnicas.

Materiais diversos: acuarelas, óleos, rotuladores, etc.

Diversas aplicacións informáticas: Whatsapp, Liveworksheets, etc

4.- CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.

ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN PLÁSTICA)		CURSO	SEXTO
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. EDUCACIÓN AUDIOVISUAL				
J e b	B1.1. Indagación e apreciación das posibilidades plásticas e expresivas dos elementos naturais e artificiais do contexto próximo. B1.2. O contexto natural, artificial e artístico: posibilidades plásticas dos elementos naturais e o seu uso con fins expresivos. B1.3. Elaboración de protocolos para a observación sistemática de aspectos, calidades e características notorias e sutís das imaxes.	B1.1. Formular opinións cun criterio estético, oralmente ou por escrito, que expresen o respecto e a riqueza das achegas que ofrecen as manifestacións artísticas (plásticas, visuais ou musicais), apreciando as texturas, as formas, as liñas, as medidas e as cores.	EPB1.1.1. Observa e explica aspectos, calidades e características das obras artísticas seguindo un protocolo.	CCL CCEC CSC
			EPB1.1.2. Utiliza a observación e a percepción visual para interpretar imaxes.	CCEC CAA
			EPB1.1.3. Reflexiona sobre o proceso de elaboración dunha composición plástica.	CCEC CAA
			EPB1.1.4. Recoñece materiais e recursos plásticos nas imaxes e nas composicións plásticas.	CCEC CCL
			EPB1.1.5. Aprecia as diferenzas entre as formas xeométricas do seu contexto próximo.	CCEC CCL
			EPB1.1.6. Analiza as posibilidades de texturas, formas, cores	CCEC CCL

			e materiais aplicados sobre soportes distintos.	
	B1.4. Indagación sobre o uso artístico dos medios audiovisuais e tecnolóxicos para o traballo con fotografías.		EPB1.2.1. Analiza de maneira sinxela e utilizando a terminoloxía axeitada imaxes fixas atendendo ao tamaño, ao formato e aos elementos básicos (puntos, rectas, planos, cores, luz e función).	CCEC CCL
	B1.5. Documentación sobre a evolución da fotografía e valoración das posibilidades do formato dixital actual.	B1.2. Aproximarse á lectura, a análise e a interpretación da arte e as imaxes fixas e en movemento nos seus contextos culturais e históricos, comprendendo de maneira crítica o significado e a función social, con capacidade para elaborar imaxes novas a partir dos coñecementos adquiridos.	EPB1.2.2 Coñece a evolución da fotografía desde o branco e negro á cor, do formato de papel ao dixital, e valora as posibilidades que trae consigo a fotografía.	CCEC CCL
j	B1.6. Valoración do cine de animación como ferramenta de aprendizaxe.		EPB1.2.3. Recoñece os temas da fotografía.	CCEC CCL
e	B1.7. Secuenciación dunha historia, unha novela e unha canción, con imaxes e textos explicativos.		EPB1.2.4. Realiza fotografías utilizando medios tecnolóxicos, analizando a posteriori a adecuación do encadramento ao propósito inicial.	CCEC CAA CCL
b	B1.8. Elaboración de carteis aplicando coñecementos plásticos e audiovisuais.		EPB1.2.5. Recoñece o cine de animación como un xénero do cine e comenta o proceso empregado para a creación, a montaxe e a difusión dunha película de animación, realizado tanto coa	CCEC CCL CAA
	B1.9. Iniciación a sinxelas obras de animación tendo en conta o son, a			

montaxe, o guión e a realización.

técnica tradicional como coa técnica actual.

EPB1.2.6.

Secuencia unha historia en viñetas nas que incorpora imaxes e textos, seguindo o patrón do cómic.

CCEC
CAA

EPB1.2.7. Realiza sinxelas obras de animación para familiarizarse cos conceptos elementais da creación audiovisual: guión, realización, montaxe, son.

CCEC
CAA
CD

B1.10. Valoración dos medios de comunicación e das novas tecnoloxías da información e da comunicación como instrumentos de coñecemento, produción e satisfacción.

B1.11. Uso das tecnoloxías da información e da comunicación para coñecer as manifestacións do patrimonio cultural e artístico dos pobos (autores e autoras, obras e documentación).

B1.3. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación de xeito responsable para a busca, creación e difusión de imaxes fixas e en movemento.

EPB1.3.1. Manexa programas informáticos sinxelos de elaboración e retoques de imaxes dixitais (copiar, pegar, modificar tamaño, cor, brillo, contraste, ...) que lle serven para a ilustración de textos.

CD
CSC

EPB1.3.2. Coñece os protocolos de actuacións para a difusión de imaxes propias ou alleas, e respecta a propiedade intelectual de cada persoa..

CSC
CD

B1.12. Uso intencionado da imaxe como instrumento de comunicación.

B1.13. A protección de datos. Dereito á propia imaxe.

BLOQUE 2. EXPRESIÓN ARTÍSTICA

j b	B2.1. Aplicación de recursos gráficos para a expresión de emocións, ideas e accións.	B2.1. Realizar producións plásticas seguindo pautas elementais do proceso creativo, experimentando, recoñecendo e diferenciando a expresividade dos diversos materiais e técnicas pictóricas e elixindo as máis axeitadas para a realización da obra prevista.	EPB2.1.1. Utiliza as técnicas de debuxo e/ou pictóricas máis axeitadas para as súas creacións, manexando os materiais e instrumentos de forma adecuada, cuidando o material e o espazo de uso.	CCEC CAA
	B2.2. Disposición á orixinalidade, a espontaneidade e a plasmación de ideas, sentimentos e vivencias de forma persoal e autónoma, na creación dunha obra artística.		EPB2.1.2. Fai composicións que transmiten emocións básicas (calma, violencia, alegría, tristura etc.) coa axuda de diversos recursos para cada caso (claroscuro, puntos, liñas, cores etc.).	CCEC CAA
	B2.3. Recreación de espazos, aplicando conceptos artísticos básicos (equilibrio e composición).		EPB2.1.3. Debuxa obxectos cotiáns, ideas, accións e situacións.	CCEC CAA
			EPB2.1.4. Experimenta con materiais e texturas gráficas con creatividade e soltura.	CAA CCEC
			EPB2.1.5. Valora os elementos e os	CAA

			recursos empregados para alcanzar o efecto que máis se axuste ás propias necesidades.	CCEC
			EPB2.1.6. Distingue e explica as características da cor en canto a súa luminosidade, tono e saturación, aplicándoas cun propósito concreto nas súas producións.	CAA CCEC
			EPB2.1.7. Obtén diversas texturas a partir da aplicación da cor.	CAA CCEC
			EPB2.1.8. Executa composicións pareadas nas que aparecen as cores complementarias respectivas.	CAA CCEC
			EPB2.1.9. Debuxa formas, figuras e elementos do contexto con dimensións, proporcións, tamaños e cores axeitadas (paisaxe, bodegón etc.).	CCEC CAA
			EPB2.1.10. Explica coa terminoloxía aprendida o propósito dos seus traballos e as características dos mesmos.	CCEC CCL
j b	B2.4. Análise das formas de representación de volume.	B2.2. Representar volumes utilizando recursos como	EPB2.2.1. Representa con claroscuro a sensación espacial de	CCEC CAA

	B2.5. Elaboración de obxectos tridimensionais con distintos materiais.	cores, claroscuros, corte, dobra e encartado.	composicións volumétricas sinxelas.	
	B2.6. Comparación entre as formas que adopta a representación do espazo en diferentes áreas ou ámbitos.		EPB2.2.2. Experimenta coa superposición de planos para crear volumes.	CCEC CAA
			EPB2.2.3. Utiliza a liña horizontal como elemento expresivo para proporcionar sensación de profundidade.	CCEC CAA
			EPB2.2.4. Fai obxectos tridimensionais utilizando o recorte, o encartado e o pegado de pezas de diversas formas, utilizando diversos tipos de materiais.	CCEC CAA
	B2.7. Coñecemento e valoración de identificadores artísticos de diferentes culturas.	B2.3. Coñecer as manifestacións artísticas máis significativas que forman parte do patrimonio artístico e cultural, e adquirir unha actitude de respecto e valoración dese patrimonio.	EPB2.3.1. Recoñece, respecta e valora as manifestacións artísticas máis importantes do patrimonio cultural e artístico español, nomeadamente aquelas que foron declaradas Patrimonio da Humanidade.	CSC CCEC
d	B2.8. Interese por coñecer producións do patrimonio cultural e artístico dos pobos.		EPB2.3.2. Aprecia as posibilidades que ofrecen os museos de coñecer obras de arte expostas neles e goza con elas.	CSC CCEC
j	B2.9. Valoración do patrimonio cultural e artístico para a			

	satisfacción con eles e para a súa conservación.		EPB2.3.3. Coñece algunha profesión do ámbito artístico, interésase polas características do traballo de artistas e artesáns ou artesás, e goza como público coa observación das súas producións.	CSC CCEC
	B2.10. Elaboración de documentos relacionados con obras, creadores e creadoras, e manifestacións artísticas.		EPB2.4.1. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de información e documentación para a creación de producións propias.	CD CCEC
i j b	B2.11. Emprego dos medios audiovisuais e novas tecnoloxías da información e da comunicación para o tratamento de imaxes, deseño, animación e difusión dos traballos elaborados.	B2.4. Utilizar as TIC para a busca e tratamento de imaxes, como ferramentas para deseñar documentos.	EPB2.4.2. Manexa programas informáticos sinxelos de elaboración e retoques de imaxes dixitais (copiar, pegar; modificar tamaño, cor, brillo, contraste etc.) que serven para a ilustración de textos.	CD CCEC
	B2.12. Preparación de documentos propios da comunicación artística.		EPB2.4.3. Elabora e prepara documentos propios da comunicación artística (carteis, guías ou programas).	CCEC CD
a b j	B2.13. Elaboración de producións plásticas utilizando técnicas mixtas,	B2.5. Realizar producións plásticas, participando con interese e aplicación no	EPB2.5.1. Produce obras plásticas, logo de escoller as técnicas e os instrumentos máis axeitados para conseguir unha	CCEC CAA

	<p>elixindo as técnicas, os instrumentos e os materiais de acordo coas súas características e coa súa finalidade.</p> <p>B2.14. Asunción de responsabilidade no traballo propio (constancia e esixencia progresiva) e no traballo cooperativo (respecto polas achegas e as disposicións das demais persoas).</p> <p>B2.15. Realización individual ou en grupo, con establecemento de momentos de revisión e de reflexión sobre o proceso seguido.</p>	<p>traballo individual ou de forma cooperativa, respectando os materiais, os utensilios e os espazos, desenvolvendo a iniciativa e a creatividade, e apreciando a correcta e precisa realización dos exercicios e das actividades, a orde e a limpeza, o respecto polas normas, as regras e os/as compañeiros/as.</p>	<p>finalidade determinada.</p> <p>EPB2.5.2. Respecta os materiais, os utensilios e os espazos.</p> <p>EPB2.5.3. Aмосa interese polo traballo individual e colabora no grupo para a consecución dun fin colectivo, respectando as iniciativas de cada compañeiro ou compañeira.</p> <p>EPB 2.5.4. Participa con interese nas actividades propostas, apreciando a realización correcta, precisa, ordenada e limpa dos exercicios e das actividades.</p>	<p>CSC CCEC</p> <p>CSC CCEC</p> <p>CSC CCEC CAA</p>
--	---	---	---	---

BLOQUE 3. DEBUXO XEOMÉTRICO

g b j	<p>B3.1. Elaboración de composicións plásticas partindo de conceptos xeométricos da realidade do alumnado.</p>	<p>B3.1. Identificar conceptos xeométricos na realidade que rodea o alumnado, en relación cos conceptos xeométricos recollidos na área de matemáticas</p>	<p>EPB3.1.1. Identifica os conceptos de horizontalidade e verticalidade, e utilízalos nas súas composicións con fins expresivos.</p> <p>EPB3.1.2. Traza rectas paralelas e perpendiculares,</p>	<p>CCEC CAA CMCCT</p> <p>CCEC CAA CMCCT</p>
-------------	--	---	---	---

comprender o termo de escala.	coa súa aplicación gráfica.	usando o escuadro e o cartabón.	
B3.3. Apreciación das posibilidades plásticas e expresivas das estruturas xeométricas.		EPB3.1.3. Utiliza a regra considerando o milímetro como unidade de medida habitual aplicada ao debuxo técnico.	CCEC CMCCT
B3.4. Construción de estruturas e transformación de espazos usando noicións métricas e de perspectiva.		EPB3.1.4. Suma e resta segmentos utilizando a regra e o compás.	CMCCT CCEC
B3.5. Uso dos instrumentos básicos do debuxo xeométrico para compor unha creación artística partindo dos polígonos elementais.		EPB3.1.5. Calcula graficamente a mediatriz dun segmento utilizando a regra e o compás.	CMCCT CCEC
		EPB3.1.6. Traza círculos co compás coñecendo o raio.	CMCCT CCEC
		EPB3.1.7. Divide a circunferencia en dúas, tres, catro e seis partes iguais, utilizando o material propio do debuxo técnico.	CMCCT CCEC
		EPB3.1.8. Aplica a división da circunferencia á construción de estrelas e elementos florais aos que posteriormente lles dá cor.	CCEC CMCCT CAA
		EPB3.1.9. Continúa series con motivos xeométricos (rectas e curvas) utilizando unha cuadrícula propia facilitada cos	CCEC CAA

			instrumentos propios do debuxo técnico.	
			EPB3.1.10. Suma e resta ángulos de 90, 60, 45 e 30 graos utilizando o escuadro e o cartabón.	CMCCT
			EPB3.1.11. Analiza a realidade descompóndoa en formas xeométricas básicas e trasladándoa a composicións bidimensionais.	CCEC CAA
			EPB3.1.12. Identifica nunha obra bidimensional formas xeométricas simples.	CCEC CMCCT
			EPB3.1.13. Realiza composicións utilizando formas xeométricas suxeridas polo ou pola docente.	CCEC CMCCT CSIEE
			EPB3.1.14. Coñece e comprende o termo de escala e é capaz de aplicalo cambiando a escala dun debuxo sinxelo mediante o uso de cuadrícula.	CMCCT CCEC
			EPB3.1.15. Recoñece, clasifica e constrúe os polígonos elementais, apreciando as súas diferenzas e similitudes.	CMCET CCEC
J g b	B3.6. Exploración e uso adecuado do material de	B3.2. Iniciarase no coñecemento e no manexo dos instrumentos e dos	EPB3.2.1. Coñece e aprecia o resultado da utilización correcta dos instrumentos de	CCEC CAA CMCCT

debuxo técnico, materiais propios debuxo, e valora a
coa finalidade de do debuxo técnico, precisión dos
atopar o máis e empregalo resultados.
apropiado para o adecuadamente.
resultado final.

25. RELIXIÓN CATÓLICA

Programación de Relixión Católica para Educación Primaria – 6º nivel

CEIP Arzúa

Curso 2020 – 2021

1. Obxectivos en clave de Competencias

- Coñecer, apreciar e respectar o patrimonio cultural-relixioso como expresión da fe católica.
(*Competencia cultural e histórica, Competencia para a comunicación lingüística*)
- Comprender e valorar o sentido sagrado, festivo, cultural e celebrativo das festas e os seus ritos especialmente na liturxia da Igrexa.
(*Competencia cultural e histórica, Competencia para a comunicación lingüística*)
- Coñecer e manexar a *Biblia* recoñecendo a súa estrutura de forma básica. Identificar o sentido dalgúns textos básicos como Palabra de Deus.
(*Competencia cultural e histórica, Competencia para a comunicación lingüística, aprender a aprender*)
- Comprender a relación intrínseca entre os valores básicos do ser humano e a acción creadora de Deus Pai.
(*Competencia humanizadora, Competencia social e cívica, Aprender a aprender*)
- Valorar a novidade do amor de Deus que nos salva do pecado e da morte, polo seu Fillo Xesucristo, apreciando a acción salvífica da Igrexa, Corpo de Cristo.
(*Competencia de sentido transcendente, Competencia humanizadora*)
- Identificar o significado dalgúns textos básicos da mensaxe cristiá, que faciliten a comprensión da acción do Espírito Santo na Igrexa e no mundo.
(*Competencia lingüística, Competencia humanizadora, Aprender a aprender*)
- Descubrir en Xesucristo camiño, verdade e vida o fundamento para un estilo de vida cristián.
(*Competencia humanizadora, Competencia social e cívica, Competencia de sentido transcendente*)
- Identificar a Igrexa nas súas manifestacións, recoñecer a presenza de Deus e a súa graza nos sacramentos, e no servizo eclesial prestado polos apóstolos e polos seus sucesores.
(*Competencia social e cívica, Competencia sentido e transcendencia, Competencia humanizadora*)
- Recoñecer os valores cristiáns xa presentes nas figuras bíblicas máis destacadas da historia da Salvación.
(*Competencia ético-moral, Competencia humanizadora*)

- Valorar a relación entre a fe e o comportamento cristián, coñecendo as raíces e o sentido da acción e do compromiso cristián.

(Competencia humanizadora, Competencia ético-moral, Competencia de sentido transcendente)

- Descubrir a relación entre o destino eterno do home e a realidade temporal na que está a vivir, apreciando a vitoria de Cristo sobre a morte.

(Competencia de sentido transcendente, Aprender a aprender)

- Descubrir e apreciar a síntese dos elementos básicos da fe cristiá presentes no Credo da Igrexa.

(Competencia epistemolóxica, Competencia de sentido transcendente, Aprender a aprender)

2. Contidos do Sexto Nivel

1. • A orixe e o destino da vida. Grandes preguntas.
2. • A orixe das relixións: as relixións prehistóricas.
3. • As relixións na Antigüidade: as primeiras relixións históricas. Crenzas, deuses, espazos sagrados e ritos sagrados das antigas Mesopotamia, Exipto, Grecia e Roma. Politeísmo e monoteísmo.
4. • Deuses, templos e festas.
5. • O mito de Eco e Narciso.
6. • A linguaxe poética e a linguaxe científica.
7. • A cultura xudía.
8. • Deus chama polo pobo de Israel.
9. • Abraham, Moisés, Samuel e Xeremías.
10. • O país de Xesús: xeografía, política e relixión.
11. • O Templo de Xerusalén.
12. • O Muro das Lamentacións.
13. • Mapa do país de Xesús.
14. • Vivir como estranxeiro noutros países.
15. • O respecto polas relixións.
16. • Hinduísmo, budismo e islam: orixe, divindades, crenzas, libros sagrados, lugares de culto e lugares de peregrinación.
17. • A pegada do islam na nosa cultura.
18. • Formas de dar testemuño de fe.
19. • A herdanza dos cristiáns e das cristiás: a fe en Xesús.
20. • Fe, esperanza e caridade, virtudes dos cristiáns.
21. • Presenza de Xesús na arte.
22. • Xesús é o Salvador do mundo.
23. • Xesús atópase con Simeón.
24. • Xesús é o Mesías, o Fillo de Deus.

25. • Outras relixións: como lle chaman a Xesús os xudeus e os musulmáns.
26. • A pintura *Adoración dos Reis* de Giotto
27. • O labor da Igrexa no mundo.
28. • As peregrinacións na Igrexa.
29. • A misión da Igrexa: anunciar o Evanxeo, celebrar os sacramentos e vivir segundo as ensinanzas de Xesús.
30. • A misión dos discípulos.
31. • A forza do Espírito Santo.
32. • Sacramento da Confirmación.
33. • Diferenzas na Confirmación entre Igrexas cristiás.
34. • Mapa das primeiras comunidades cristiás.
35. • As viaxes misioneras do apóstolo Paulo.
36. • As necesidades do próximo.
37. • A Igrexa responde os retos do mundo actual. .
38. • A Igrexa é o Corpo de Cristo: o Papa, os bispos, os presbíteros, os diáconos, os relixiosos e relixiosas e os laicos e laicas.
39. • A Igrexa local e universal: as dioceses.
40. • Obra de arte *No nome de Deus* de Giovanni Canova.
41. • María, fonte de inspiración.
42. • Modelos que nos axudan a ser mellores persoas.
43. • Modelos próximos a nós.
44. • María, a nai de Xesús, a primeira cristiá.
45. • María nos Evanxeos.
46. • O calendario litúrxico.
47. • O anhelo de felicidade.
48. • O Reino de Deus.
49. • O compromiso da Igrexa ante a dor, a enfermidade, a inxustiza, a pobreza e a soidade.
50. • A alegría dos discípulos de Xesús.
51. • Xesús resucitado atópase con María Madalena.
52. • As festas do ano litúrxico.
53. • O día do Señor: a Eucaristía dominical.
54. • A festa semanal dos xudeus e dos musulmáns.
55. • As parábolas.
56. • A fidelidade aos principios.
57. • Xesús é fiel a Deus, a si mesmo e aos demais.
58. • Xesús é modelo de fidelidade a Deus.
59. • O proxecto de vida dos cristiáns e das cristiás: conciencia, liberdade e paz.
60. • As dificultades e a esperanza.
61. • Xesús é a esperanza dos cristiáns e cristiás.

- 62. • As persoas coherentes e auténticas.
- 63. • Xesús e Poncio Pilato.
- 64. • O afán de verdade: vidas coherentes e auténticas.
- 65. • A responsabilidade e a toma de decisións.
- 66. • O compromiso.

3. Criterios de avaliación do Sexto Nivel

- 67. • Saber identificar algúns signos e símbolos representativos do fenómeno relixioso na Antigüidade.
- 68. • Relacionar as grandes relixións vixentes, descubrindo as súas principais semellanzas e diferenzas.
- 69. • Distinguir o sentido último da vida segundo as relixións monoteístas.
- 70. • Saber diferenciar as concepcións sobre a salvación do home no hinduísmo e no budismo.
- 71. • Comentar algúns textos do Novo Testamento onde se manifesta a humanidade e a divindade de Xesús.
- 72. • Describir que consecuencias ten no ser humano o feito de ser creado e amado por Deus.
- 73. • Sintetizar os puntos esenciais sobre a salvación realizada por Xesucristo, e razoar como Deus se dá a través dos sacramentos.
- 74. • Sinalar en textos evanxélicos a orixe da Igrexa e a súa finalidade de salvación.
- 75. • Describir a misión dos membros da Igrexa como continuidade da misión de Xesús.
- 76. • Especificar o servizo eclesiástico que os apóstolos e os seus sucesores lle prestan ao pobo de Deus.
- 77. • Situar e valorar a presenza da Virxe María nos momentos importantes da vida de Xesús, recoñecendo que ocupa un lugar especial na salvación.
- 78. • Razoar o valor da liberdade e a responsabilidade dos propios actos á luz do Evanxeo, e saber aplicar o Mandamento do Amor ás situacións cotiás.

79. • Identificar algunhas institucións da Igrexa dedicadas á axuda aos necesitados.

80. • Sinalar e respectar os valores das distintas relixións e a súa contribución á cultura.

81. • Interpretar o significado transcendente da arte relixiosa, e distinguir as festas civís das festas cristiás.

82. • Resumir a fe da Igrexa acerca da vida eterna.

4. Estándares de aprendizaxe do Sexto nivel

- Recoñece algúns elementos distintivos das primeiras relixións na súa resposta as preguntas básicas sobre o sentido da vida.
- Sinala e respecta os valores das distintas relixións
- Relaciona e distingue elementos distintivos das grandes relixións vixentes.
- Comprende algunhas características das relixións monoteístas, en concreto do xudaísmo.
- Valora e respecta o legado cultural herdado do Islam na Península Ibérica.
- Recoñece a misión da Igrexa como continuidade da misión de Xesús.
- Identifica e valora algunhas institucións da Igrexa adicadas a axudar aos demais.
- Sitúa e valora a presenza da Virxe María nos momentos culminantes da vida de Xesús, recoñecendo que ocupa un lugar especial na salvación.
- Identifica o sacramento da Confirmación como medio polo cal os cristiáns reciben o don do Espírito Santo.
- Distingue a organización e a misión dos membros da Igrexa.
- Valora e comprende a coherencia como fundamento do ser humano.
- Distingue o sentido último da vida segundo a relixión cristiá.

5. Ensinanzas transversais do Sexto Nivel

83. O carácter integral do currículo implica que se teñen que incorporar nas diferentes áreas elementos educativos básicos contidos nas ensinanzas transversais.

84. Deseguido, de forma moi breve, presentamos como se incorporaron as ensinanzas transversais na área de Relixión Católica.

85.

86. **Educación moral e cívica**

87. • Identificación e análise das causas que provocan situacións de marxinação e inxustiza social.
88. • Superación de prexuízos respecto das persoas ou dos grupos sociais minoritarios.
89. • Interese por coñecer os aspectos positivos doutras culturas e valoralos adecuadamente.
90. • Interese por comprender e valorar as características e calidades das persoas que lle rodean, establecendo con elas relacións equilibradas e construtivas, así como recoñecendo e valorando criticamente as súas diferenzas.
91. • Adquisición progresiva de seguridade en si mesmo para enfrontarse con autonomía a calquera situación e para resolver aquelas que sexan conflitivas.
92. • Desenvolvemento progresivo da autonomía persoal.
93. • Interese por establecer relacións afectivas cos demais.
94. • Participación nas actividades de grupo, respectando os puntos de vista dos demais.
95. • Participación nas tarefas de grupo, mostrando actitudes de solidariedade e colaboración.
96. • Aceptación e respecto polas normas que democraticamente se establezan na planificación e realización de tarefas comúns.
97. • Responsabilidade no exercicio dos dereitos e deberes que corresponden a cada membro do grupo.
98. • Importancia e valoración do labor que a Igrexa, a través das súas institucións, ofrece desinteresadamente aos máis necesitados.
99. • Aprecio polos valores básicos que rexen a vida e a convivencia, descubrindo as razóns da súa existencia e obrando en consecuencia.
- 100.
101. **Educación para a paz**
102. • Descubrimento e valoración das calidades e aptitudes dos demais.
103. • Importancia do diálogo como medio para solucionar conflitos.
104. • Respetto e tolerancia cara ás opinións alleas.

105. • Análise de posturas e actitudes que favorecen vivir en paz: diálogo, perdón, aceptación, colaboración...
106. • Interese por coñecer o novo mandamento de Xesús para alcanzar a verdadeira paz cun mesmo e cos demais.
- 107.
108. **Educación para a saúde e a calidade de vida**
109. • Valoración do propio corpo como obra da Creación.
110. • Aprecio polo propio corpo e o coidado deste.
111. • Actitude de axuda cara ás persoas enfermas, débiles, anciás, indefensas..., e colaboración con estas.
112. • Actitude de rexeitamento cara a calquera práctica que vaia en contra da vida e da saúde, e de acollida cara a aquelas que a favorezan.
- 113.
114. **Educación para a igualdade de oportunidade entre os sexos**
115. • Interese por descubrir a dignidade da persoa e valorala.
116. • Valoración do home e da muller, desde a súa dignidade de persoa e como seres máis importantes da Creación.
117. • Importancia e valoración da mensaxe de Xesús e da doutrina da Igrexa sobre a dignidade do home e a muller como fillos de Deus.
118. • Asunción das tarefas que deben realizarse, independentemente de que se sexa home ou muller.
119. • Rexeitamento cara a calquera manifestación que supoña discriminación baseada na diferenza de sexo.
- 120.
121. **Educación ambiental**
122. • Descubrimento global do contorno como elemento imprescindible para a vida.
123. • Interese por respectar a natureza, obra da Creación ao servizo do home e da muller.
124. • Actitude de colaboración para respectar, manter e mellorar o medio natural.
125. • Respecto polas orientacións da Igrexa e de moitos santos sobre o respecto cara á natureza, as plantas, os animais...

126. • Valoración do traballo das persoas que colaboraron e colaboran na mellora do medio natural.

127.

128. **Educación sexual**

129. • Aprecio e respecto cara ás persoas, con independencia da súa condición sexual.

130. • Manifestación de sentimentos que favorezan a amizade, a tenrura e a igualdade entre os sexos.

131. • Interese pola mensaxe cristiá sobre o papel do home e da muller como procreadores da especie humana.

132. • Importancia da sexualidade como actitude de plena comunicación afectiva entre as persoas.

133.

134. **Educación do consumidor**

135. • Actuación responsable na utilización de servizos e bens de consumo.

136. • Respetto e aceptación das normas que regulan o uso e consumo dos recursos enerxéticos.

137. • Actitude de rexeitamento cara ao consumismo.

138. • Sensibilización ante os colectivos que non poden satisfacer as necesidades básicas e actitude de colaboración.

139.

140. **Educación viaria**

141. • Actitude de colaboración con persoas disminuídas e con aquelas que teñen dificultades para circular.

142.

143. **Educación para o lecer**

144. • Desenvolvemento da capacidade de aproveitar o tempo de lecer en actividades que fomenten o desenvolvemento persoal.

145. • Importancia de amosar actitudes positivas no desenvolvemento do tempo de lecer.

146. • Planificación de xogos e actividades para o tempo libre.

6. Contidos e criterios de avaliación mínimos esixibles para superar o Sexto Nivel

6.1 Contidos mínimos esixibles para Sexto Nivel

1. As relixións na antigüidade: Mesopotamia, Exipto, Grecia e Roma. Politeísmo e monoteísmo.
2. Deuses, templos, festas.
3. A cultura xudía.
4. Deus chama a través do pobo de Israel.
5. O país de Xesús: xeografía, política e relixión.
6. Mapa do país de Xesús.
7. O respecto polas relixións.
8. Hinduismo, Budismo e Islam: orixe, divindades, crenzas, libros sagrados e lugares de culto.
9. Presenza de Xesús na arte.
10. Xesús é o Mesías, o Fillo de Deus.
11. A misión da Igrexa: anunciar o Evanxeo, celebrar os Sacramentos e vivir segundo as ensinanzas de Xesús.
12. A misión dos apóstolos.
13. Mapa das primeiras comunidades cristiás.
14. As viaxes misioneras do apóstolo Paulo.
15. A forza do Espírito Santo.
16. Sacramento da Confirmación.
17. A Igrexa é o Corpo de Cristo: Papa, bispos, presbíteros, diáconos, relixiosos, laicos.
18. A Igrexa local e universal: as dióceses.
19. O compromiso da Igrexa ante a dor, a enfermidade, a inxustiza, a pobreza e a soidade.
20. Xesús é o modelo de fidelidade a Deus.
21. Xesús é a esperanza dos cristiáns e cristiás.
22. As persoas coherentes e auténticas.
23. A responsabilidade e a toma de decisións.

6.2 Criterios de avaliación mínimos esixibles para Sexto Nivel

- Coñecer e valorar a súa forma de ser.
 1. Valorar as crenzas dos antepasados representadas en obras do patrimonio cultural da súa localidade.
 2. Respectar as diferentes actitudes ante a existencia de Deus.
 3. Comprender a necesidade de coidar, conservar e continuar a Creación.
 4. Identificar o símbolo da auga no Bautismo.

5. Comparar o xudaísmo, o cristianismo e o islam en canto aos nomes que lle dan a Deus, os seus fundadores, libros sagrados e lugares de culto.
- Recoñecer a Xesús como o Mesías Salvador na historia do pobo de Israel.
 1. Identificar o Advento como tempo de preparación do nacemento de Xesús.
 2. Coñecer quen foron os discípulos de Xesús e a súa misión.
 3. Comprender o compromiso social dos cristiáns para contribuír á construción do Reino de Deus.
 4. Ser capaz de recoñecer a necesidade de ser perdoado e de perdoar.
 5. Coñecer a vida de María e as súas actitudes de confianza, espera e alegría.
 6. Identificar o Mandamento do Amor en diferentes accións e actitudes.
 7. Participar na dramatización das últimas vivencias de Xesús cos seus discípulos.
 8. Aprender a coñecer as consecuencias das propias decisións.
 9. Valorar o testemuño cristián e a coherencia entre fe e vida cristiá.
 10. Sintetizar a misión de organizacións como Cáritas ,Intermon Oxfam, Manos Unidas...
 11. Comprender a vontade de Deus para a humanidade: felicidade, liberdade e esperanza dun mundo mellor.
 12. Contemplan e comprender o significado de distintas pinturas que evocan elementos relixiosos.
 13. Explicar os sentimentos que lle esperta a beleza de diversos elementos naturais.
 14. Coñecer as principais crenzas, deuses, espazos e ritos sagrados das relixións prehistóricas e antigas de Mesopotamia, Exipto, Grecia e Roma.
 15. Identificar elementos simbólicos da cultura e da relixión xudía.
 16. Relacionar a Alianza de Deus co pobo de Israel e cos personaxes de Abraham, Moisés, Samuel e Xeremías.
 17. Coñecer os trazos principais do hinduísmo, do budismo e do islam.
 18. Amosar respecto e valorar o patrimonio cultural destas relixións.
 19. Resumir a misión encargada por Xesús aos seus discípulos e vinculala á actualidade.
 20. Identificar obras de arte coa mensaxe cristiá.
 21. Comprender o significado profundo das tradicións e dos xestos do Nadal.
 22. Identificar e interpretar elementos simbólicos na pintura *Adoración dos Reis* de Giotto.

23. Coñecer e valorar o testemuño de fe e vida dos primeiros cristiáns.
24. Identifica os ritos e os signos presentes no sacramento da Confirmación.
25. Valorar o testemuño de persoas cristiás comprometidas coa sociedade e coas necesidades humanas.
26. Valorar o amor e os seus froitos a partir de modelos próximos.
27. Coñecer o calendario litúrxico e os símbolos de cada tempo.
28. Coñecer e valorar o testemuño de María Madalena e a súa coherencia entre vida e fe.
29. Aprender a valorar e a respectar as festas e o modo de vida cristiáns.
30. Coherencia necesaria entre a fe e a vida cristiá.
31. Identificar a Xesús como modelo de fidelidade.
32. Tomar decisións de forma responsable segundo os propios valores.
33. Valorar a esperanza cristiá e a coherencia entre fe e vida cristiá.
34. Amosar algunhas actitudes comprometidas cos demais.

7. Procedementos e instrumentos de avaliación

7.1 Escritos

- Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase.
- Caderno de clase do alumno.
- Actividades de avaliación (libro, fichas fotocopiáveis, probas escritas individuais...).
- Traballos de grupo.
- Resolución de exercicios e problemas.
- Actividades interactivas.

7.2 Oraís

- Preguntas individuais e en grupo.
- Participación do alumno/a.
- Intervencións na clase de xeito respectuoso e responsable.
- Postas en común.
- Exposicións orais.

7.3 Observación directa e sistemática

- Listas de control.
- Rexistros de incidencias (individual ou do grupo).

7.4 Outros

- Rúbrica de avaliación
- Persoal de avaliación.

- Autoavaliación.

8. Criterios de cualificación e porcentaxes

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das competencias do alumnado de Sexto Nivel de EP, a través de todas as actividades que leve a cabo.

	<i>Criterios</i>	<i>Porcentaxe</i>
1. Traballo autónomo (aula, outros espazos).	<ul style="list-style-type: none"> • Realización sen axuda externa. • Estimación do tempo investido para resolver unha actividade. • Orde e limpeza na presentación. • Caligrafía. • Valoración entre o traballo na clase e na casa. • Creatividade. 	20%
2. Probas orais e escritas.	<ul style="list-style-type: none"> • Valoración da aprendizaxe dos contidos. • Valoración dos procesos seguidos e dos resultados. • Valoración tempo investido/tempo necesario para resolver unha actividade. • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Caligrafía lexible. 	20%
3. Participación e seguimento das clases (intervencións orais, tipo de resposta...).	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e calidade das intervencións. • Mensaxe estruturada. • Uso de vocabulario apropiado. • Comportamento. • Esfuerzo. • Interese. 	30%
4. Traballo cooperativo. Valoración individual e grupal.	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballo cooperativo. • Grao de comunicación cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interese, motivación. • Creatividade. 	20%

	<ul style="list-style-type: none"> • Iniciativa. • Opinión persoal do traballo e como se levou a cabo. 	
5. Experiencias e traballos de investigación e exposición dos mesmos	<ul style="list-style-type: none"> • Uso adecuado e responsable dos manuais de consulta (enciclopedias, dicionario...) e de Internet. • Correcta selección, interpretación e síntese da información. • Espírito de cooperación e compañeirismo... 	10%

8.1 Criterios de cualificación e porcentaxes no caso do ensino a distancia

Criterios	Porcentaxes
1. Entrega en prazo das tarefas online propostas.	20%
2. Realización do traballo online proposto e coidado na presentación do mesmo.	50%
3. Valoración da actitude e da participación nas tarefas que se propoñan.	30%

9. Metodoloxía

A área de Relixión Católica, a partir do recoñecemento da propia identidade e do contorno máis próximo, inicia aos alumnos no coñecemento, na análise e na valoración do contorno físico, social e cultural.

A ensinanza da área toma, como base para futuras aprendizaxes, os coñecementos previos que os alumnos adquiriron en contacto co contorno. Partir da propia experiencia esperta o interese por resolver problemas sobre a realidade que os rodea e entender os fenómenos que suceden ao seu redor, tanto os referentes á súa concepción de persoa e as súas relacións cos demais, como do coñecemento e coidado do contorno natural.

A observación sistemática en situacións diferentes e a experimentación adquiren un papel relevante na interpretación de feitos e na explicación de fenómenos ou relacións. Todo iso conduce á introdución do método científico.

Dado o carácter interdisciplinario, débese insistir no protagonismo de todas as ciencias que configuran a área de Relixión Católica.

A **integración** das **Competencias** e das **Intelixencias múltiples** na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita, hipótese, comprobación, conclusións, resolución de problemas...) e poñer en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno. Isto conséguese: nas dobres páxinas ao final de cada unidade didáctica do libro do alumno, nas **actividades competenciais** no libro guía e nos **proxectos** específicos trimestrais.

A través destes proxectos os alumnos poden desenvolver as súas capacidades ao redor da planificación do traballo, a selección dun tema de interese, dos contidos e dos materiais que se van utilizar, a elaboración e presentación do proxecto, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e comprensión das opinións alleas, e a reflexión sobre as ideas propias.

A conxunción do traballo individual e o colectivo, das actividades na clase, durante excursións ou no laboratorio, e da reflexión e da resolución práctica contribúe a asentar o coñecemento integrado e globalizado do medio social, natural e cultural que o envolve.

Á hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** convértese para o profesor nun instrumento ou guía dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en distintos graos de consecución, logrados polo alumno.

O **uso das TIC** en Relixión Católica facilita a observación de procesos e procedementos, a manipulación-elaboración de exercicios e dótaas dun compoñente lúdico e motivacional.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de aprendizaxe que expoñen:

Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.

Progresiva e coidada incorporación de novos contidos, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumnado de Sexto Nivel, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das Competencias propias da materia.

Exercicios e actividades diversificadas que contemplan Competencias e Intelixencias múltiples: traballo individual, en grupo, traballo cooperativo en Proxectos, uso das TIC, actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos e alumnas.

9.1 Metodoloxía no caso de actividade lectiva non presencial

O ensino non presencial será impartido preferentemente a través da aula virtual do centro <https://www.edu.xunta.gal/centros/ceipdearzuva/aulavirtual/> á que se subirán os recursos e as propostas necesarias que permitan acadar os contidos da materia e levar a cabo unha avaliación continua da mesma. Estas propostas,

no caso da materia de Relixión, realizaríanse cunha periodicidade semanal, continuando así coa carga lectiva horaria da propia materia.

Outras ferramentas telemáticas ás que se recorrerá, de ser preciso, para manter a actividade lectiva serán: a web do centro <http://www.edu.xunta.gal/centros/ceipdearzua/>, o servizo de videoconferencia webex, o correo electrónico relixion@arzu.net, e, de ser necesario ou solicitado por algunha familia, o sistema de mensaxería whatsapp.

Polo que se refire a este punto tamén é importante reflectir a necesidade de intensificar a coordinación entre o profesorado implicado na docencia deste nivel a través da titoría do mesmo.

10. Materiais e recursos didácticos

Relación dos diversos materiais e recursos didácticos para abordar a área de Relixión Católica de Sexto Nivel.

- Libro de texto *Relixión Católica 6 EP*, Tobih, editorial Rodeira en formato dixital .
- Murais.
- Caderno *Mensaxes con valores*.
- Caderno de simboloxía.
- Caderno con material fotocopiado de ampliación e reforzo dos contidos.
- Láminas de arte.
- Cancioneiro.
- Recursos educativos dixitais (enlaces, actividades interactivas, presentacións tipo power point...)

Outros recursos

- Encerado dixital.
- Ordenadores
- *Biblia*.
- Contos, biografías, material de consulta diverso...
- Dicionario e atlas.
- Material funxible.

11. Atención á diversidade

Relación das diferentes propostas para traballar a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos.

- ADAPTACIÓN CURRICULAR (REFORZO): Fichas fotocopiadas con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de Competencias por parte dos alumnos.
- AMPLIACIÓN: Fichas fotocopiadas con actividades de maior dificultade pola súa resolución, polo tratamento doutros contidos relacionados cos do curso etc.

- **COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES:** Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, o movemento, a representación plástica, a dramatización...
- **PLANS INDIVIDUAIS** dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación).
- **ENSINANZA TORIZADA.**
- **TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN.**
- **LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.**

12. Estratexias para incorporar as TIC na aula

Para incorporar as TIC na aula propóñense unha serie de recursos **integrados** cos contidos e actividades da área de Relixión Católica para Sexto Nivel, que complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Ligazóns a Internet</i>	Aproveitamento de recursos educativos en Internet: Procura de imaxes, información ou curiosidades, selección e organización para transformalo en coñecemento.
<i>Recursos dixitais na web</i>	Actividades interactivas (aplicables no encerado dixital interactivo): O alumno responde seleccionando a opción correcta, clasificando os elementos en diferentes grupos ou situándoos na súa posición correcta.

13. Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura e desenvolver a expresión oral e escrita

- Lectura do libro de texto(en formato dixital).
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas...).
- Textos en apoio dixital (internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.
- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos e intervencións.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en papel e en pantalla.
- Diálogos, debates, argumentacións...
- Expresión das súas propias experiencias e sentimentos.
- Na sesión despois do recreo, adicaremos 20 minutos á lectura individual ou colectiva, en distintos formatos (plan lector do centro).

Arzúa, de setembro de 2020

Titora: Noelia Vázquez Rey